PLANIFICATIO DEZVOLTARE SI ENERGIE S.R.L.

CUI 34307922 J19/96/31.03.2015

Miercurea Ciuc, județul Harghita

Petőfi Sándor 53, etajul 2

www.planificatio.com

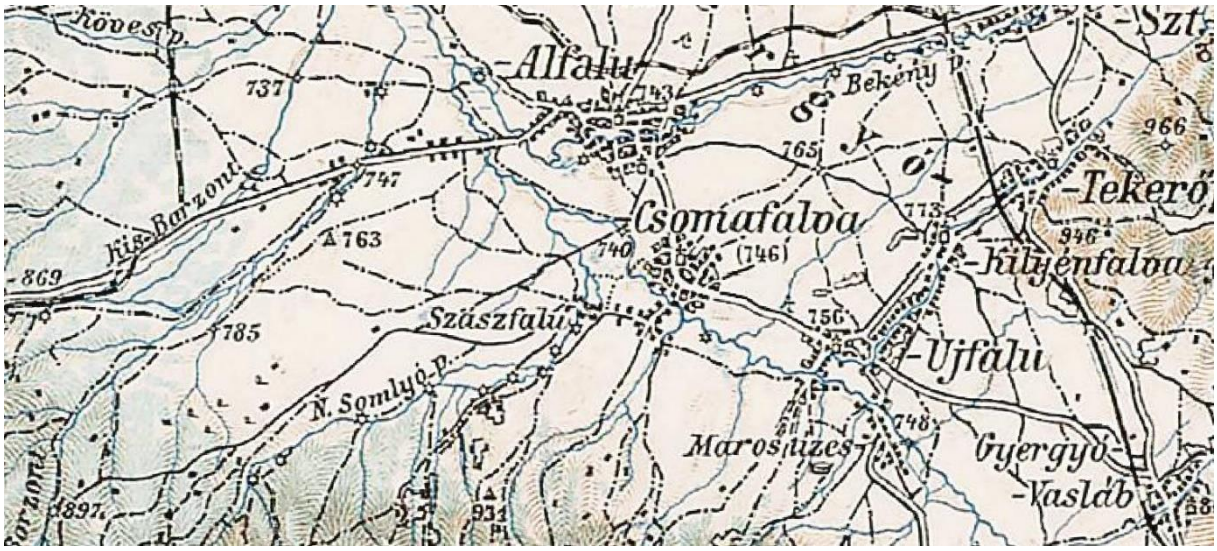

Expert principal: László Csák, PhD, PgDip Semnătura expertului principal

Colaboratori: Tünde Császár, MA

László-Zsolt Gyergyai, MA

Erika Kocsis, MA

Ákos András, BA

Andrea Zerkula, BA 15.06.2022

Imola Tankó, BSc

Cod SIRUTA:

Comuna Ciumani 84086

Ciumani (sat) 84095

Cuprins

Cuprins 2
Lista de figuri 3
Lista de hărți 4
Lista de tabele 4
Introducere 5
Societatea 7
Demografie 7
Locuințe 18
Cultură 22
Asistență socială 26
Sănătate 33
Economie 36
Educație 36
Întreprinderi 40
Turism 43
Agricultură 47
Ocuparea forței de muncă 50
Salarii 51
Mediu și climă 54
Situri Natura 2000 54
Hidrografie 54
Apă potabilă și apă uzată 54
Clima 55
Suprafața 55
Resurse 56
Competitivitatea comunei 57
Mediul politicii de dezvoltare 60
Planificare națională 60
Planificarea regională 61
Planificare locală 62
Procesul de inginerie socială 64
Evaluare 68

Provocări și obiective de dezvoltare 70
Provocări legate de calitatea vieții 70
Provocări legate de economie 70
Provocări complexe de dezvoltare 71
Provocări legate de societate 71
Intervenții propuse 74

Lista de figuri

Figura 1- Evoluția populației din Ciumani până în anul 2030 7
Figura 2 - Evoluția relativă a populației 7
Figura 3 – Evoluția relativă a populației până în 2030 8
Figura 4 - Compoziția pe grupe de vârstă a populației până în 2030 10
Figura 5 - Compoziția pe grupe de vârste la nivel național, regional, județean, zonal și local 10
Figura 6 - Evoluția populației vârstnice până în 2030 11
Figura 7 – Piramida vârstelor în 1992 11
Figura 8 – Piramida vârstelor în 2020 12
Figura 9 - Născuți vii până în 2030 13
Figura 10 – Evoluția numărului decedaților până în 2030 13
Figura 11 - Evoluția sporului natural până în 2030 14
Figura 12 - Mortalitatea infantilă - media 2008-2020 15
Figura 13 - Evoluția soldului migratoriu 17
Figura 14 - Evoluția numărului de locuințe 18
Figura 15 - Evoluția numărului de locuitori pe casă 19
Figura 16 - Numărul de autorizații de construire eliberate 19
Figura 17 - Evaluarea oportunităților culturale 25
Figura 18 - Sănătatea publică la nivel național, regional, județean, zonal și local 33
Figura 19 - Evaluarea asistenței medicale 34
Figura 20 - Evoluția populației școlare 36
Figura 21 - Evoluția relativă a populației școlare 37
Figura 22 - Evoluția numărului de cadre didactice 37
Figura 23 - Evoluția relativă a numărului de cadre didactice 38
Figura 24 - Distribuția populației școlară 39
Figura 25 - Evaluarea educației publică 39
Figura 26 - Cifra de afaceri defalcată pe coduri CAEN 40
Figura 27- Profitul defalcat pe coduri CAEN 40
Figura 28 - Cifra de afaceri pe sectoare economice 41
Figura 29 - Distribuția procentuală a cifrei de afaceri pe sectoare economice 41
Figura 30 – Ponderea activelor imobilizate și circulante 42
Figura 31 - Evoluția capacității de cazare 44
Figura 32 - Rata de ocupare a capacității de cazare 45
Figura 33 - Evoluția relativă a numărului de turiști 45
Figura 34 - Evoluția numărului înnoptărilor 46
Figura 35 - Distribuția suprafețelor agricole 47
Figura 36 - Distribuția procentuală a efectivelor de animale 48

Figura 37 - Modificarea efectivelor de animale 48
Figura 38 - Modificarea numărului de crescători de animale 49
Figura 39 - Evoluția numărului de angajați 50
Figura 40 - Numărul de salariați defalcată pe coduri CAEN 50
Figura 41 - Evoluția numărului de șomeri înregistrați în perioada ianuarie 2010 - decembrie 2021 ... 51
Figura 42 - Evoluția salariului mediu brut la nivel național, regional și județean 51
Figura 43 - Salariile medii brute pe sectoare economice 52
Figura 44 - Evaluarea oportunităților de angajare 53
Figura 45 - Consumul zilnic de apă 55
Figura 46 - Importanța eforturilor de dezvoltare locală 65
Figura 47 - Rolul composesoratelor 66
Figura 48 - Factori luați în considerare în cadrul angajării 67
Figura 49 - Viitorul agriculturii 67

Lista de hărți

Hartă 1 - Limita administrativ-teritorială a comunei Ciumani 5
Hartă 2 - Distribuția zonală a județului Harghita 6
Hartă 3- Populația unităților administrativ teritoriale din județul Harghita 8
Hartă 4 – Evoluția populației în unitățile administrativ teritoriale din județul Harghita 9
Hartă 5 – Spor natural în județul Harghita 15
Hartă 6 - Mortalitatea infantilă în județul Harghita 16
Hartă 7 - Soldul migratoriu în județul Harghita 17
Hartă 8 - Construcții rezidențiale în județul Harghita 20
Hartă 9 - Construcții nerezidențiale în Județul Harghita 21
Hartă 10 - Case tradiționale, muzee cu program de vizită periodic, colecții 23
Hartă 11 - Trupe de dans (amatori) 24
Hartă 12 - Media înnoptărilor în județul Harghita 46

Lista de tabele

Tabelul 1 - Modificări ale numărului de cititori și de volume în biblioteca locală 24
Tabelul 2 - Instituții sociale în Județul Harghita 26
Tabelul 3 - Instituții sociale din zona 28
Tabelul 4 - Instituții de învățământ din comună 38
Tabelul 5 - Evoluția culturilor plantate 47
Tabelul 6 - Potențialul resurselor disponibile cu economie 56
Tabelul 7 - Potențialul resurselor disponibile 56
Tabelul 8 - Rezultatele sondajului de satisfacție 57
Tabelul 9 - Date privind societățile active 58
Tabelul 10 - Principalele sectoare economice în Ciumani 58
Tabelul 11 - Venitul pe cap de locuitor al unităților teritoriale de administrare 59

Introducere

Comuna Ciumani (cod SIRUTA 84086) este situată la aproximativ 9 km de Gheorgheni, de-a lungul cursului superior al râului Mureș și în mijlocul bazinului Gheorgheni, iar limita sa administrativă se întinde de la municipiul Gheorgheni până la limita administrativă a comunei Joseni. Este numit după singurul sat al comunei, de care nu aparține administrativ niciun alt sat.

Rețeaua de cale ferată nu afectează direct comuna, dar drumul județean 126 o traversează, făcându-i legătura cu comunele învecinate. Ciumani este bogat în atracții turistice, fie că este vorba de monumente sau de valori naturale și de mediu. Analiza situației actuale a comunei Ciumani se bazează pe perioada 1992-2020, cu estimări pentru următorii 10 ani.

Hartă 1 - Limita administrativ-teritorială a comunei Ciumani

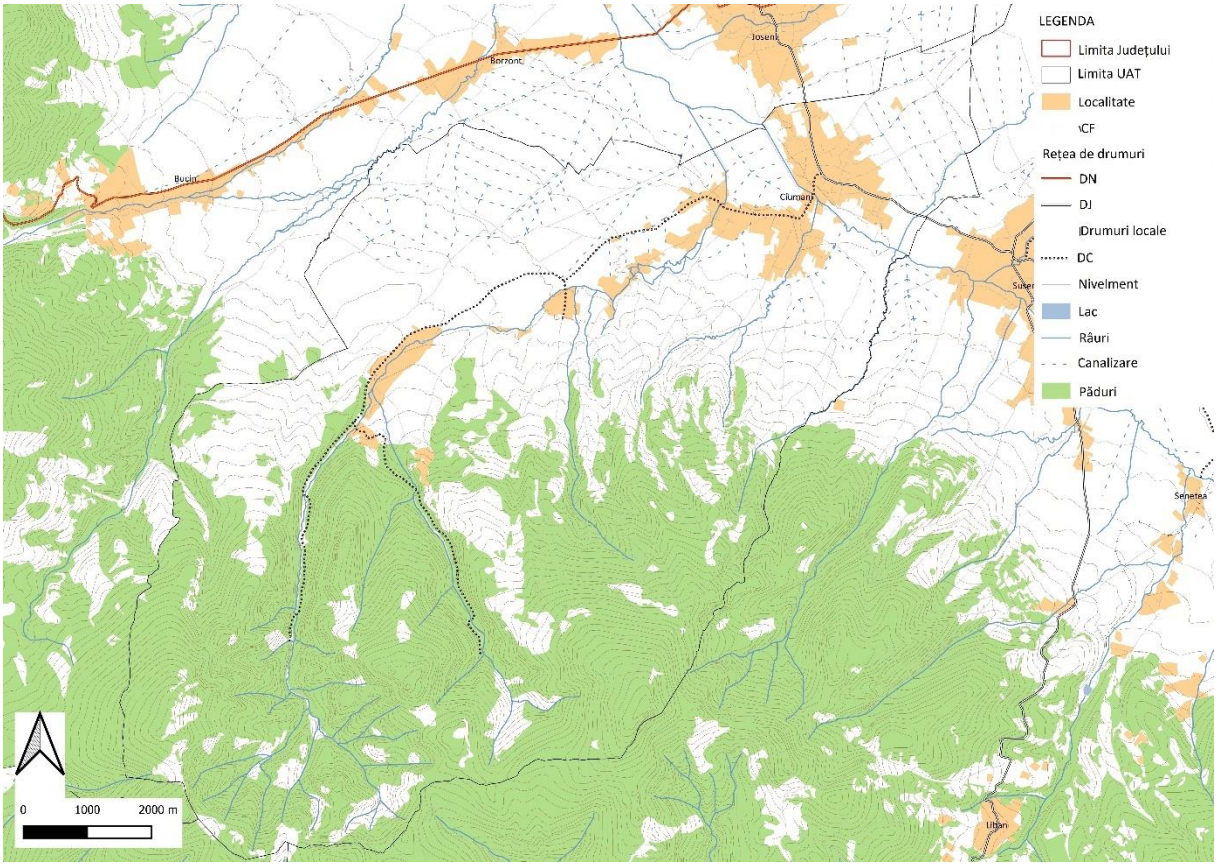

Sursa: © Planificatio 2021

Pentru a obține informații mai relevante despre situația actuală a comunei, este important să se includă o comparație zonală în plus față de comparația județeană. Ciumani este membru al Asociației Locale LEADER G10, care include, de asemenea, următoarele districte administrative: orașul Borsec, Corbu, Tulgheș, Ditrău, Remetea, Lăzarea, Suseni, Joseni și comuna Voșlobeni. În strategia de dezvoltare rurală a județului Harghita, care este încă în vigoare, sunt identificate următoarele zone de aprovizionare (vezi harta de mai jos)

Hartă 2 - Distribuția zonală a județului Harghita

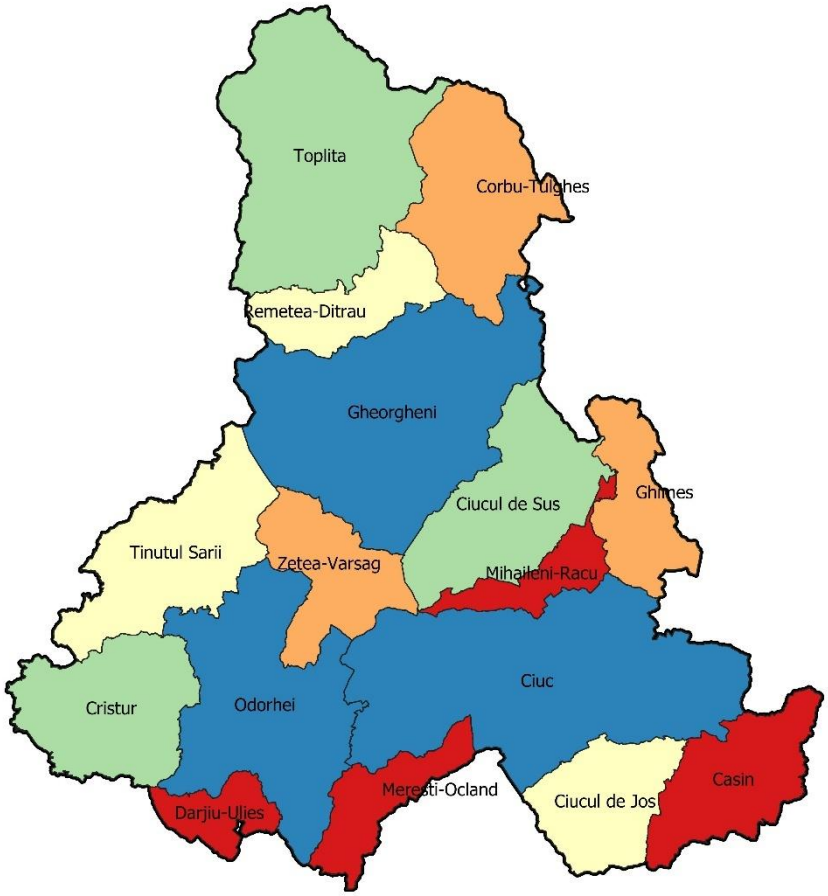

Sursa: Strategia de dezvoltare rurală a județului Harghita© Planificatio 2021

În Strategia de dezvoltare rurală a județului Harghita, zonele administrative ale județului sunt împărțite în 16 zone. Delimitarea zonelor s-a bazat pe localizarea geografică a localităților, pe valoarea naturală și culturală a acestora, pe integrarea economică similară și pe faptul că localitățile din județ sunt, de asemenea, membre ale zonelor, spre deosebire de regiunile LEADER. Acest lucru va consolida rolul municipalităților în cooperarea zonală.

Această distribuție spațială este mai mică din punct de vedere spațial decât regiunea G10, prin urmare rolul comunei Ciumani este multiplicat. În această distribuție spațială, zona Gheorgheni include următoarele unități administrative: Voșlobeni, Suseni, Ciumani, Joseni, Lăzarea și municipiul Gheorgheni. Cooperarea zonală contribuie la dezvoltarea comunelor și la îmbunătățirea competitivității acestora.

Această distribuție spațială va fi luată în considerare pentru comparația zonală de mai jos.

Societatea

Demografie

Figura 1- Evoluția populației din Ciumani până în anul 2030

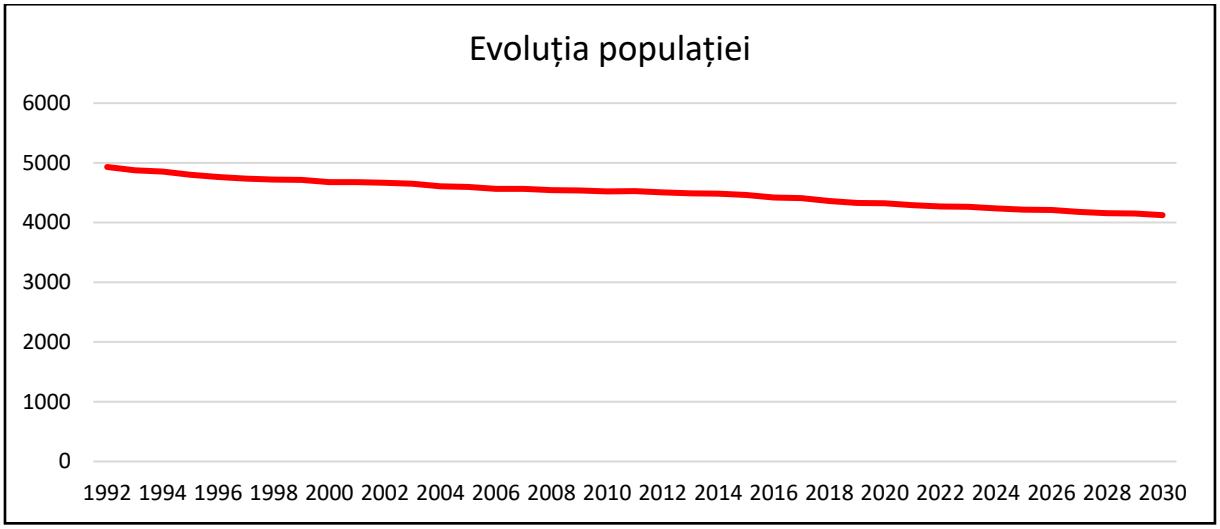

Sursa: INS Tempo, © Planificatio 2021

Populația comunei a scăzut în mod constant în perioada analizată. De la 4 931 de locuitori în 1992, populația a scăzut la 4 323 în 2020. Conform datelor Institutului Național de Statistică, dacă tendința din perioada analizată continuă, populația comunei ar putea scădea la 4 124 de locuitori în 2030.

Figura 2 - Evoluția relativă a populației

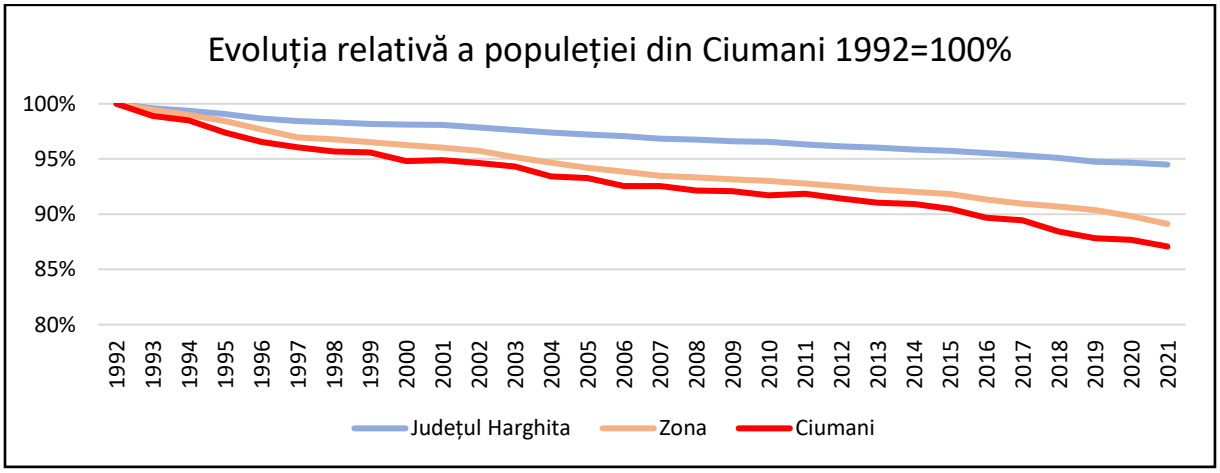

Sursa: INS Tempo, © Planificatio 2021

Graficul de mai sus arată evoluția populației din județul Harghita și Ciumani în raport cu anul 1992. În urma analizei graficului, se poate spune că populația ambelor unități teritoriale a scăzut constant în perioada studiată, dar scăderea în Ciumani este mult mai intensă. O scădere similară poate fi observată și în zona Gheorgheni. Harta de mai jos arată populația unităților administrative ale județului Harghita în 2021. Se poate observa că cea mai mare populație se regăsește în municipiile din județ, urmate de orașe și apoi de comune. În anul 2021, populația comunei Ciumani era de 4303 locuitori, ceea ce îl plasează pe hartă în categoria 2000-5000 de locuitori.

Hartă 3- Populația unităților administrativ teritoriale din județul Harghita

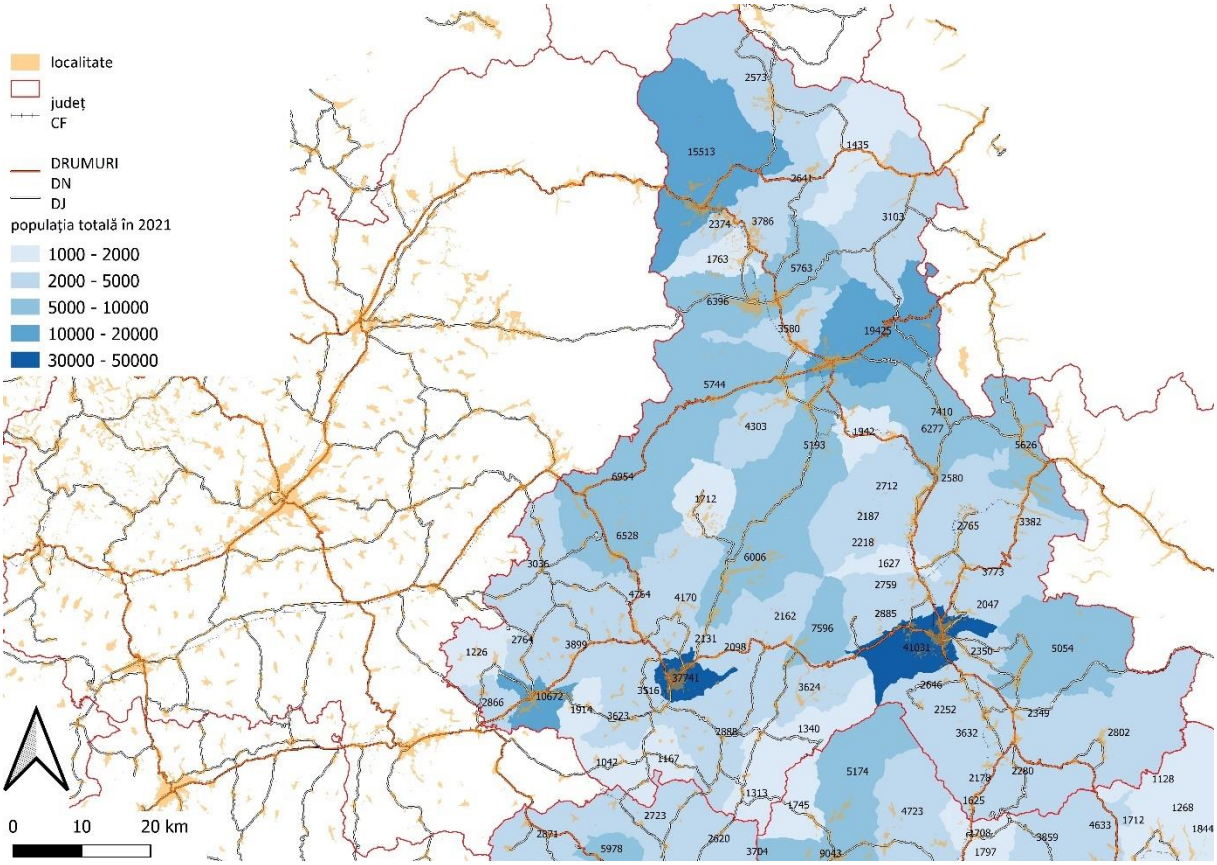

Sursa: INS Tempo, © Planificatio 2021

După cum arată graficul de mai jos, această tendință este pe cale să continue. Dacă nu se vor lua măsurile necesare, în 2030 populația va fi 83,64% din cea din 1992. Este important de menționat că se estimează că, până în 2030, zona va fi mai puțin capabilă să își mențină populația decât Ciumani.

Figura 3 – Evoluția relativă a populației până în 2030

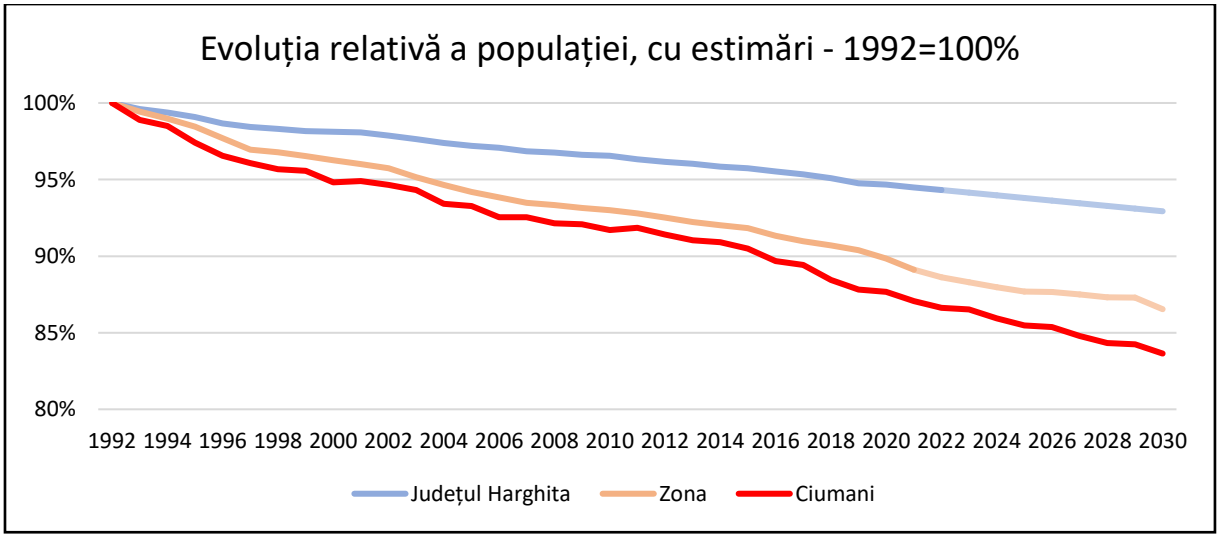

Sursa: INS Tempo, © Planificatio 2021

Hartă 4 – Evoluția populației în unitățile administrativ teritoriale din județul Harghita

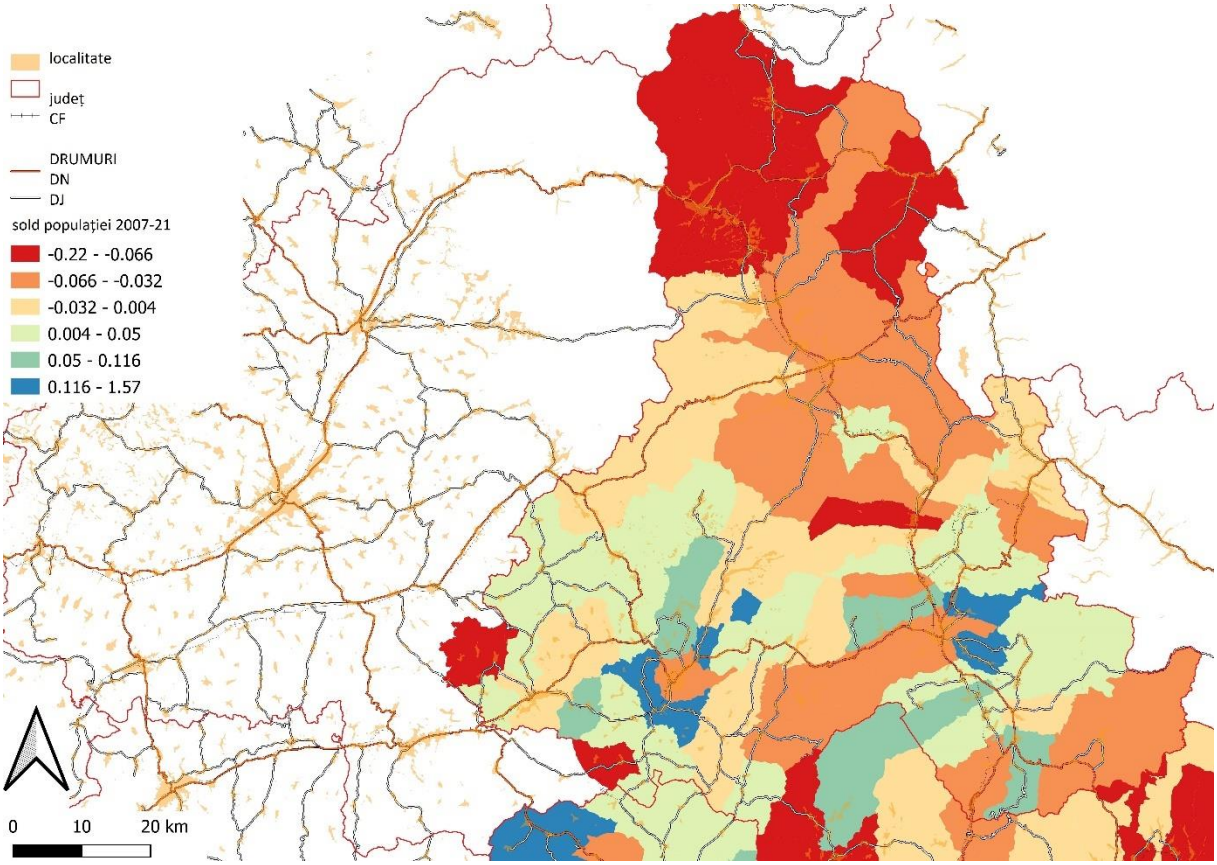

Sursa: INS Tempo, © Planificatio 2021

Harta de mai sus arată evoluția populației din județul Harghita din 2007 până în 2021. Se poate observa că unitățile administrative situate la periferia nordică a județului și-au pierdut populația mult mai intens decât celelalte unități teritoriale. În cele mai multe cazuri, aceste pierderi naturale de populație se datorează atractivității comunelor periferice din punct de vedere al pieței muncii, adică a penuriei de locuri de muncă, ceea ce înseamnă că tinerii se apropie de municipiile și orașele cu o economie mai puternică. Acest fenomen poate fi observat pe harta de mai sus, variația populației în comunele din imediata vecinătate a municipiilor Miercurea Ciuc și Odorheiu Secuiesc fiind pozitivă, în timp ce în restul județului tendința este în mare parte negativă.

Compoziția pe vârste a comunei Ciumani este prezentată în diagrama de mai jos. În perioada analizată, s-a înregistrat o scădere constantă a grupei de vârstă 0-4 ani și o creștere constantă a numărului de persoane în vârstă. În 1992, grupul de vârstă de peste 65 de ani reprezenta 14% din populația totală, în timp ce în 2020 această proporție va ajunge la 20%.

Figura 4 - Compoziția pe grupe de vârstă a populației până în 2030

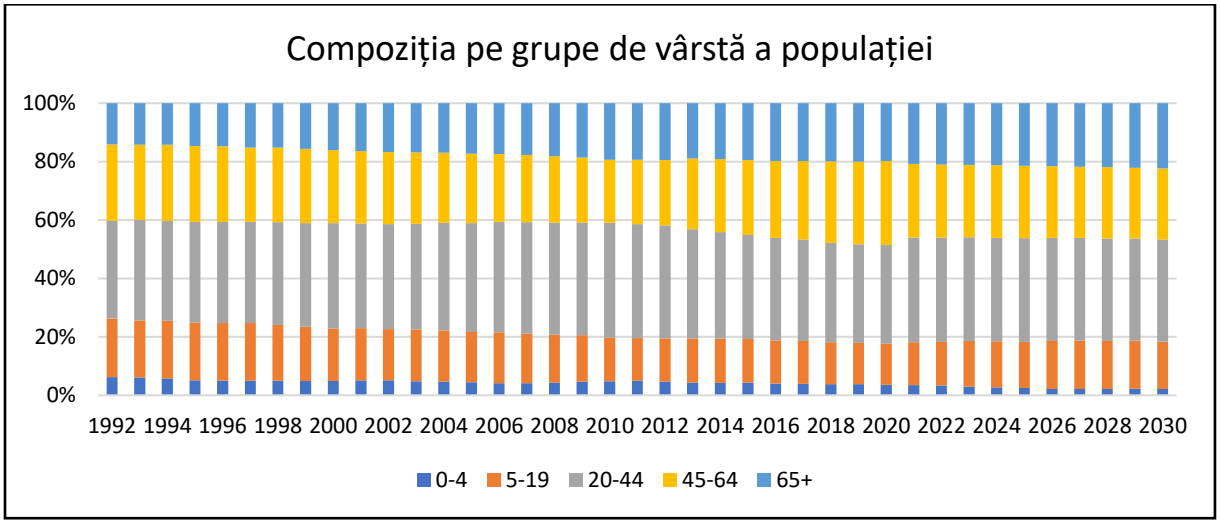

Sursa: INS Tempo, © Planificatio 2021

Graficul de mai jos prezintă distribuția pe grupe de vârstă a populației la nivel național, regional, județean, zonal și local în 2021. Analiza arată că grupa de vârstă de peste 45 de ani din comuna a depășit nivelul județean, zonal, regional și național, în timp ce grupele de vârstă sub 44 de ani s-au situat sub mediile relative. Datele sugerează o populație în curs de îmbătrânire, ceea ce denotă necesitatea unor măsuri suplimentare.

Figura 5 - Compoziția pe grupe de vârste la nivel național, regional, județean, zonal și local

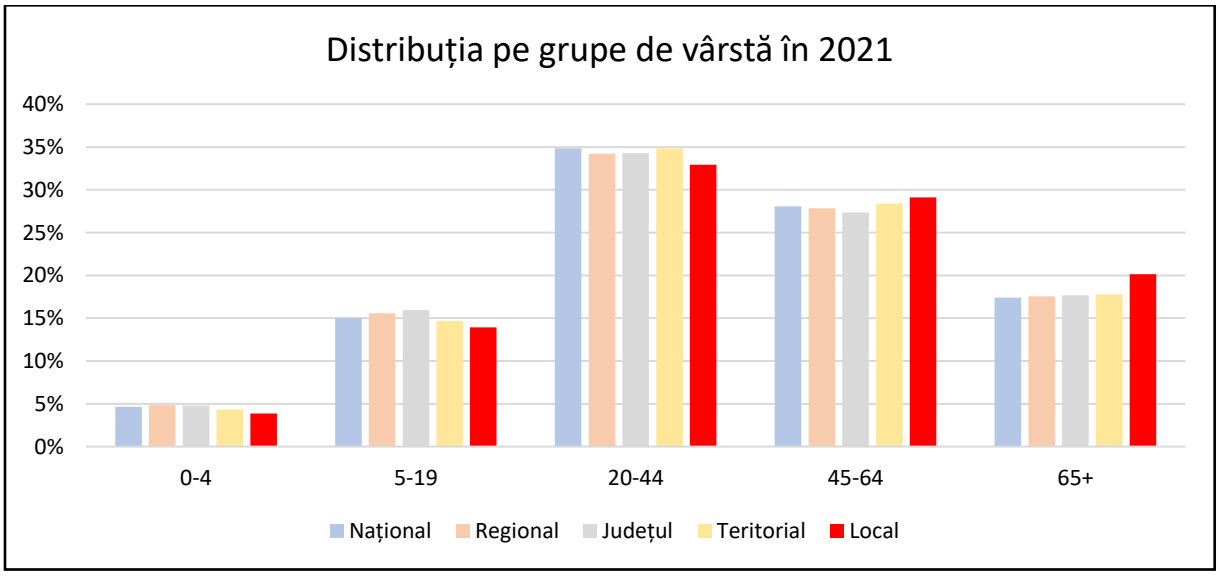

Sursa: INS Tempo, © Planificatio 2021

Populația vârstnică a crescut în mod constant în această perioadă, ajungând la 867 de persoane în 2021 și se preconizează că va continua să crească. Comuna ar trebui să vadă că, până în 2030, populația de peste 65 de ani să ajungă la 980 de persoane și, prin urmare, ar trebui să ia măsuri suplimentare pentru a îmbunătăți îngrijirea persoanelor în vârstă.

Figura 6 - Evoluția populației vârstnice până în 2030

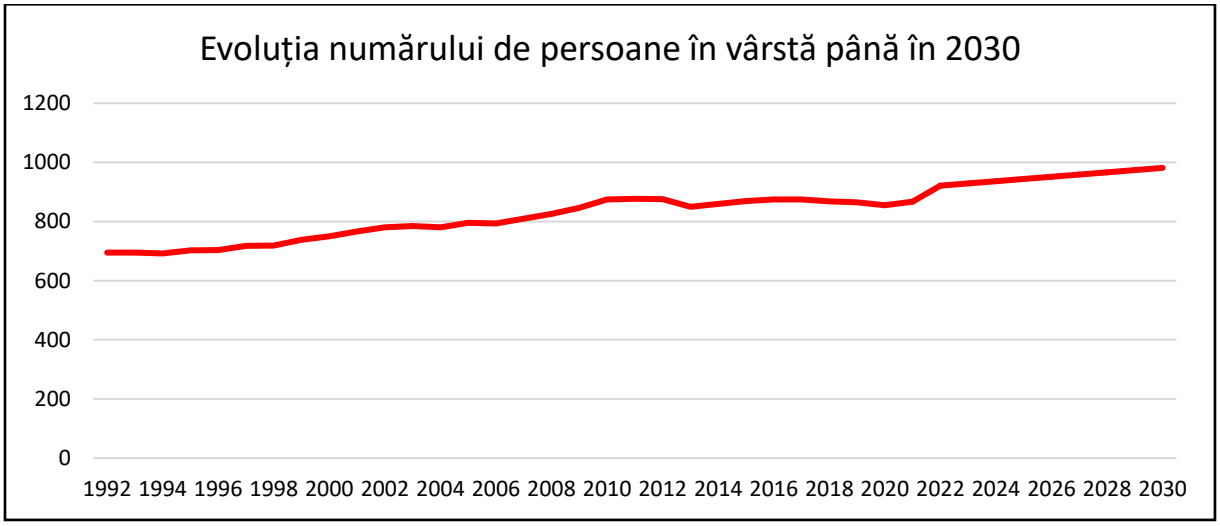

Sursa: INS Tempo, © Planificatio 2021

Datele recensământului au fost folosite pentru a întocmi piramida vârstelor în 1992 și 29 de ani mai târziu, în 2021. Aceste diagrame cu benzi speciale prezintă populația pe sexe și grupe de vârstă pe axa orizontală și vârsta populației de la 0 la peste 100 de ani pe axa verticală. Cele două grafice de mai jos prezintă structura pe vârste a comunei în 1992 și 2021. În timp ce structura de vârstă din 1992 arată că cea mai populată grupă de vârstă este cea de 20-24 de ani, cea mai populată grupă de vârstă din 2021 va fi cea de 50-54 de ani.

Figura 7 – Piramida vârstelor în 1992

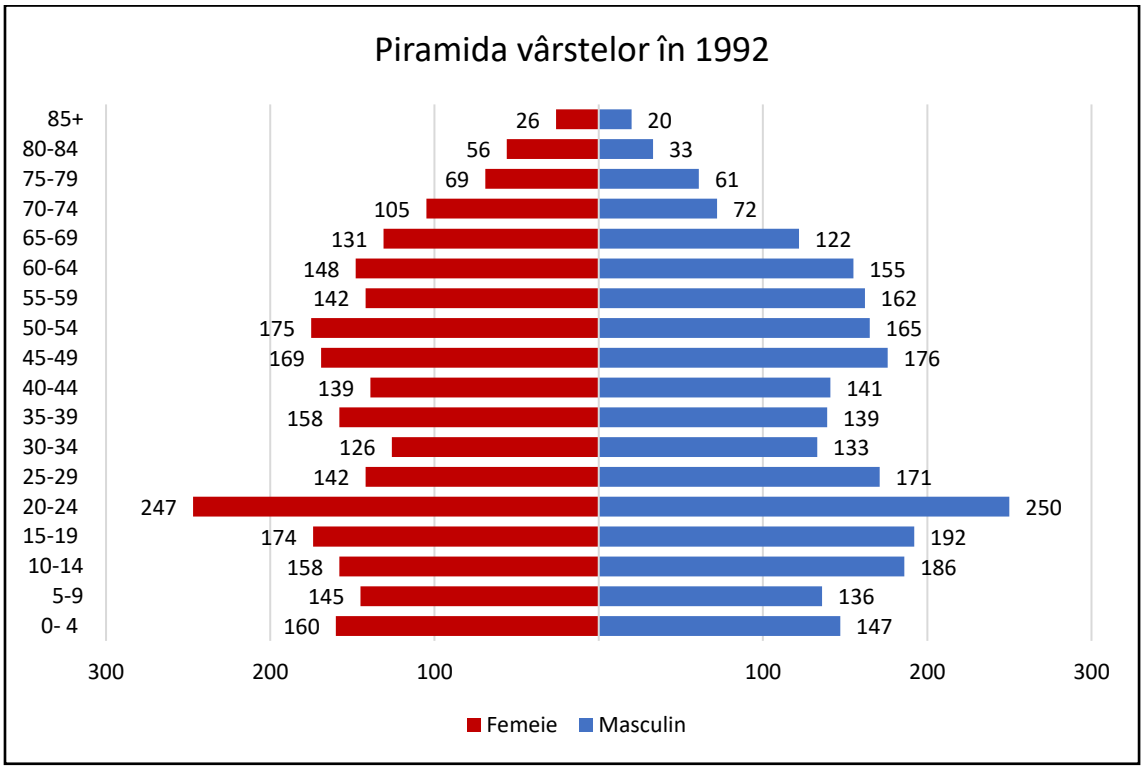

Sursa: INS Tempo, © Planificatio 2021

Figura 8 – Piramida vârstelor în 2020

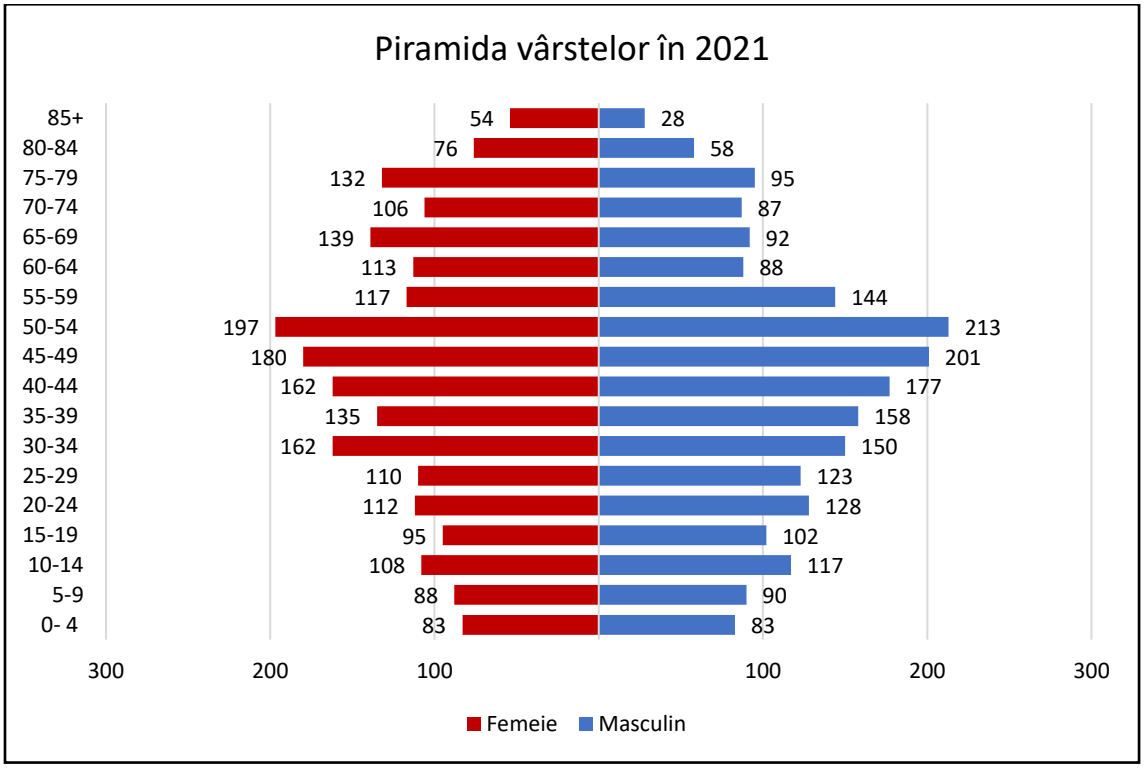

Sursa: INS Tempo, © Planificatio 2021

Datele din piramida vârstelor reprezintă un ghid foarte bun, mai ales dacă tendințele se dovedesc a fi persistente, pentru planificarea politicilor în domeniul educației, al sănătății și al serviciilor sociale. Dacă numărul de copii continuă să scadă, va fi nevoie de mai puțini profesori. În 1992 în comuna Ciumani erau 307 copii cu vârsta cuprinsă între 0 și 4 ani, în 2021 acest număr va scădea la 166. Menținerea ratei natalității sau creșterea numărului de copii ar putea fi ajutată prin subvenții pentru locuințe familiale sau alte facilități, sau prin sprijinirea familiilor cu mai mulți copii să se mute acasă. Structura pe vârste ajută la planificarea claselor de creșă și grădiniță, dar poate fi folosită și pentru a calcula numărul de elevi care vor fi mutați din comuna din cauza alegerii libere a școlii (scăzând numărul de elevi din fiecare grupă de vârstă din numărul de elevi din fiecare grupă de vârstă).

În 2021, cele mai populate grupe de vârstă din comuna vor fi femeile de 50-54 de ani, cu 197 de persoane, și bărbații de 50-54 de ani, cu 213 persoane.

Tendința de îmbătrânire a populației locale este prezentată și în graficul de îmbătrânire a populației: în 1992, în comuna erau 695 de locuitori cu vârsta de 65 de ani și peste, în 2021 vor fi 867.

Cu toate acestea, dacă ne uităm la ultimii 10 ani, în 2010, numărul de copii la 100 de persoane de vârstă activă (19-65 de ani) era de 37,15, în timp ce numărul de vârstnici la 100 de persoane de vârstă activă era de 31, iar în 2021, aceste cifre sunt de 28,3 copii și 33 de vârstnici la 100 de persoane de vârstă activă. O cunoaștere exactă a arborelui de vârstă poate oferi, de asemenea, informații utile pentru medici cu privire la numărul de persoane din diferite grupe de vârstă (grupe de vârstă vulnerabile, copii etc.).

Graficul de mai jos arată evoluția ratei natalității în Ciumani din 1992 până în 2030. Există o anumită fluctuație, dar, în general, se înregistrează o scădere. În 1992, în județul Harghita s-au născut 4.183 de copii, iar în 2020 acest număr a scăzut la 2.861, adică cu 1.322 de nou-născuți mai puțin înregistrați în județ. În cazul comunei Ciumani, la începutul perioadei analizate s-au născut 51 de copii, în timp ce în 2020 s-au născut doar 36, cu 15 mai puțini decât în primul an al perioadei analizate.

Figura 9 - Născuți vii până în 2030

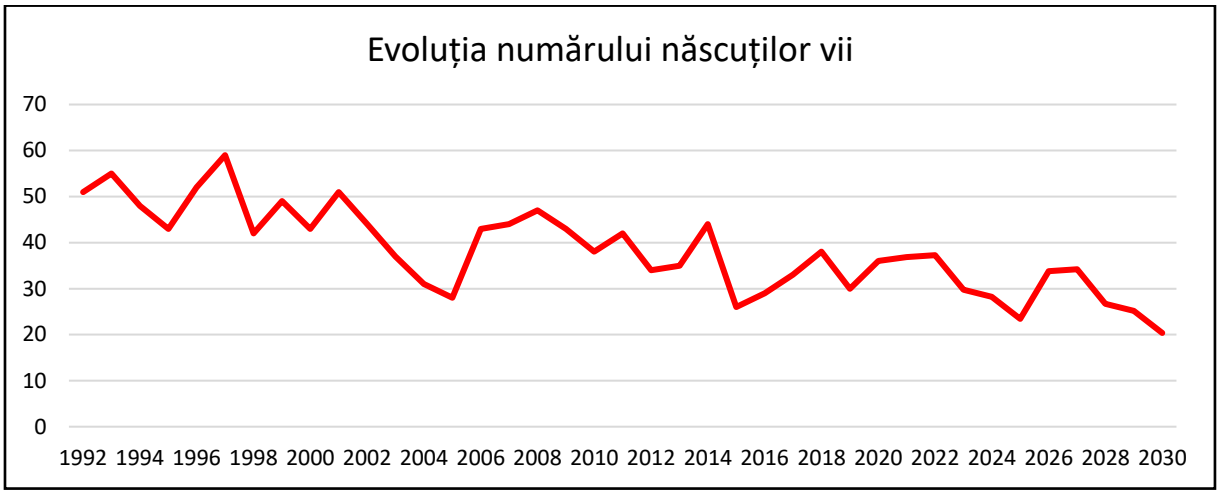

Sursa: INS Tempo, © Planificatio 2021

Ne așteptăm să observăm o tendință similară în ceea ce privește modificarea numărului de decese, dar declinul este mai puțin intens decât în cazul nașterilor vii. În județul Harghita, chiar în primul an al perioadei analizate, au murit 3961 de persoane, în timp ce în 2020 au fost înregistrate încă 278 de decese, totalizând 4239. Dacă ne uităm la datele pentru comuna, putem spune că acestea se află într-o poziție mai norocoasă decât județul, deoarece numărul deceselor a scăzut în perioada studiată.

Figura 10 – Evoluția numărului decedaților până în 2030

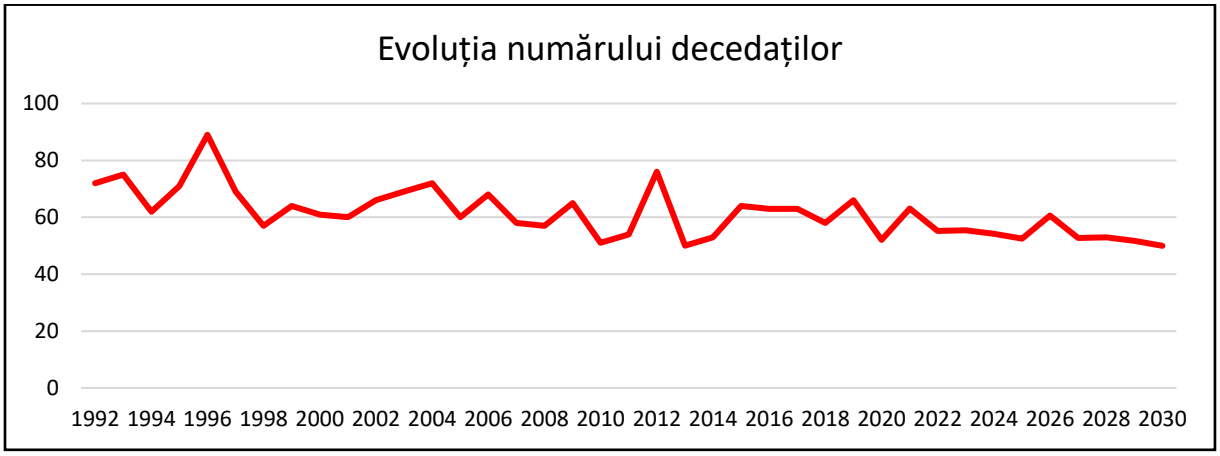

Sursa: INS Tempo, © Planificatio 2021

Graficul de mai jos arată evoluția sporului natural în comuna. Numărul de decese a scăzut în perioada analizată, dar este în continuare mai mare decât numărul de nașteri, motiv pentru care vorbim de un spor natural negativ. În 2001 și 2014, sporul natural a fost cel mai apropiat de cel pozitiv, doar 9 decese depășind numărul de nașteri vii, în comparație cu 2012, când sporul natural a fost de -42.

Figura 11 - Evoluția sporului natural până în 2030

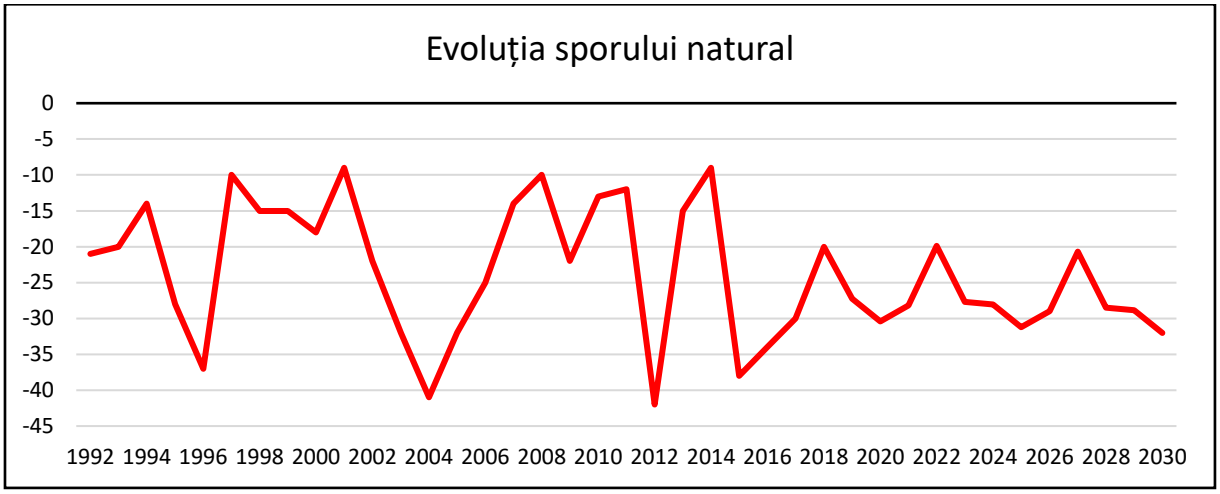

Sursa: INS Tempo, © Planificatio 2021

Dacă însă comparăm soldul sporului natural cu datele județene și regionale, observăm că la ambele niveluri scăderea populației este mai mare decât în Gheorgheni. Se estimează că, până în 2030, sporul natural în comuna va fi cu 32 de persoane sub valoarea pozitivă, în contrast cu scăderea drastică din datele județului.

Figura 12

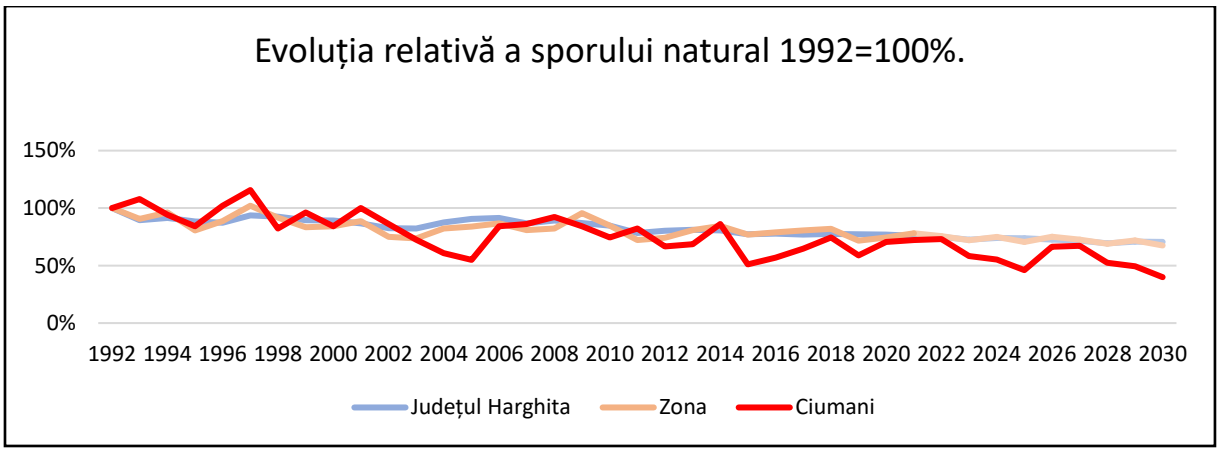

Sursa: INS Tempo, © Planificatio 2021

Harta de mai jos prezintă bilanțul sporului natural în județul Harghita în ultimii 10 ani. Soldul este negativ pentru majoritatea unităților administrative, adică numărul de decese a depășit numărul de nașteri vii. Cele mai mari probleme din acest punct de vedere sunt în partea de nord a județului, unde majoritatea unităților administrative au rate de reproducere naturală în categoria -1000 - -200, inclusiv Ciumani, unde soldul pe ultimii 10 ani a fost de -252.

Hartă 5 – Spor natural în județul Harghita

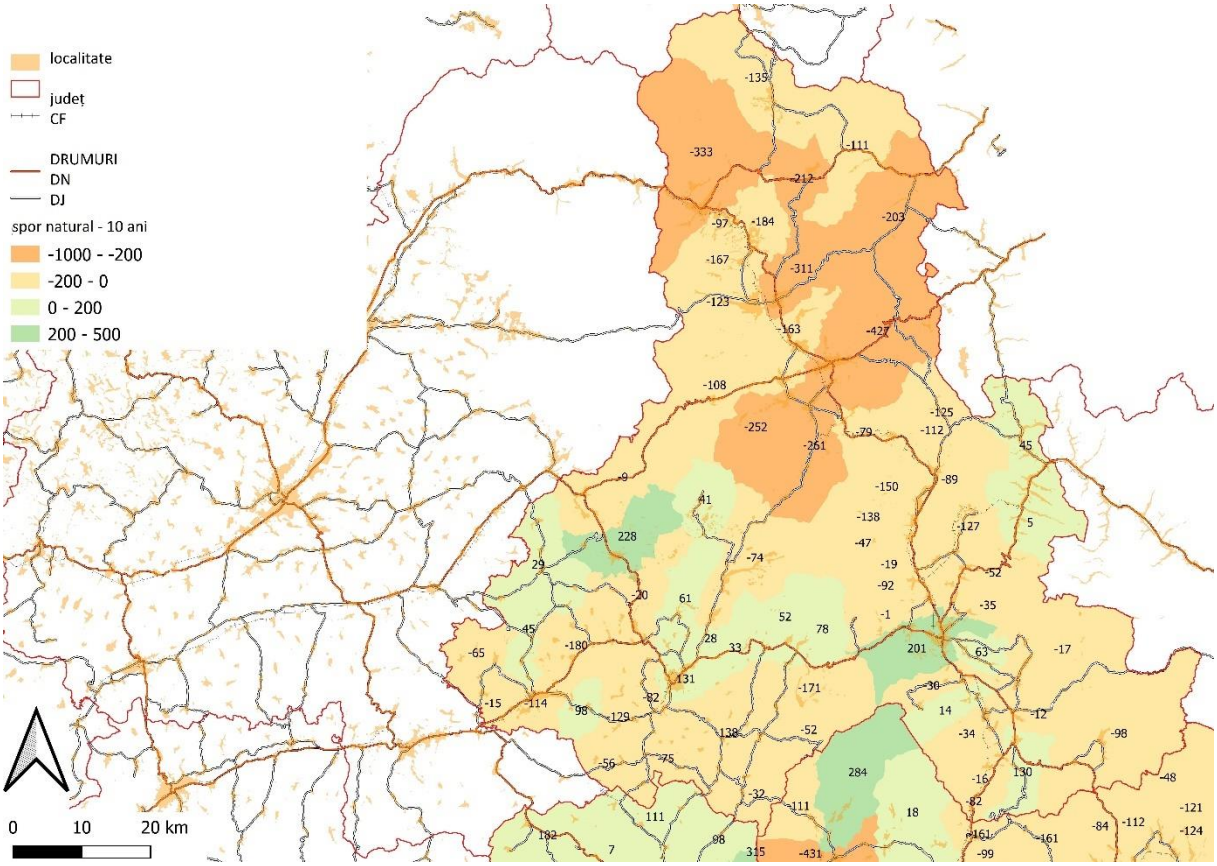

Sursa: INS Tempo, © Planificatio 2021

Figura 12 - Mortalitatea infantilă - media 2008-2020

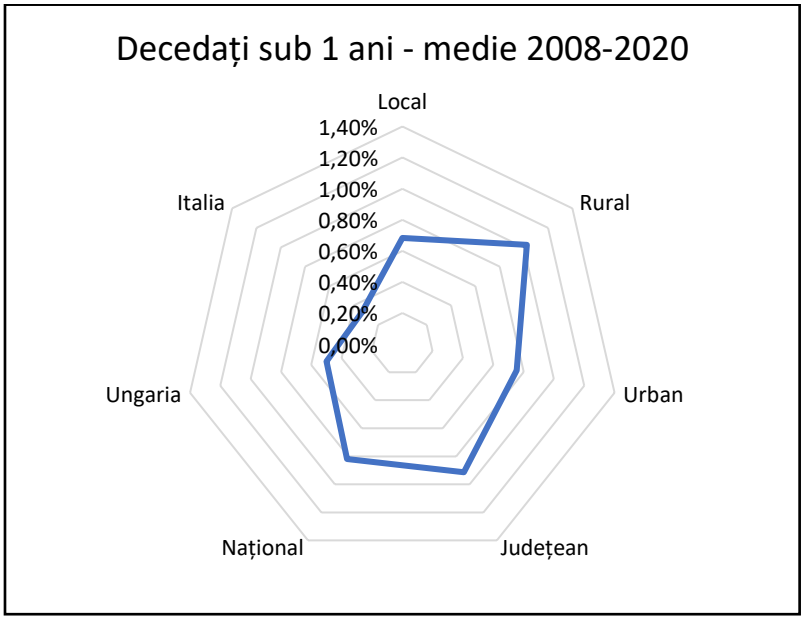

Sursa: INS Tempo, © Planificatio 2021

Rata mortalității infantile este un indicator important, deoarece se referă la sănătatea și bunăstarea socială a unei țări, precum și la caracterul adecvat al îngrijirii prenatale și neonatale.

Mortalitatea infantilă reprezintă numărul anual de decese sub 1 an la 1000 de nașteri vii. Graficul de mai sus prezintă date pentru perioada 2008-2020. Potrivit graficului, rata mortalității infantile în Ciumani a fost de 6,8 miimi, în timp ce rata județeană a fost de 9,1 miimi, iar cea națională de 8,2 miimi. În anul de referință, mortalitatea infantilă a fost de 5,0 miimi în Ungaria și de numai 3,3 miimi în Italia. Este important să comparăm datele cu cele din cele două țări menționate mai sus, deoarece analiza arată că o proporție mare dintre cei care se mută din România aleg aceste două țări ca destinație, vorbitorii de limbă maghiară mutându-se de obicei în Ungaria, iar majoritatea vorbitorilor de limbă română în Italia. O bună îngrijire a maternității și a nou-născuților este o atracție majoră pentru familiile tinere.

Atunci când se analizează mortalitatea infantilă, nivelul de educație al mamei nu ar trebui să fie neglijat, deoarece are un impact puternic și clar asupra indicatorilor. O caracteristică esențială este că, pe măsură ce crește nivelul de educație, mortalitatea neonatală a copiilor scade. Cu toate acestea, mortalitatea infantilă este un indicator cheie al dezvoltării sistemului de sănătate al unei țări și al calității îngrijirii prenatale și neonatale.

Harta următoare prezintă rata mortalității infantile în unitățile administrativ teritoriale din județul Harghita. Din acest punct de vedere, datele județene variază foarte mult. În unele localități, rata mortalității infantile este cuprinsă între 1,5-3%, în timp ce există unități teritoriale în care indicele se situează în jurul a 2 miimi.

Hartă 6 - Mortalitatea infantilă în județul Harghita

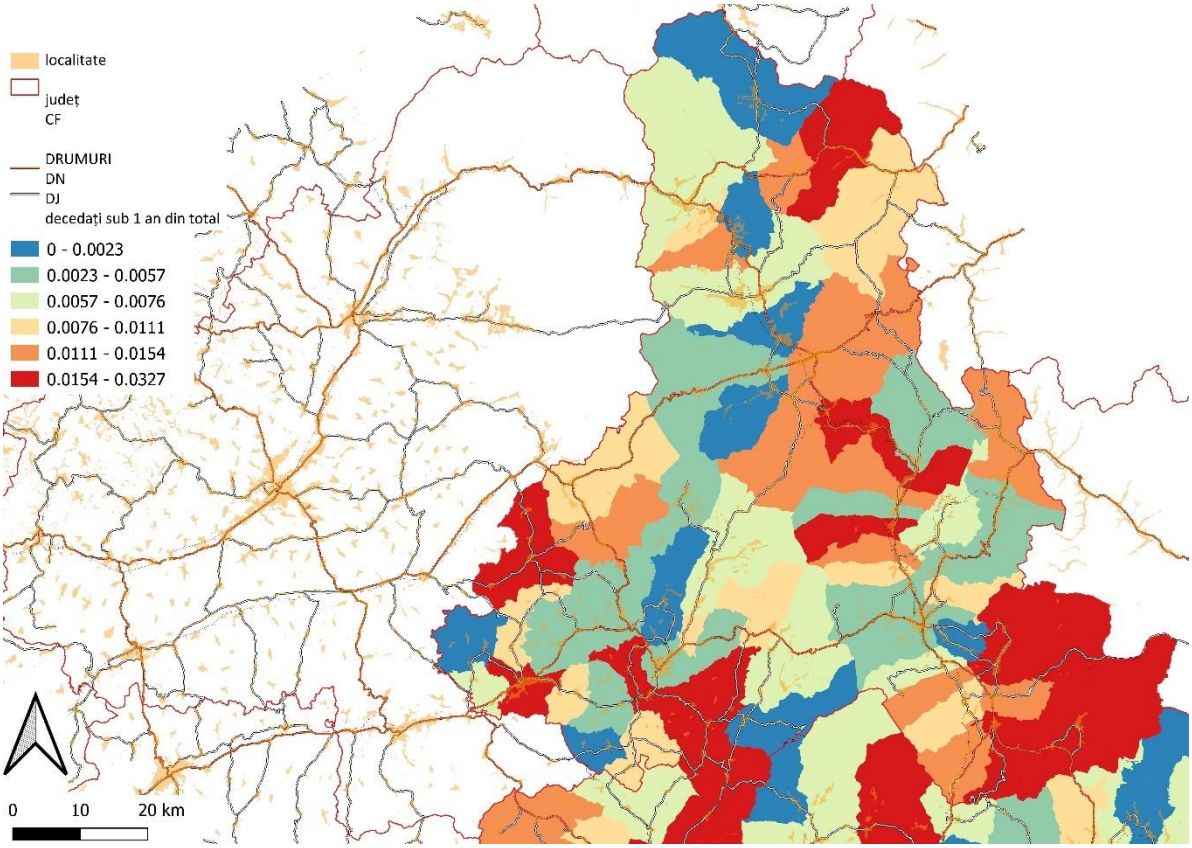

Sursa: INS Tempo, © Planificatio 2021

Soldul migratoriu reprezintă diferența dintre numărul de persoane care se mută și numărul de persoane care pleacă. În perioada analizată, soldul a fost pozitiv în comuna doar în doi ani, 2008 și 2010. Soldul migrației pentru județ a fost negativ pentru întreaga perioadă analizată, în timp ce cifrele pentru zona au fost în mare parte pozitive în perioada analizată.

Figura 13 - Evoluția soldului migratoriu

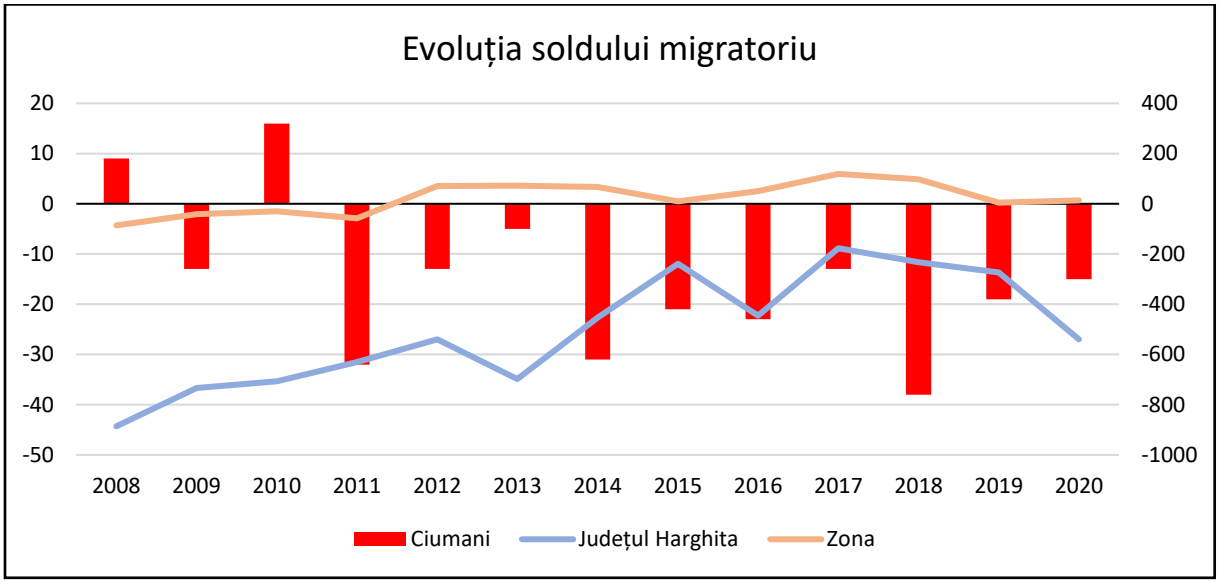

Sursa: INS Tempo, © Planificatio 2021

Hartă 7 - Soldul migratoriu în județul Harghita

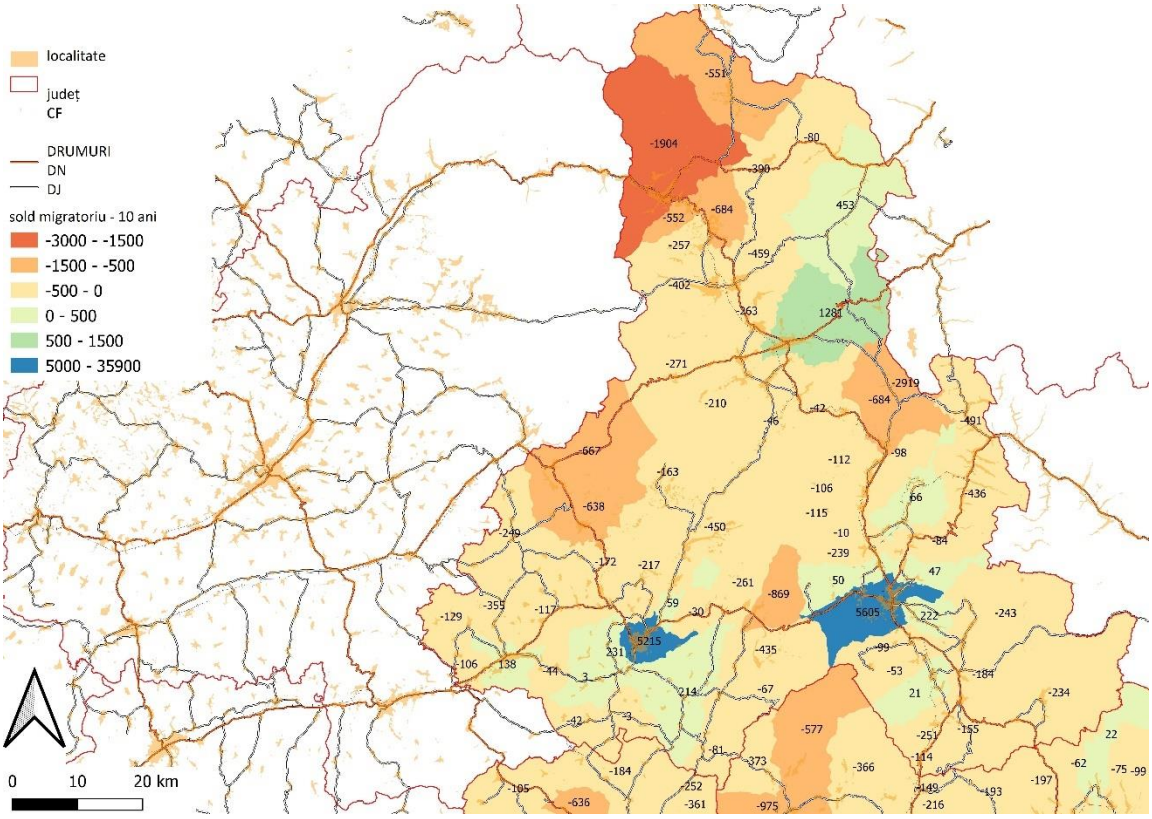

Sursa: INS Tempo, © Planificatio 2020

Numărul total de rezidenți permanenți în comuna între 2008 și 2020 a fost de 401 și 370 de migranți permanenți, ceea ce reprezintă un sold migrator pozitiv total de 31. Numărul total al populației rezidente temporar în comuna între 2008 și 2020 a fost de 348 de persoane, iar 615 persoane au emigrat temporar, ceea ce reprezintă un sold migrator temporar negativ total de -267 de persoane. Datele arată că populația locală nu se mută definitiv din comuna, ci mai degrabă părăsește comuna Ciumani în scop de angajare doar temporar.

Dacă ne uităm doar la emigrările din ultimul an al perioadei analizate, cifrele sunt următoarele: Ciumani -15 persoane; Zona Gheorgheni - 259 persoane; județul Harghita -540 persoane. Pentru a interpreta aceste cifre, este necesar să le comparăm cu cifrele populației. Odată realizată comparația, s-au obținut următoarele cifre: 0,35% din populația comunei Ciumani s-a mutat definitiv sau temporar din comuna, 0,16% din județ și 0,30% din zona.

Comparând soldul migrator cu sporul natural, se poate observa că scăderea populației datorată deceselor și nașterilor nu a putut fi compensată de soldul migrator pozitiv din 2008 și 2010, astfel încât populația comunei prezintă o tendință continuă de scădere.

Locuințe

Figura 14 - Evoluția numărului de locuințe

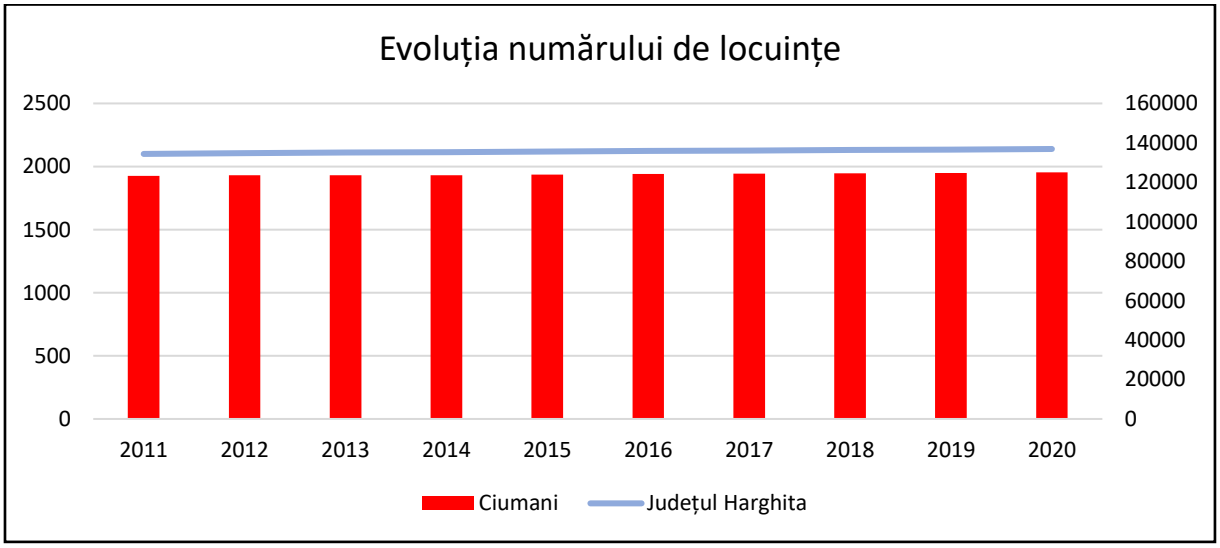

Sursa: INS Tempo, © Planificatio 2021

Graficul de mai sus arată evoluția numărului de locuințe din comuna între 2011 și 2020. În perioada analizată, s-a înregistrat o creștere constantă, cu un total de 27 de case construite în comuna. Această creștere este, de asemenea, tipică pentru județul Harghita, cu o creștere de peste 2.500 de locuințe în județ în perioada analizată. Numărul de locuitori pe casă a scăzut constant în perioada analizată. Motivul este acela că scăderea populației este mult mai intensă decât creșterea numărului de locuințe noi. În 2008, în Ciumani, în medie, în 10 locuințe locuiau 24 de persoane, în timp ce în 2020 această medie a scăzut la 22 de persoane.

Figura 15 - Evoluția numărului de locuitori pe casă

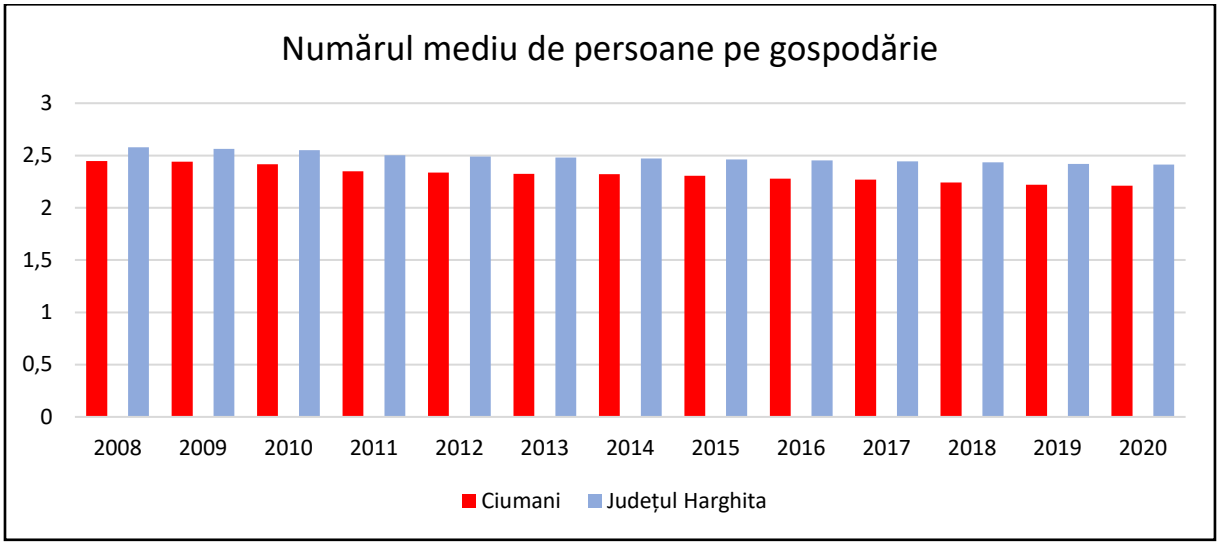

Sursa: INS Tempo, © Planificatio 2021

Figura 16 - Numărul de autorizații de construire eliberate

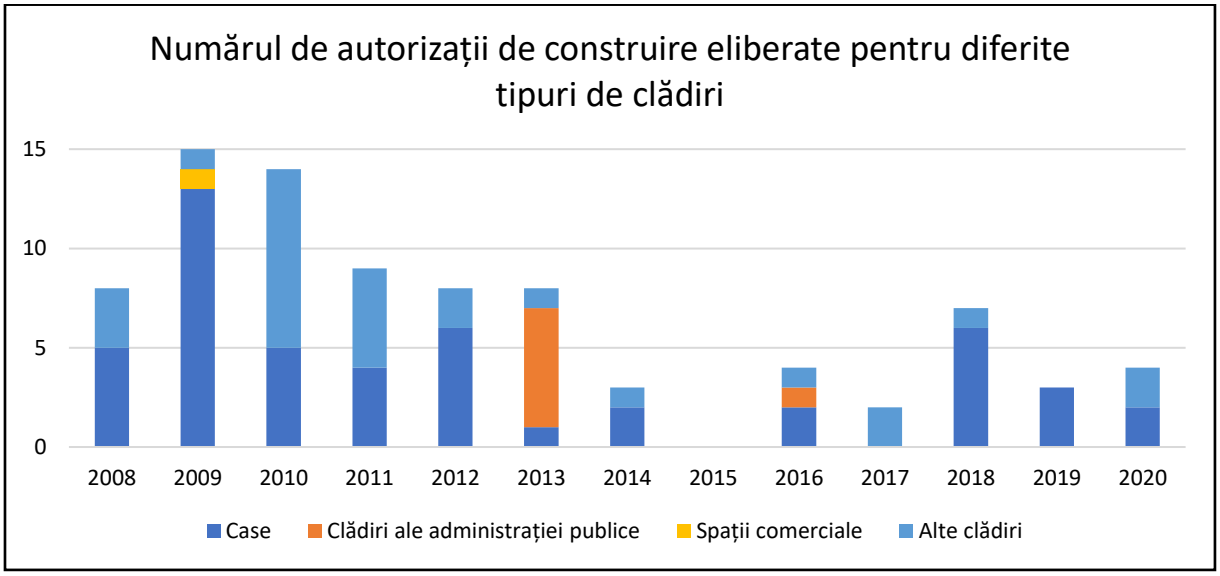

Sursa: INS Tempo, © Planificatio 2021

Graficul de mai sus arată evoluția numărului autorizaților de construire eliberate pentru diferite tipuri de clădiri între 2008 și 2020. Cel mai frecvent tip de autorizație de construire emisă în Ciumani în perioada studiată a fost pentru clădiri rezidențiale, cu un total de 49 de documente, lucru vizibil și în graficele anterioare. Cele mai multe autorizații de construcție au fost eliberate în 2009, pentru un total de 15 clădiri, dintre care 13 erau rezidențiale. În 2015, nu a fost declanșată nicio autorizație pentru o clădire nouă. Din 2009, s-a observat o scădere constantă a numărului de autorizații declanșate până în 2015, când numărul de autorizații eliberate a început să crească din nou.

Hartă 8 - Construcții rezidențiale în județul Harghita

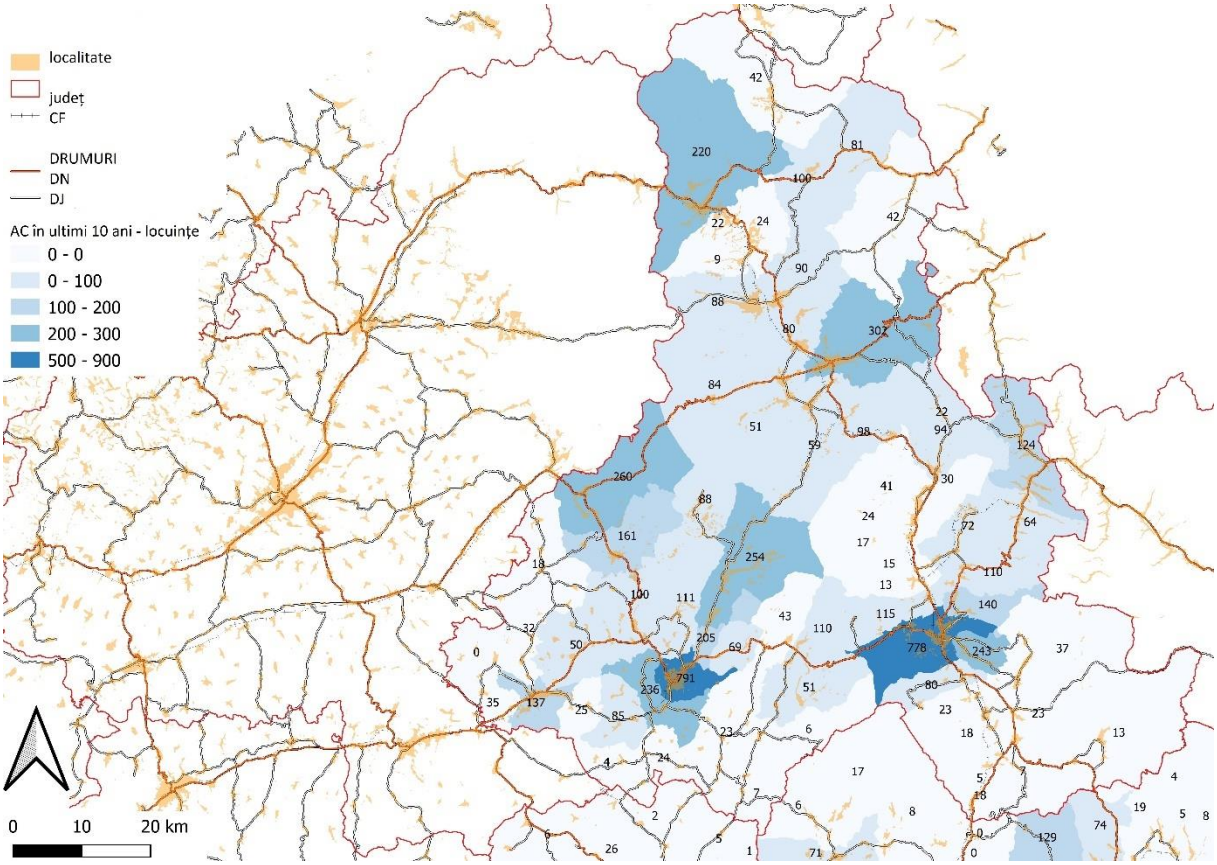

Sursa: INS Tempo, © Planificatio 2021

Harta de mai sus prezintă situația județului Harghita în ceea ce privește numărul de autorizații de construire emise pentru clădiri rezidențiale între 2011 și 2020. Cele mai multe autorizații de construire au fost declanșate în județul Harghita, în Miercurea Ciuc și în Odorheiu Secuiesc, dar toate comunele din județ se situează peste media județului. În plus, nu trebuie neglijat faptul că numărul de autorizații de construcție pentru locuințe în imediata vecinătate a localităților cu potențial economic mai ridicat a crescut și el în perioada analizată. Deoarece aceste orașe au ajuns la saturație, tot mai mulți oameni se mută în comunele învecinate, dar locurile de muncă rămân în oraș, creându-se așa-numitele comune "dormitoare".

Ciumani se situează în media județului, cu un total de 51 de autorizații de construire eliberate pentru clădiri noi, o cifră bună având în vedere mărimea comunei, în condițiile în care și comunele vecine mult mai mari se află în această categorie.

Hartă 9 - Construcții nerezidențiale în Județul Harghita

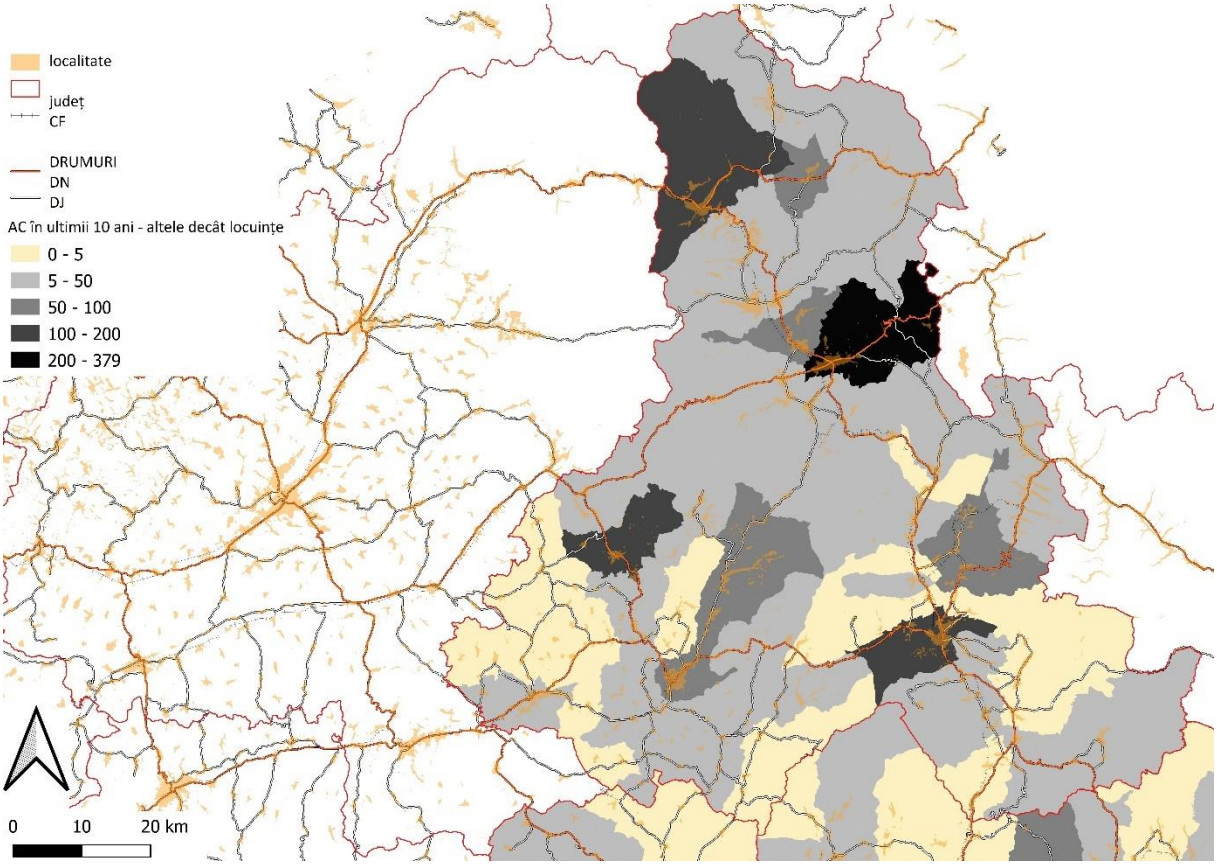

Sursa: INS Tempo, © Planificatio 2021

Tendința numărului de autorizații de construire nerezidențială este aceeași cu cea a autorizațiilor rezidențiale, adică cele mai multe autorizații au fost eliberate în interiorul și în jurul municipiilor. Comuna Ciumani se află în categoria 5-50, la fel ca majoritatea unităților administrativ teritoriale. În total, în ultimii 10 ani, în comuna au fost eliberate 31 de autorizații de construire.

Dacă ne uităm la zona, putem observa că cele mai multe autorizații de construcție nerezidențială au fost eliberate în Gheorgheni, urmat de Lăzarea, iar apoi de celelalte comune, care, ca și comuna Ciumani, se află în categoria 5-50.

În ceea ce privește potențialul de dezvoltare a comunei Ciumani, merită analizat conceptul de cultură în raport cu diferitele grupuri sociale și cu resursele și potențialul regiunii, pe baza datelor disponibile.

Cultura ca și concept, chiar și astăzi, este percepută de oamenii obișnuiți ca fiind ceva îndepărtat, inaccesibil publicului larg, a cărei cultivare și îngrijire este rezervată elitelor educate. Dimpotrivă, pentru profesioniști precum artiștii și arheologii, cultura desemnează totalitatea creațiilor materiale și intelectuale ale oamenilor. Se poate concluziona, așadar, că în limbajul cotidian găsim o interpretare restrânsă a conceptului de cultură, în timp ce în discursul științific este mai acceptată o interpretare largă. De asemenea, este important să subliniem că cultura nu trebuie înțeleasă ca un dat, ci ca ceva ce trebuie căutat, ceva ce se adaugă la imaginea omului și a comunității în ansamblu.

Putem vorbi de o cultură vie, în care există un simț activ al primirii. Acolo unde creatorii și destinatarii se află într-o relație activă, în interacțiune constantă unii cu alții, putem vorbi de o cultură viabilă. În ceea ce privește latura de consumator a culturii, merită să facem o precizare: politicile culturale tradiționale tind să vorbească despre "publicul" culturii, în timp ce ar putea fi mai util să vorbim despre publicul culturii și să considerăm că diferitele publicuri pot avea o nevoie legitimă de a experimenta diferite forme de cultură. Din acest moment, accentul nu trebuie pus doar pe cantitatea de consum cultural, ci și pe calitatea recepției și pe modul în care aceasta este recepționată.

În cele ce urmează, vom încerca să oferim o imagine generală, luând în considerare atât creatorii, cât și beneficiarii culturii, pe baza datelor disponibile la Institutul Național de Statistică.

Patrimoniul cultural construit este în general identificat cu clădirile clasate. În ciuda faptului că Ciumani nu este înscris ca monument de categoria A sau B pe Lista Monumentelor Istorice din județul Harghita, comuna excelează într-o serie de domenii legate de cultură.

Hartă 10 - Case tradiționale, muzee cu program de vizită periodic, colecții

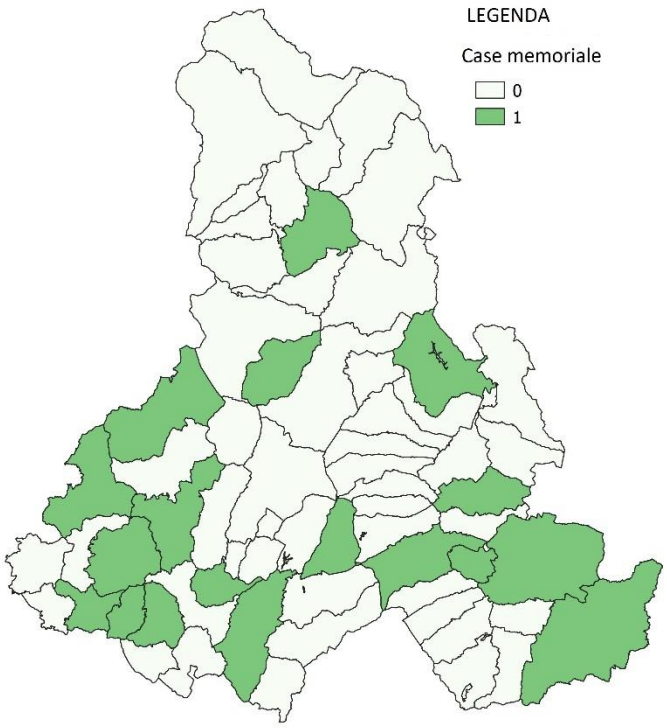

Sursa: Strategia culturală a județului Harghita © Planificatio, 2021

Majoritatea unităților administrative locale din județ au o casă tradițională sau o instituție similară cu program de vizită periodic. Excepție face Ciumani, care are în prezent o casă tradițională, ceea ce reprezintă un rezultat pozitiv, deoarece doar două comune au 2 case tradiționale sau unități temporare similare și 25 de comune nu au astfel de unități. Pe lângă casa tradițională, există și o casă memorială, care, de asemenea, își propune să evidențieze patrimoniul cultural construit al comunei.

Dacă ne uităm la evoluția numărului de biblioteci din județul Harghita, putem observa o scădere între 2008 și 2020. Dacă în 2008 existau 270 de biblioteci publice în județ, până în 2020 numărul bibliotecilor aproape că s-a înjumătățit, ajungând la 147. Înainte de 2018, în Ciumani existau două biblioteci: cea comunală și cea școlară. Din 2018, însă, biblioteca școlară a fost închisă parțial, ceea ce înseamnă că este deschisă atunci când elevii vor să împrumute o carte.

Tabelul 1 - Modificări ale numărului de cititori și de volume în biblioteca locală

		2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Număr de cititori	Județul Harghita	64.199	59.206	60.783	60.818	52.896	50.990	49.089	48.876	47.640	39.714
	Ciumani	336	340	350	327	287	267	261	229	239	244
Număr volume	Județul Harghita	3.056.326	2.886.363	2.855.869	2.810.377	2.686.641	2.646.518	2.588.013	2.531.892	2.473.732	2.378.125
	Ciumani	9.682	9.721	9.346	9.386	9.576	9.711	9.817	8.101	8.160	8.345

Sursa: INS Tempo, © Planificatio 2021

În ultimii 10 ani, numărul de biblioteci a scăzut, iar numărul de cititori și de volume a scăzut, de asemenea, atât în județ, cât și în comuna studiată. Numărul de cititori din județ a scăzut cu două treimi față de începutul perioadei. În cazul comunei Ciumani, această scădere este mai moderată, numărul de cititori scăzând cu mai puțin de 100 în 10 ani. Numărul de volume din județul Harghita a scăzut constant în perioada analizată, în prezent fiind numărate cu peste 600.000 de volume mai puține decât în urmă cu 10 ani. În comuna Ciumani, numărul de volume s-a schimbat ușor între 2011 și 2020. Până în 2017, numărul de volume numărate a fost uneori mai mic și alteori mai mare decât în anul de bază, dar după 2017 numărul de volume a scăzut sub 9.000.

Hartă 11 - Trupe de dans (amatori)

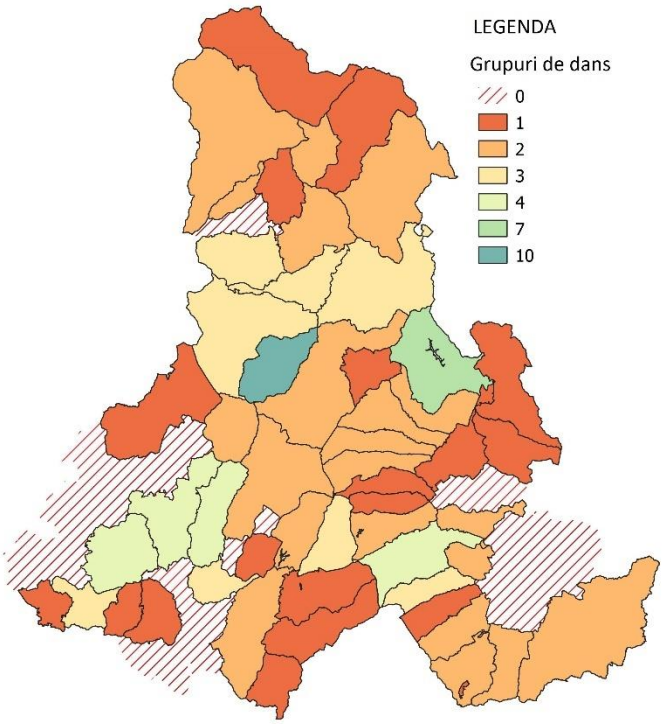

Sursa: Strategia culturală a județului Harghita © Planificatio, 2021

Numărul de grupuri de dans care funcționează în comunele din județul Harghita poate servi drept indicator al culturii vii. Harta de mai sus arată că într-un număr semnificativ de comune din județ există unul sau două grupuri de dans. Cu toate acestea, există, de asemenea, exemple de comune în care nu

există grupuri de dans sau în care numărul grupurilor de dans este de până la 7. Ciumani, cu cele 10 formații de dans, este un rezultat remarcabil, deoarece are cel mai mare număr de formații de dans din județ.

Pe lângă numeroasele grupuri de dans, în sat există și alte organizații culturale. Interesul pentru instrumentele de suflat, care devine din ce în ce mai popular în județ, are un impact și în Ciumani, unde există o fanfară cu 24 de membri. Pe lângă acestea, este important de menționat Corul de cameră Bel Canto, înființat în 1997. Profesorii fondatori încă joacă un rol important în viața corului, de la reunirea tinerilor din zonă până la participarea la evenimente. Corul nu numai că contribuie la diversitatea vieții culturale din Ciumani, ci și îmbunătățește calitatea evenimentelor culturale din mai multe comune din zona Gheorgheni.

Diversitatea culturală a comunei este demonstrată și de faptul că respondenții la chestionarul online au acordat mai mult de 3 stele din maxim 5 pentru oportunitățile culturale ale comunei. Media românească, conform sondajului benchmark, a evaluat potențialul cultural al comunei cu 3,41 stele.

Figura 17 - Evaluarea oportunităților culturale

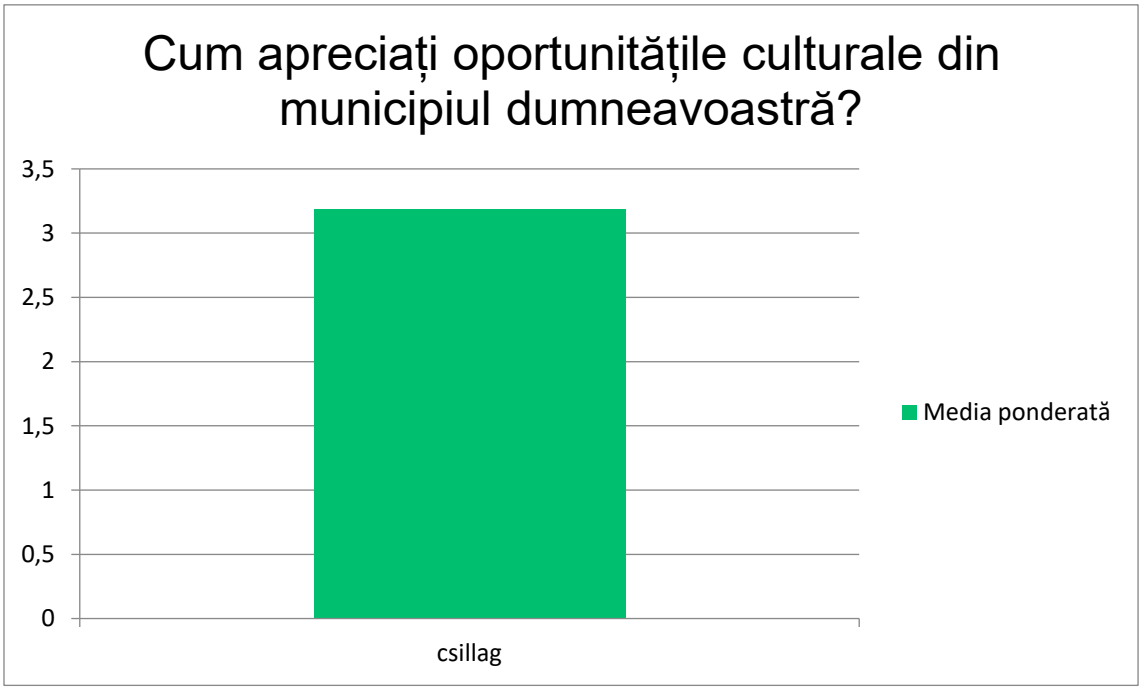

Sursa: © Planificatio 2021

În plus față de factorii menționați mai sus, un sistem de servicii sociale bine dezvoltat este, de asemenea, necesar pentru viața comunitară a unei așezări.

Tabelul următor prezintă tipurile de unități de asistență socială din județul Harghita.

Tabelul 2 - Instituții sociale în Județul Harghita

Denumirea oficială a principalelor domenii de activitate ale organizațiilor	**Numărul de instituții din județ**	**Comuna**	**Capacitatea de absorbție Număr de beneficiari**
Centre rezidențiale de îngrijire și asistență medico-socială pentru persoane vârstnice, bolnavi cronici în faza terminală	1	Odorheiu Secuiesc	Odorheiu Secuiesc - 32
Centre rezidențiale de îngrijire și asistență pentru persoane vârstnice	7	Toplița Odorheiu Secuiesc (2) Mărtiniș Suseni Gheorgheni Miercurea Ciuc	Toplița - 24 Odorheiu Secuiesc - 72 Mărtiniș - 45 Suseni - 38 Gheorgheni - 156 Miercurea Ciuc - 15
Centre rezidențiale pentru persoane adulte cu dizabilități/pentru copii în sistemul de protecție specială/de îngrijire și asistență pentru mamă și copil/pentru tineri în dificultate/de îngrijire și asistență pentru victimele violenței în familie/ de îngrijire și asistență pentru persoane fără adăpost/ de îngrijire și asistență pentru persoane victime ale traficului de persoane/ de îngrijire și asistență pentru alte categorii de persoane în situație de dependență	76	Odorheiu Secuiesc 2 Borsec Miercurea Ciuc 21 Băile Tușnad 2 Lăzarea 2 Gheorgheni 7 Plăieșii de Jos Feliceni 2 Secuieni 4 Ulieș 2 Tulgheș 2 Frumoasa 5 Toplița 2 Vlăhița Dănești Bilbor 2 Mugeni Șimonești 3 Cristuru Secuiesc 9	Odorheiu Secuiesc 30 Boresc 28 Miercurea Ciuc 649 Băile Tușnad 88 Lăzarea 52 Gheorgheni 243 Plăieșii de Jos 12 Feliceni 20 Secuieni 42 Ulieș 8 Tulgheș 100 Frumoasa 145 Tipliță 52 Vlăhița 8 Dănești 7 Bilbor 80 Mugeni 12 Șiomenești 28 Cristuru Secuiesc 81 Ocland 69

		Ocland Subcetate Sânmartin 2 Sâncrăieni 1 Sânsimion 1	Sybcetate20 Sânmartin 18 Sâncrăieni 8 Sânsimion 8
Centre de zi pentru persoane vârstnice/ servicii de îngrijire la domiciliu pentru persoane vârstnice, persoane cu dizabilități, persoane aflate în situație de dependență	8	Odorheiu Secuiesc 3 Miercurea Ciuc 2 Toplița Gheorgheni Cristuru Secuiesc	55 de euro pentru Odorheiu Secuiesc și 307/zi pentru centrul de sănătate și asistență socială Miercurea Ciuc 734 Toplița 30 Gheorgheni Gheorgheni 425 Cristuru secuiesc 400/zi
Servicii în comunitate pentru persoanele adulte cu dizabilități/centre de zi pentru familie și copii/centre de zi pentru victimele violenței în familie/centre de zi pentru persoane toxico-dependente, pentru persoane cu adicții: droguri, alcool, alte substanțe toxice, etc. /centre de zi pentru victimele traficului de persoane/pentru persoanele fără adăpost/centre de preparare și distribuire a hranei pentru persoane în risc de sărăcie	14	Gheorgheni 3 Odorheiu Secuiesc 3 Miercurea Ciuc 6 Șimonești Feliceni	Gheorgheni 190 Odorheiu Secuiesc 50 Miercurea Ciuc 733 Șimonești 50 Feliceni 6
Centre de zi pentru copii: copii în familie, copii separați sau în risc de separare de părinți	27	Gheorgheni 2 Odorheiu Secuiesc 5 Miercurea Ciuc 2 Atid 1 Zetea 2 Corund 1 Satu Mare 1 Praid 2 Sândominic 1 Vărșag 1 Suseni 1 Sânsimion 1	Gheorgheni 90 Odorheiu Secuiesc 236 Miercurea Ciuc 80 Atid 30 Zetea 50 Corund 30 Satu Mare 35 Praid 51 Sândominic 38 Vârșag 22 Suseni 21 Sânsimion 20

		Ciumani 1 Remetea 2 Bălan Toplița 1 Sânmartin 1	Ciumani 20 Remetea 42 Bălan 32 Toplița 24 Sânmartin 40
Total 133 de instituții			

Tabelul de mai sus arată că județul Harghita are un sistem de asistență socială extins în ceea ce privește numărul de instituții și capacitatea acestora. Comparativ cu județul vecin Covasna, care are un total de 76 de unități de asistență socială, județul Harghita are cu 57 de instituții de asistență socială mai multe.

Următorul tabel prezintă pe scurt instituțiile din Gheorgheni și din împrejurimi.

Tabelul 3 - Instituții sociale din zona

Natura localității	**Localitate**	**Denumirea oficială a organizației**	**Denumirea oficială a serviciului**	**Incluziune**
Urban	Gheorgheni	Centrul de îngrijire medicală și de asistență socială - CIMAS Gheorgheni	Servicii de îngrijire la domiciliu pentru persoane vârstnice, persoane cu dizabilități, persoane aflate în stare de dependență	425
Urban	Gheorgheni	Servicii de asistență comunitară	Centre de zi pentru solicitarea și suportul pentru alte persoane aflate în situații de nevoie	10
Urban	Gheorgheni	Căminul de bătrâni Sf. Elisabeta	Centre rezidențiale de îngrijire și : pentru persoane vârstnice	156
Urban	Gheorgheni	Centrul de adăpost pentru persoane fără locuință	Centre rezidențiale de îngrijire și și solicitare pentru persoanele fără adăpost	50
Urban	Gheorgheni	Centrul de plasament tip familial	Centre rezidențiale pentru copii în sistemul de protecție specială	36
Rural	Suseni	Cămin pentru persoane vârstnice	Centre rezidențiale de îngrijire și : pentru persoane vârstnice	38

Urban	Gheorgheni	Centrul de îngrijire și asistență Gheorgheni	Centre rezidențiale pentru persoane adulte cu dizabilități	50
Urban	Gheorgheni	Casa de tip familial din cadrul centrului de plasament familial nr. 2 Miercurea Ciuc	Centre rezidențiale pentru copii în sistemul de protecție specială	8
Rural	Subcetate	Casa de tip familial Subcetate din cadrul Centrului de Plasament Familial Bilbor	Centre rezidențiale pentru copii în sistemul de protecție specială	20
Urban	Gheorgheni	Casa de tip familial din cadrul Centrului de plasament de tip familial nr. 2 Miercurea Ciuc	Centre rezidențiale pentru copii în sistemul de protecție specială	7
Urban	Gheorgheni	Centrul de Îngrijire și Asistență pentru Persoane Adulte cu Dizabilități Gheorgheni	Centre rezidențiale pentru persoane adulte cu dizabilități	50
Urban	Gheorgheni	Cantina socială Love Kitchen	Centre de preparare și distribuire a hranei pentru persoane în risc de sărăcie	160
Rural	Remetea	Serviciul social de zi pentru copii - Creșă	Centre de zi pentru copii: copii în familie, copii separați sau în risc de separare de părinți	20
Rural	Remetea	Centrul de zi St Margaret of Arpadhazi	Centre de zi pentru copii: copii în familie, copii separați sau în risc de separare de părinți	22

Rural	Ciumani	Centrul de zi "Pali Saint Vince"	Centre de zi pentru copii: copii în familie, copii separați sau în risc de separare de părinți	20
Rural	Suseni	Centrul de zi Sfântul Ioan Botezătorul	Centre de zi pentru copii: copii în familie, copii separați sau în risc de separare de părinți	21
Urban	Gheorgheni	Centrul rezidențial Caminul "Sf. Ana"	Centre rezidențiale pentru copii în sistemul de protecție specială	42
Urban	Gheorgheni	Centrul de zi pentru servicii de asistență comunitară	Centre de zi pentru solicitarea și suportul pentru alte persoane aflate în situații de nevoie	20
Urban	Gheorgheni	Centrul de zi pentru copii cu dizabilități "Marton Aron"	Centre de zi pentru copii: copii în familie, copii separați sau în risc de separare de părinți	50
Urban	Gheorgheni	Centru de zi de dezvoltare și educare timpurie - Gheorgheni	Centre de zi pentru copii: copii în familie, copii separați sau în risc de separare de părinți	40

Din tabelul de mai sus reiese că în zona analizată există un total de 20 de instituții de asistență socială, marea majoritate a acestora fiind situate în Gheorgheni. În ceea ce privește sfera de activitate a organizațiilor, există 8 centre de zi pentru copiii aflați în dificultate, separați de familiile lor sau în pericol de separare. În plus, au fost înființate 10 centre rezidențiale ale căror activități principale sunt îngrijirea persoanelor în vârstă, protecția copiilor și facilitarea vieții persoanelor cu handicap. Pe lângă acestea, există o bucătărie socială și o altă instituție care oferă servicii pentru persoanele în vârstă, persoanele cu dizabilități și persoanele care suferă de dependență.

Comparând datele județului cu cele zonale, se poate observa că aproape 16% din unitățile de asistență socială din județ se află în zona Gheorgheni.

În prezent, în comuna Ciumani există două instituții de asistență socială.

Centrul de îngrijire Sfântul Vicențiu Pali din Ciumani al Fundației Sfântul Francisc ajută copiii din mediile mai defavorizate ale satului să recupereze decalajul față de colegii lor prin învățare și educație după-amiaza.

Următoarea instituție este Centrul Social Napfény, ale cărui activități pot fi împărțite în două grupe: servicii contractate și servicii comunitare.

Printre serviciile contractate se numără programul pentru copii de vârstă fragedă (Centrul de îngrijire și dezvoltare timpurie), gimnastica și clubul pentru persoane în vârstă. În cadrul Programului pentru copii, membrii Organizația Caritas Alba Iulia îi ajută pe copiii cu vârste cuprinse între 0 și 6 ani să își dezvolte abilitățile de bază, cum ar fi vorbirea, orientarea, atenția și memoria, într-un mod ludic. Membrii Caritas din Alba Iulia organizează, de asemenea, un program similar pentru persoanele în vârstă în cadrul gimnastică pentru bătrâni, care ajută la ameliorarea rigidității musculare, a durerilor de spate și a altor afecțiuni fizice. În satul Ciumani, din 2005 funcționează un club al bătrânilor, unde membrii se întâlnesc o dată la două săptămâni și participă la activități de grup. Aceste sesiuni au ca scop menținerea unui stil de viață activ și depistarea problemelor care pot fi prevenite pe termen lung.

Serviciile comunitare includ:

- Informare și consiliere: aceasta include informații privind drepturile și beneficiile sociale, prevenirea comportamentelor deviante, precum și măsuri de sprijin pentru a ajuta persoanele și familiile defavorizate să se integreze.
- Prevenirea și îngrijirea primară, secundară și terțiară a sănătății:
    - Ancheta privind starea de sănătate a populației
    - Identificarea persoanelor defavorizate și vulnerabile din comunitate cu riscuri sociale și de sănătate
    - Înregistrarea persoanelor care nu sunt înscrise în registrul medicilor de familie
    - Informații medicale de familie pentru persoanele defavorizate
    - Furnizarea de asistență medicală preventivă pentru familiile defavorizate și vulnerabile, mamele însărcinate, femeile în travaliu, pacienții cronici în vârstă.
- Programe de informare și sensibilizare: educație pentru sănătate, educație socială, handicap etc.
- Servicii de acces pe piața muncii: orientare profesională, căutarea și menținerea locului de muncă.
- Programe care promovează un stil de viață activ și sănătos: organizarea de evenimente culturale și artistice, voluntariat și activități fizice.
- Strângere de fonduri și distribuție
- Monitorizarea situațiilor de risc: accent pe vârstnici, persoane singure, persoane cu venituri mici
- Sprijin pentru prevenirea și combaterea izolării sociale;
- Obținerea cărților de identitate
- Alte activități de promovare a incluziunii sociale a persoanelor și familiilor defavorizate: creșterea gradului de conștientizare a riscului de excluziune socială
- Sprijin pentru activitățile de zi cu zi: ajutor pentru curățenie, cumpărături, plata facturilor, reparații în casă.

În plus față de cele de mai sus, există și un program numit "Hand in Hand, Generation to Generation", în cadrul căruia voluntarii îi învață pe copii să țească, să coasă, să lucreze cu acul, să tricoteze și să facă mărgele o dată pe săptămână.

Următorul program este clubul de meșteșuguri, care funcționează în comuna din 2016. Membrii sunt femei pensionare și active. Pe lângă schimbul de idei, lucrul împreună și schimbul de idei, zilele de

lucru ale membrilor sunt îmbogățite de întâlnirea cu alte grupuri cu activități similare din alte municipalități.

Așa cum am menționat mai sus, voluntariatul joacă un rol important în viața comunității. Voluntariatul ca activitate de grup se desfășoară în cadrul instituției începând cu anul 2017.

Rezumând informațiile de mai sus, se poate spune că în comuna analizată, cele două servicii sociale încearcă să satisfacă toate nevoile locuitorilor comunei, iar dacă o persoană cu o anumită problemă are nevoie de un alt tip de serviciu, o soluție poate fi găsită în comune învecinate. Cu toate acestea, conform chestionarelor completate, 30% dintre respondenți au declarat că este nevoie de un cămin de bătrâni în comuna. Examinarea datelor demografice confirmă necesitatea acestui lucru și, prin urmare, este important să se facă pașii necesari pentru înființarea acestui serviciu.

În special în perioadele de pandemie, se ridică multe întrebări cu privire la pregătirea, funcționarea zilnică și eficiența sistemului național și local de asistență medicală. Deși situația sectorului sanitar din România a fost subiectul multor critici, atât din partea lucrătorilor din domeniul sănătății, cât și din partea cetățenilor care solicită servicii medicale, există unele instituții sanitare și comune în care s-au înregistrat progrese. Cu toate acestea, înainte de a analiza serviciile de sănătate din comuna analizată, merită să prezentăm câteva date naționale și internaționale care pot servi ca puncte de referință pentru interpretarea noastră.

În pofida unei creșteri de 56% a cheltuielilor cu asistența medicală în România între 2011 și 2017, de la 6,2 miliarde de euro la 9,7 miliarde de euro, România a avut în continuare cele mai mici cheltuieli cu asistența medicală din UE în 2017, potrivit celor mai recente date Eurostat. Media UE este de 9,9% din PIB, față de 5,2% în România. De asemenea, România a avut cele mai mici cheltuieli de sănătate pe cap de locuitor în 2017 (474 de euro). În ceea ce privește consultațiile medicale pe cap de locuitor, România a avut în medie cinci vizite pe persoană în 2017. În ceea ce privește numărul anual de externări spitalicești la mia de locuitori, țara noastră a înregistrat în 2018 aproximativ 4 milioane de externări spitalicești, adică 205 externări la mia de locuitori. În ceea ce privește durata medie a șederii în spital, ne situăm la mijlocul UE, cu o medie de 7,4 zile de îngrijire. Comparând situația sistemului de sănătate din România cu media UE în ceea ce privește anumite criterii de referință, nu există motive de mulțumire. Întrebarea care rămâne este: cazul Ciumani, care este subiectul studiului nostru, confirmă rezultatele negative la nivel național sau poate servi drept un exemplu pozitiv al evoluției sistemului de sănătate?

Figura 18 - Sănătatea publică la nivel național, regional, județean, zonal și local

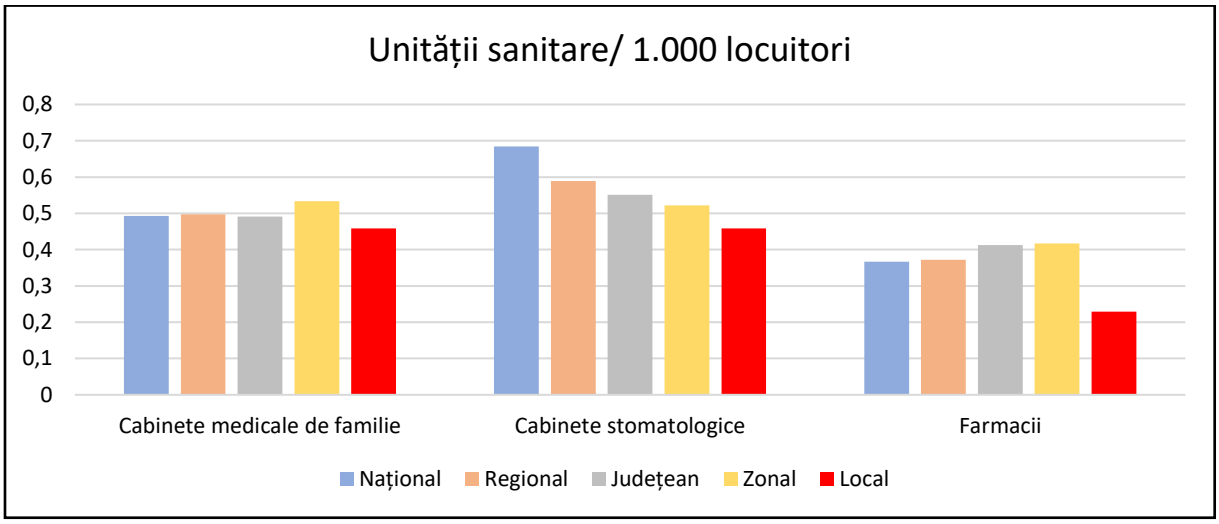

Sursa: INS Tempo, © Planificatio 2021

Dacă ne uităm la raportul dintre unitățile sanitare publice la 1.000 de locuitori din țară, Regiunea Centru, județul Harghita și Ciumani, se pare că imaginea este negativă la nivel local. De fapt, datele naționale, regionale și județene arată un raport mai bun la 1.000 de locuitori decât cele locale pentru infrastructura de bază a sănătății publice indicate în graficul de mai sus.

Cea mai mare proporție de cabinete de medicină de familie la 1.000 de locuitori se înregistrează în regiunea Centru, unde există un cabinet de medicină de familie la 2.000 de locuitori. La nivel național și județean, raportul este mai mic, cu puțin peste 1 cabinet de medicină de familie la 2.000 de locuitori. În Ciumani, acest raport este mai mic, adică este nevoie de mai mulți oameni pentru a înființa un cabinet de medicină de familie decât în județ sau la nivel național.

Proporția de cabinete stomatologice prezintă o tendință de îmbunătățire în toate cele patru unități analizate. Raportul la 1.000 de locuitori este cel mai bun la nivel național, cu aproape 1.400 de persoane la un dentist. Raportul este mai mic în Regiunea Centru și în județul Harghita. Acolo, există un cabinet stomatologic la fiecare 1.800-2.000 de persoane. Cel mai mic raport se înregistrează în comuna studiată, cu peste 2.000 de persoane pe cabinet stomatologic.

Farmaciile sunt disponibile la o rată mai mică la 1.000 de locuitori decât cabinetele medicilor de familie și cabinetele stomatologice. Această tendință este tipică atât pentru datele naționale și regionale, cât și pentru cele județene și din comuna Ciumani. Cu toate acestea, cifrele din județe sunt cele mai alarmante, cu mai puțin de o farmacie la 2.400 de locuitori. Cifrele naționale și regionale sunt sub acest nivel, cu o farmacie pentru aproape 3.000 de persoane. În Ciumani, cu mai puțin de 5.000 de persoane, este nevoie de și mai mulți oameni pentru a administra o farmacie.

Figura 19 - Evaluarea asistenței medicale

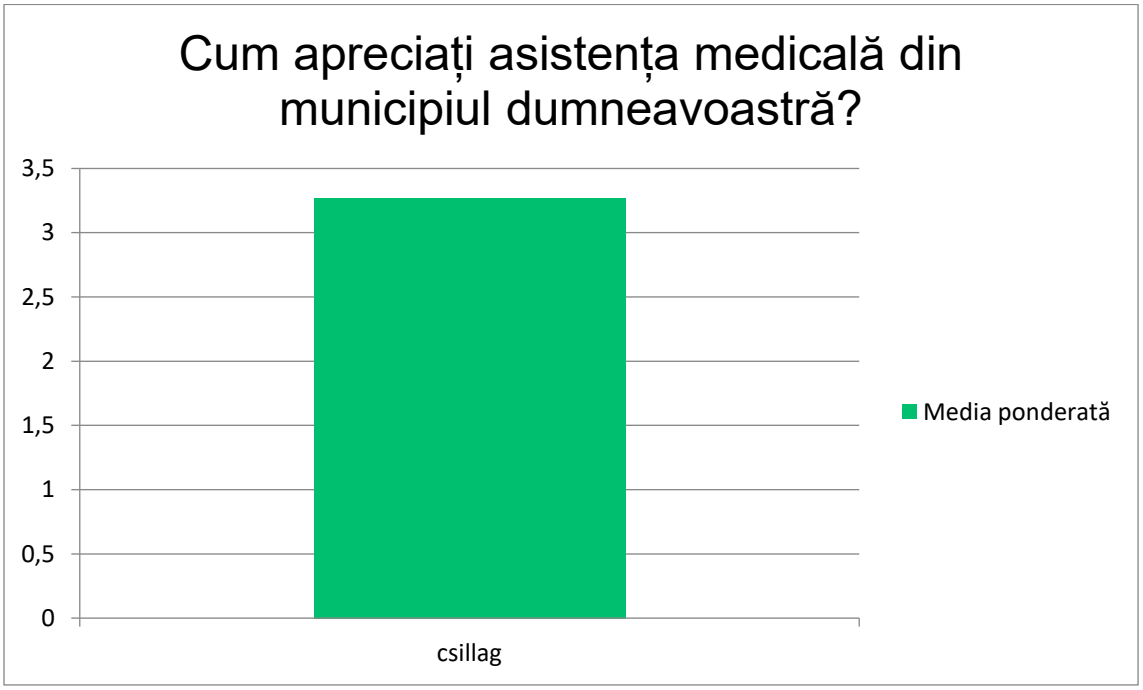

Sursa: © Planificatio 2021

Locuitorii din Ciumani au apreciat acoperirea sanitară a localității ca fiind peste media din România. În timp ce media românească a acordat 3,1 stele pentru asistența medicală, localnicii i-au acordat 3,27 stele. Pentru a fi considerat o comună atractivă, este important ca calitatea serviciilor de sănătate publică să fie remarcabilă. Potrivit respondenților, Ciumani a fost bun și din acest punct de vedere.

Rezumând datele privind infrastructura de bază în domeniul sănătății, putem concluziona că acoperirea la 1.000 de locuitori în Ciumani este mai mică decât la nivel național, regional și județean.

Cu toate acestea, dacă comparăm aceste date cu propriul nostru sondaj prin chestionar, în care, printre altele, am măsurat gradul de satisfacție al rezidenților cu privire la unitățile de îngrijire a sănătății, obținem o imagine mai pozitivă. În timp ce rata de satisfacție față de unitățile sanitare din România este de 3,10%, comuna în cauză este de 3,27%. Prin urmare, putem concluziona că cele două cabinete de medicină de familie, două cabinete stomatologice și o farmacie din comună răspund așteptărilor locuitorilor, iar gradul de satisfacție al acestora este mai mare decât media din România.

Educație

Educația este piatra de temelie a unei strategii de dezvoltare, fie că este vorba de educație pentru tineri sau de formarea profesională a adulților. O strategie de dezvoltare locală nu poate avea un impact major asupra calității educației, deoarece aceasta trebuie să fie asigurată într-un cadru național stabilit de un ministeriu, dar poate avea o contribuție majoră la calitatea educației. O strategie de dezvoltare trebuie să includă condițiile de creare a infrastructurii necesare pentru dezvoltarea unei educații de calitate.

Ca și în cazul altor grupuri țintă, directorii instituțiilor de învățământ au avut ocazia de a-și exprima opiniile, de a evalua condițiile actuale de învățământ și de a face sugestii pentru viitor. Procesul de consultare a scos la iveală opiniile directorilor unităților de învățământ sau ale reprezentanților acestora cu privire la ce investiții în infrastructură sunt necesare în viitorul apropiat, fie că este vorba de echipamente didactice, echipamente IT sau extinderi de clădiri.

Graficul de mai jos arată evoluția populației școlare din comuna Ciumani și județul Harghita. Se observă o ușoară scădere atât a numărului de populație școlară în comuna, cât și în județ.

Figura 20 - Evoluția populației școlare

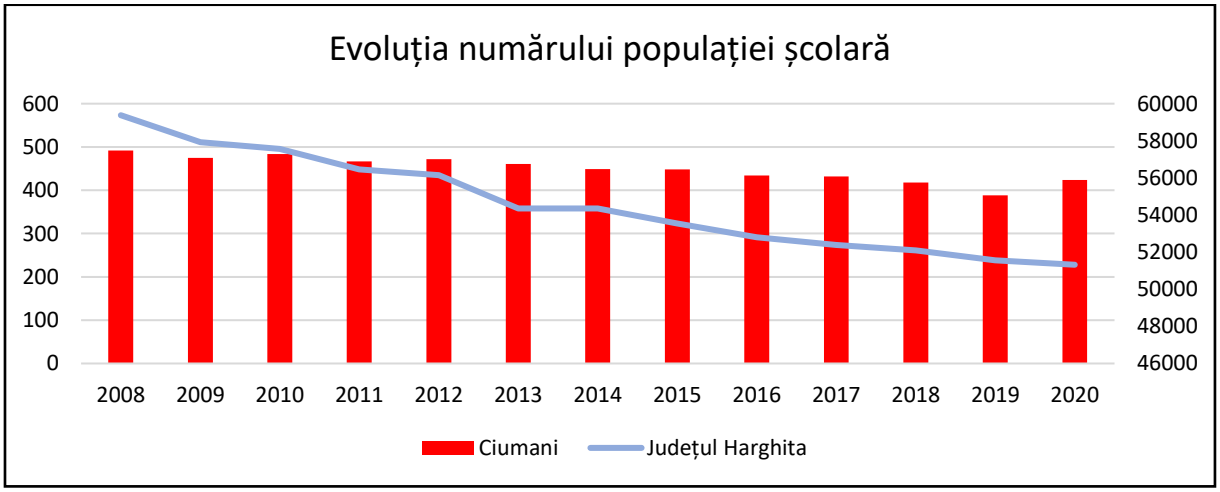

Sursa: INS Tempo, © Planificatio 2021

Figura 21 - Evoluția relativă a populației școlare

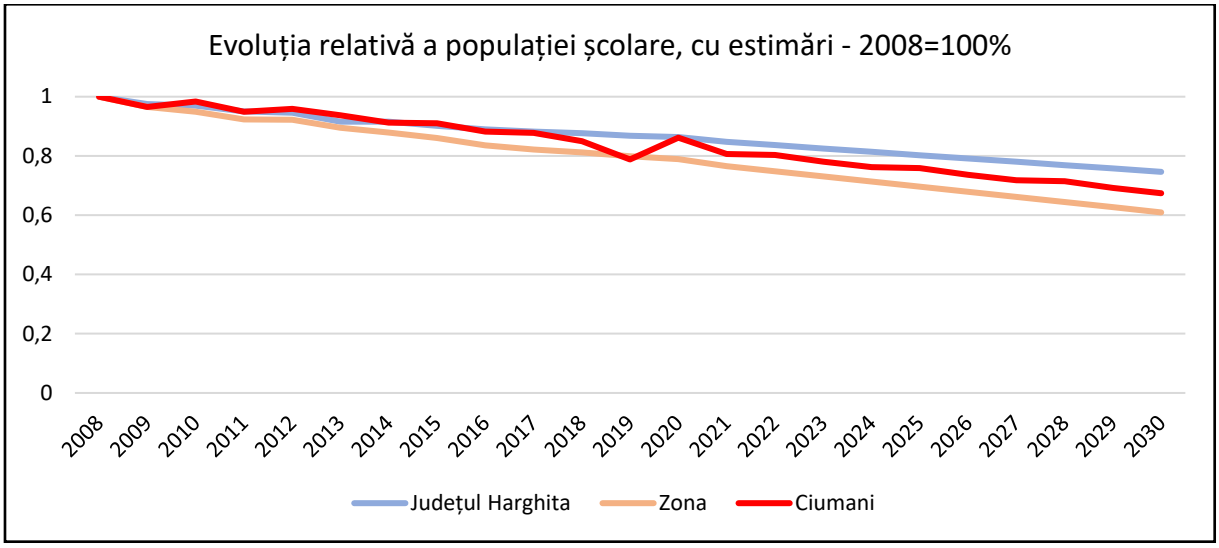

Sursa: INS Tempo, © Planificatio 2021

Dacă privim tendința în raport cu ea însăși, observăm că, în 2021, populația școlară a scăzut la 80% din anul de bază. Se estimează că acest declin va continua. Până în 2030, populația școlară din zona va scădea la 60% din anul de bază, populația școlară din județ la 75% din anul de bază, iar populația școlară din comuna la 67% din anul de bază.

Numărul cadrelor didactice din județ și din comuna a variat considerabil în perioada studiată. În 2008, în comuna Ciumani erau angajate 36 de cadre didactice, iar la sfârșitul perioadei de studiu erau cu două cadre didactice mai puțin, în total 34.

Figura 22 - Evoluția numărului de cadre didactice

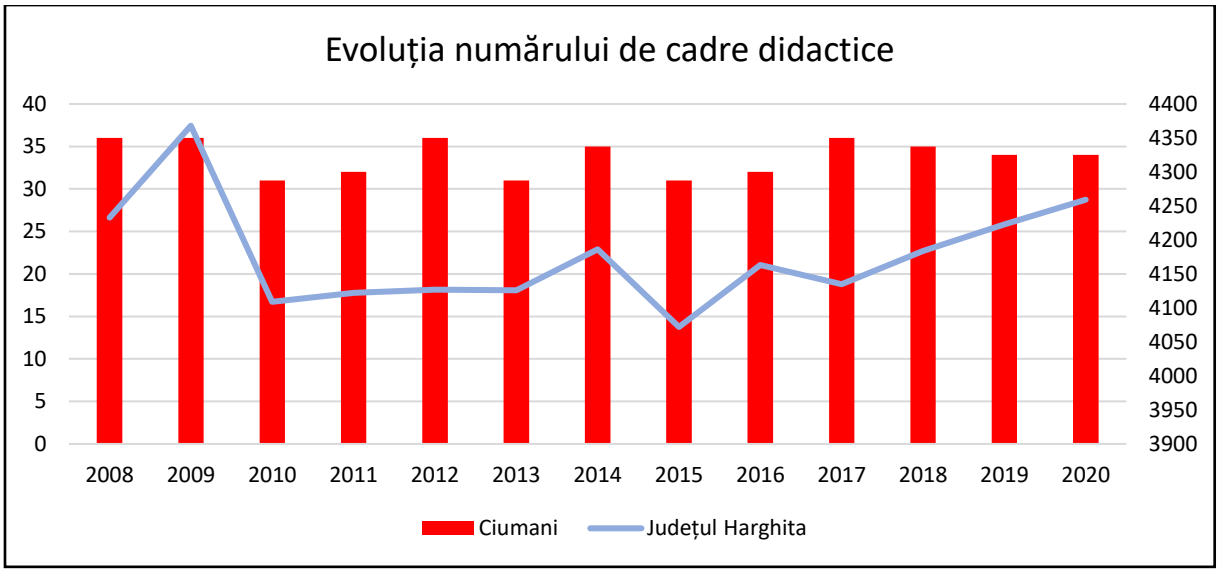

Sursa: INS Tempo, © Planificatio 2021

Figura 23 - Evoluția relativă a numărului de cadre didactice

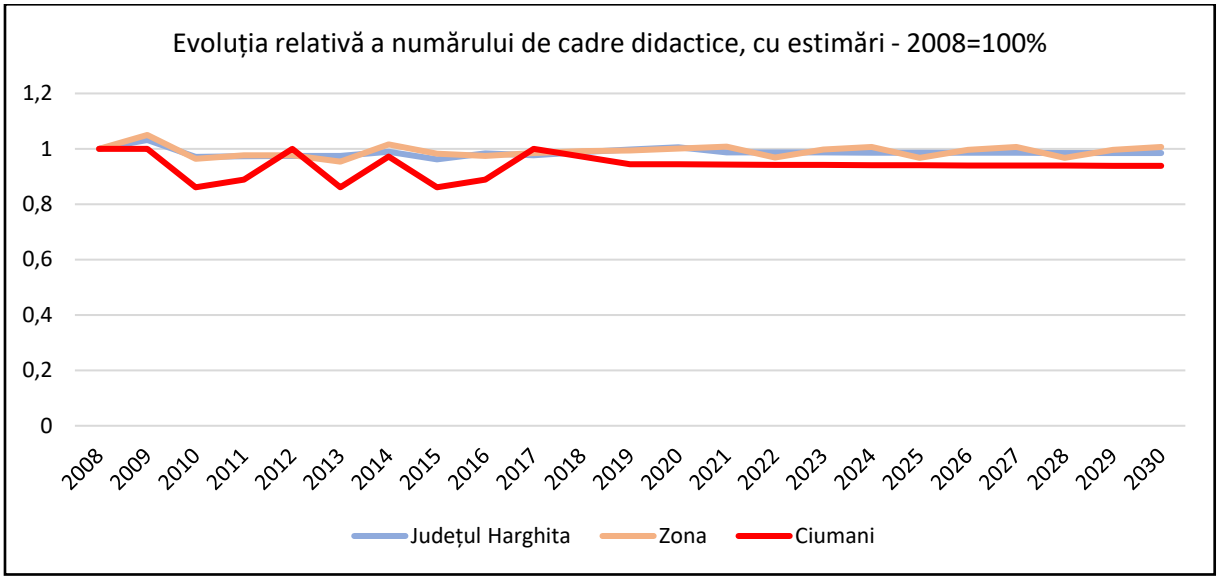

Sursa: INS Tempo, © Planificatio 2021

Se estimează că numărul cadrelor didactice va stagna în următorii 8-10 ani, atât la nivel județean, cât și la nivel local. Tabelul de mai jos prezintă școlile și grădinițele din Comuna Ciumani, împreună cu cifrele de școlarizare pentru anul 2020. Școala primară Köllő Miklós are personalitate juridică la care aparțin alte 6 instituții subordonate. Numărul total de elevi din comuna pentru anul școlar 2020-2021 a fost de 423.

Tabelul 4 - Instituții de învățământ din comună

Numărul de serie Siiir	Denumirea oficială	Tip	Număr de studenți
1961104287	ȘCOALA GIMNAZIALĂ "KÖLLŐ MIKLÓS"	Cu personalitate juridică	153
1962100238	ȘCOALA PRIMARĂ "FA"	Subordonat	25
1962106176	ȘCOALA PRIMARĂ "MIKLÓS KÖLLŐ"	Subordonat	103
1962106185	GRĂDINIȚA "ÎNȘELĂTOARE"	Subordonat	35
1962106479	GRĂDINIȚA "BÓBITA"	Subordonat	40
1962100211	ȘCOALA PRIMARĂ "SZILÁGYI"	Subordonat	36
1962100229	GRĂDINIȚA "ÎNȘELĂTOARE"	Subordonat	31

Sursa: SIIIR Cartografia școlară, © Planificatio 2021

Graficul de mai jos prezintă distribuția populației școlare la nivel județean, regional și local în 2021. Numărul elevilor din învățământul primar din comuna este proporțional mai mare decât în județ sau în zona Gheorgheni, dar numărul copiilor din creșe și grădinițe este mai mic decât în județ și în zona.

Figura 24 - Distribuția populației școlară

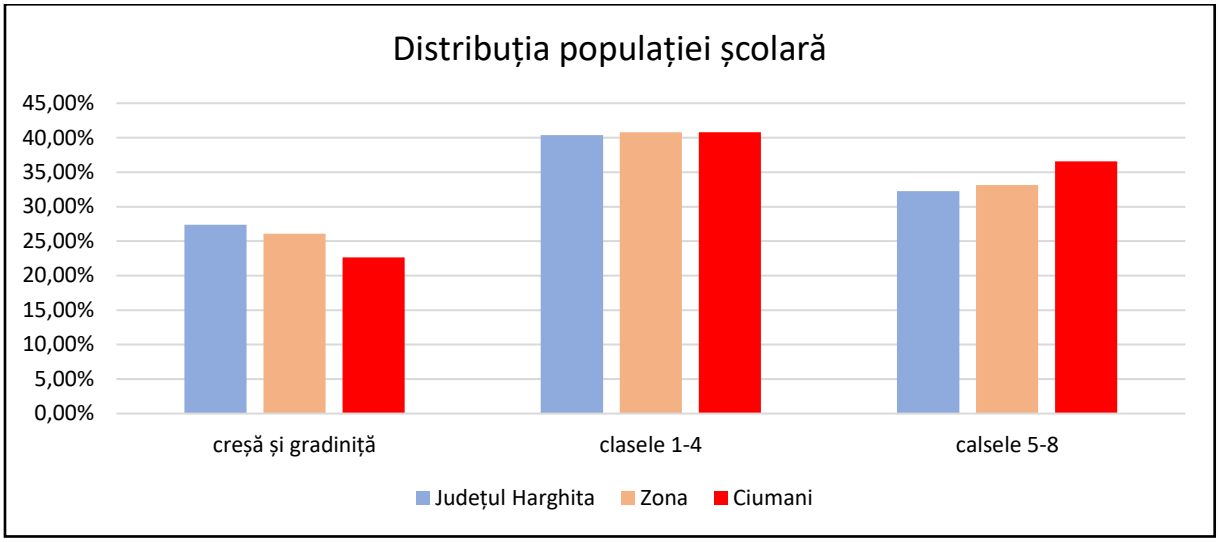

Sursa: INS Tempo, © Planificatio 2021

Calitatea ridicată a învățământului public din comuna este demonstrată și de faptul că respondenții la chestionarul online i-au acordat peste 3,5 stele din maxim 5. Media națională, conform studiului benchmark, a evaluat calitatea învățământului public din localitatea sa la 3,59 stele.

Figura 25 - Evaluarea educației publică

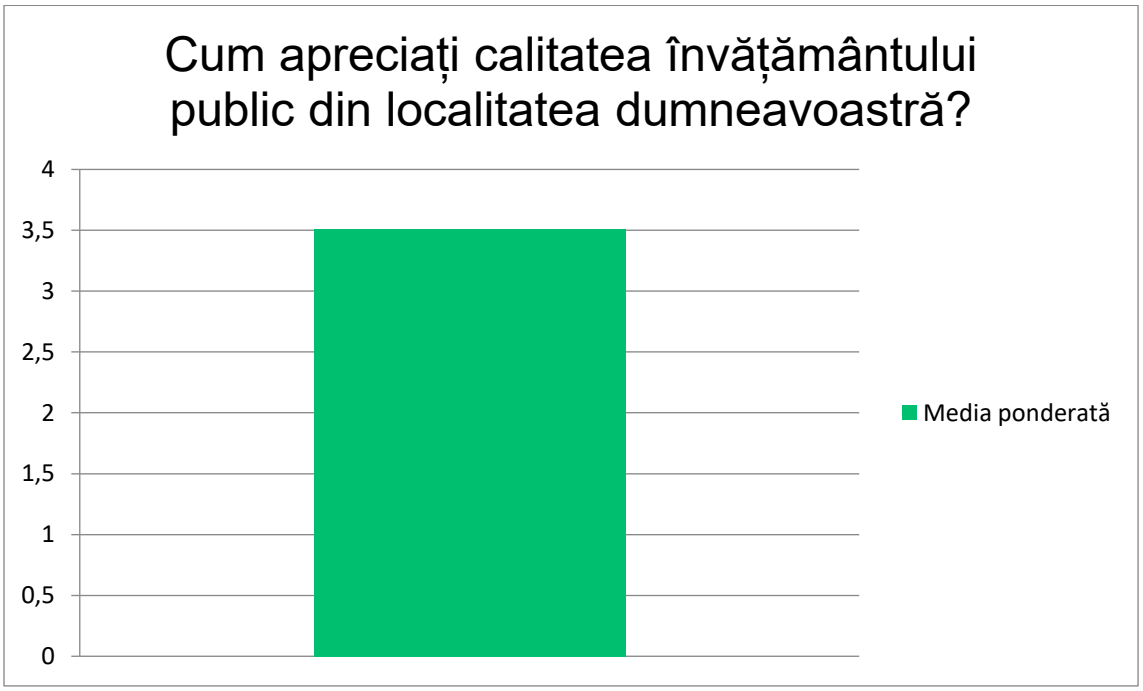

Sursa: © Planificatio 2021

Întreprinderi

Diagrama de mai jos reprezintă cifra de afaceri realizată către firmele active (minim 1 angajat și 1.000 lei cifră de afaceri) înregistrate în comuna în anul 2020. Întreprinderile care activează sub codul CAEN 1623, care se ocupă cu producția de produse de tâmplărie, au generat cea mai mare cifră de afaceri, de peste 16 milioane de lei pe an. Aceasta a fost urmată de întreprinderile implicate în construcția de clădiri rezidențiale și nerezidențiale (CAEN 4120) și apoi de comerțul cu amănuntul de produse alimentare (4711), ambele cu o cifră de afaceri totală de peste 10 milioane de lei pe an.

Figura 26 - Cifra de afaceri defalcată pe coduri CAEN

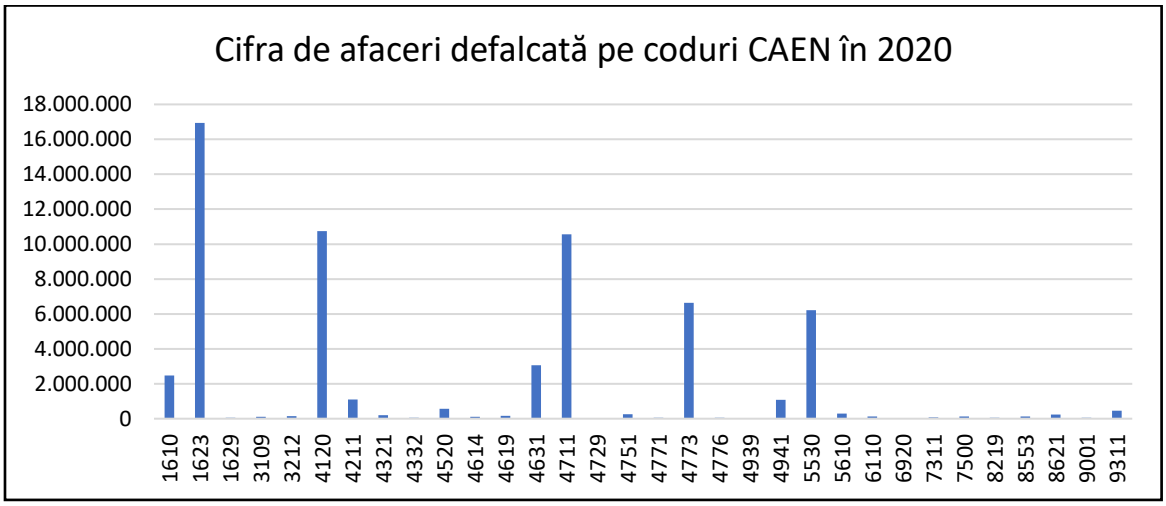

Sursa: Lista firme, © Planificatio 2021

Dacă ne uităm la profitul realizat, Comerțul cu amănuntul de produse farmaceutice, care funcționează sub codul CAEN 4773, a încheiat anul 2020 cu cel mai bun rezultat, cu un profit de peste 1 milioane de lei. Al doilea cel mai mare profit a fost realizat de companiile de telecomunicații fixe, cu un total de 923.210 lei. Se poate observa că doar 22 dintre companiile care își desfășoară activitatea în comuna au încheiat anul 2020 cu pierderi, în timp ce restul de 58 de firme au înregistrat profit.

Figura 27- Profitul defalcat pe coduri CAEN

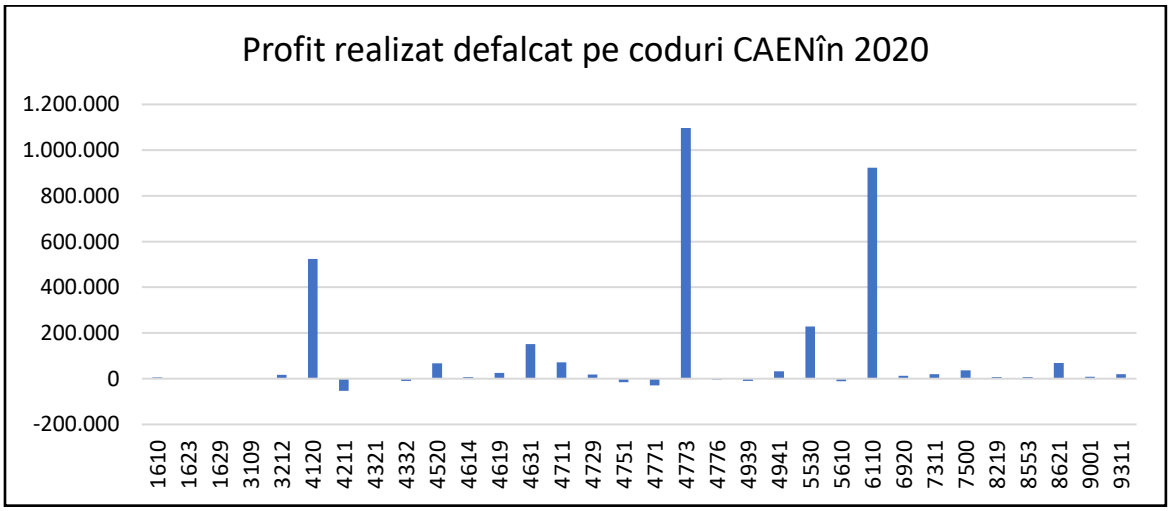

Sursa: Lista firme, © Planificatio 2021

Graficul de mai jos prezintă cifra de afaceri realizată de firmele înregistrate în Ciumani pe sectoare economice. Cea mai mare cifră de afaceri din comună a fost realizată în sectorul de comerț și reparații de autovehicule, cu un total de 21.520.615 lei. Urmează industria prelucrătoare, cu aproape 20 de milioane de lei, și apoi construcțiile, cu puțin peste 12 milioane de lei.

Figura 28 - Cifra de afaceri pe sectoare economice

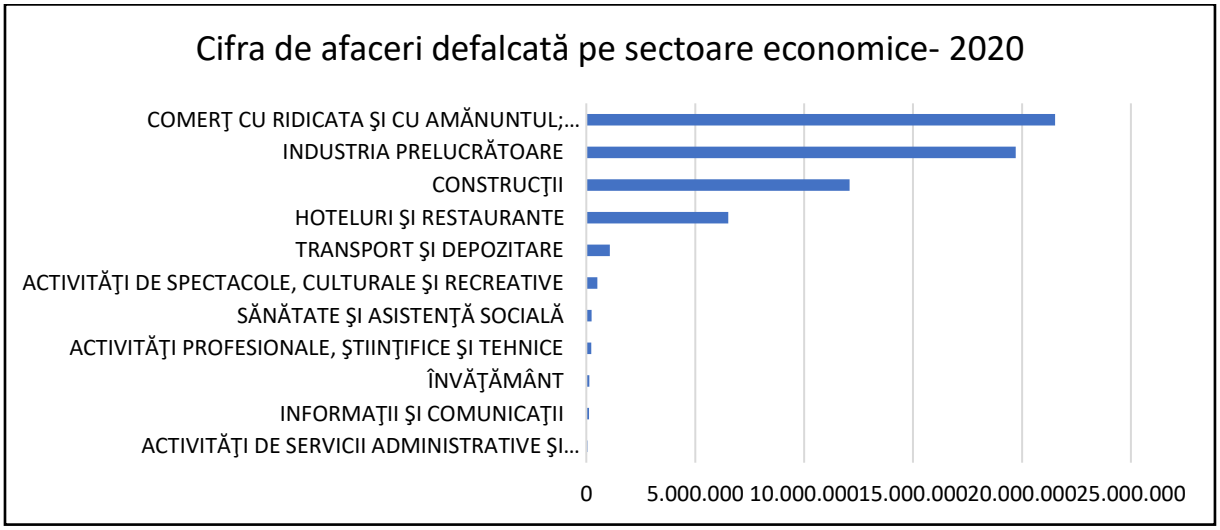

Sursa: Lista firme, © Planificatio 2021

Figura 29 - Distribuția procentuală a cifrei de afaceri pe sectoare economice

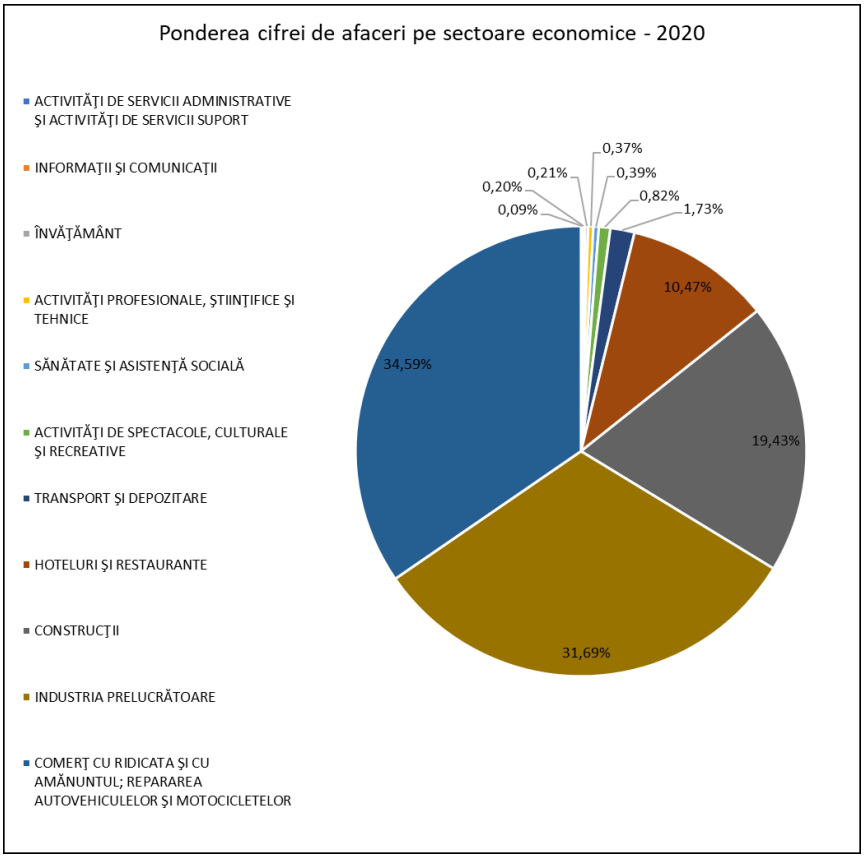

Sursa: Lista firme, © Planificatio 2021

Graficul de mai sus prezintă distribuția procentuală a cifrei de afaceri pe sectoare economice. Din totalul cifrei de afaceri a întreprinderilor înregistrate în comună, 35,59% a fost realizată în comerț, 31,69% în industria prelucrătoare și 19,43% în construcții. De asemenea, este important de menționat sectorul serviciilor de cazare cu 10,47% din total. Celelalte sectoare au reprezentat împreună mai puțin de 4% din cifra de afaceri totală, cu cea mai mică cifră de afaceri în activitățile de servicii administrative și de servicii suport, care au reprezentat mai puțin de 0,1% din cifra de afaceri totală.

Graficul de mai jos prezintă distribuția procentuală a activelor imobilizate și a activelor circulante ale firmelor înregistrate în Gheorgheni, grupate pe coduri CAEN. Întreprinderile care desfășoară activități de comerț au cea mai mare pondere a activelor circulante, care se datorează revânzării de bunuri, în timp ce întreprinderile care își desfășoară activitatea în comuna în cadrul CAEN 9311 (exploatarea instalațiilor sportive) și CAEN 5610 (alimentație publică) au o pondere a activelor imobilizate de peste 85%. Ponderea ridicată a activelor imobilizate se datorează valorii ridicate a bunurilor imobiliare.

Figura 30 – Ponderea activelor imobilizate și circulante

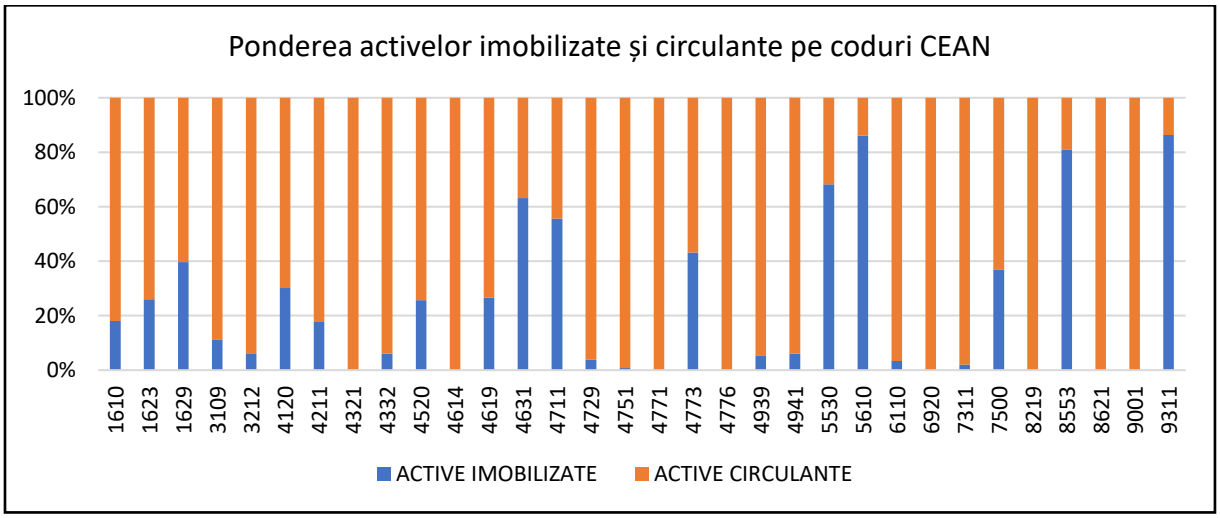

Sursa: Lista firme, © Planificatio 2021

Dezvoltarea turismului este un element cheie în strategia de dezvoltare a unei localitate. Comuna Ciumani are un mare potențial în domeniul turismului și îl exploatează. Se mândrește cu o bogăție de bunuri naturale și culturale, precum și cu un bogat patrimoniu construit. Viitoarea autostradă va spori și mai mult acest potențial turistic. Pentru a obține statutul de stațiune turistică locală, comuna trebuie să îndeplinească o serie de cerințe care vor determina alegerile strategice pe care va trebui să le facă:

- *Factori naturali*
    - Absența poluanților în zona turistică
    - Existența studiilor privind valorile naturale
    - Crearea de zone de protecție a naturii
- *Accesul în stațiune*
    - Drum modernizat, semnalizat
    - Transport public între stațiune și stația de autobuz
- *Lucrări publice*
    - Punct de prim ajutor și un vehicul pentru situații de urgență
    - Posibilitatea de a cumpăra medicamente
    - Promenade bine ordonate și bine iluminate
    - Apă curentă
    - Rețea de canalizare
    - Electricitate
- *Cazare*
    - Cazare cu o capacitate minimă de 100 de persoane, din care cel puțin 30% sunt clasificate cu 3-5 stele
    - Serviciul de salvare montană
    - Asigurarea condițiilor pentru plimbări și activități recreative
    - Locuri de joacă pentru copii
- *Furnizarea de informații turistice*
    - Semnalizarea oportunităților turistice în format tipărit și electronic
    - Realizarea de broșuri pentru promovarea stațiunii

Comuna este pe cale să obțină statutul turistic menționat mai sus. Cu toate acestea, sunt necesare investiții suplimentare în infrastructură, fie că este vorba de modernizarea drumurilor sau de furnizarea de apă și canalizare în zonele turistice. În cazul în care comuna poate îndeplini criteriile de mai sus, ar trebui să poată obține acest statut în viitorul apropiat, ceea ce va deschide noi oportunități pentru comuna. Dezvoltarea turismului va crea noi locuri de muncă într-o localitate.

Figura 31 - Evoluția capacității de cazare

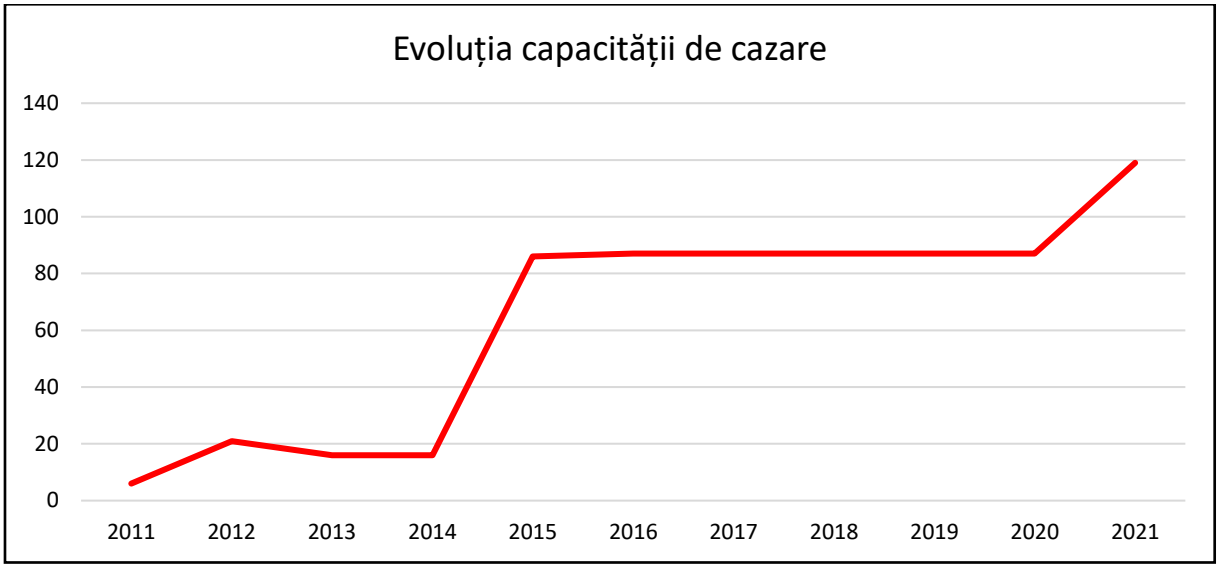

Sursa: INS Tempo, © Planificatio 2021

Graficul de mai sus arată evoluția capacității de cazare a unităților de cazare turistică în această perioadă. Între 2014 și 2015 a avut loc o creștere bruscă, datorită celor 3 noi furnizori de cazare înregistrați, iar după câțiva ani de stagnare, capacitatea a ajuns la aproape 120 de locuri în 2021. În primul an al perioadei analizate, capacitatea de cazare din Ciumani era de 6 locuri, urmând să ajungă la 119 locuri în 2021, deci a crescut cu de 20 de ori mai mare în 10 ani.

Mai jos puteți vedea gradul de utilizare a capacității de cazare în Ciumani. Capacitatea maximă de cazare este indicată în portocaliu, în timp ce capacitatea actuală este indicată în albastru. Se poate observa o creștere constantă la începutul perioadei analizate, cu o utilizare a capacității care se apropie de capacitatea maximă în 2017 și 2018, urmată de o scădere intensă spre sfârșitul perioadei.

Figura 32 - Rata de ocupare a capacității de cazare

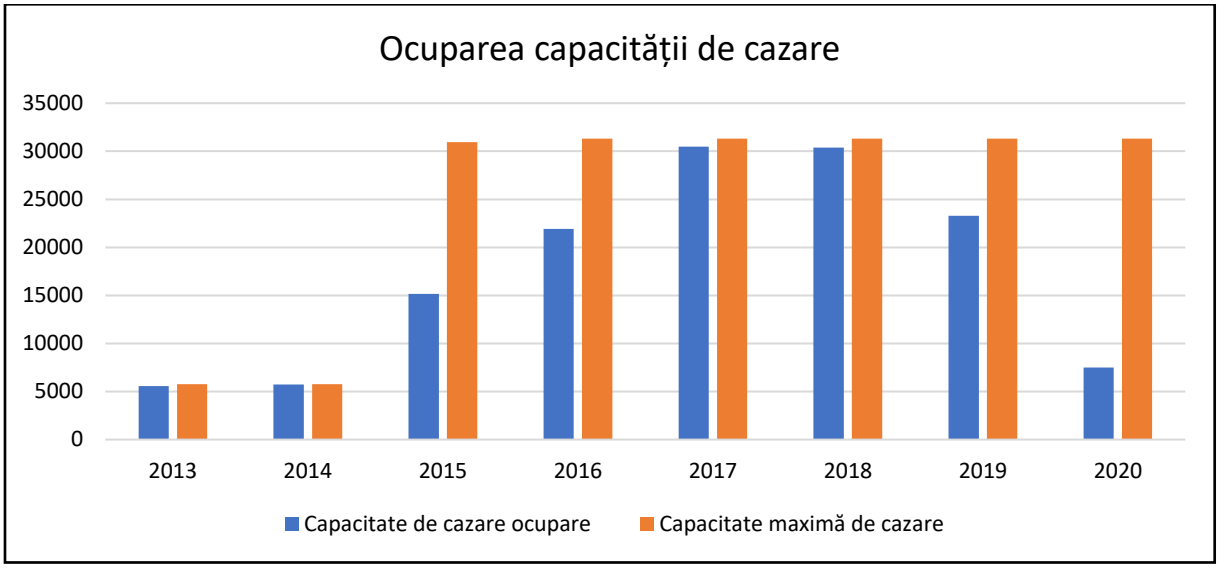

Sursa: INS Tempo, © Planificatio 2021

Graficul de mai jos arată evoluția numărului de sosiri de turiști în comparație cu anul de bază 2013. Se observă o creștere constantă de la începutul perioadei și până în 2016, când numărul de sosiri de turiști a ajuns de 2,5 ori mai mare decât în anul de referință. În următorii 3 ani, se înregistrează o scădere constantă, dar totuși numărul de turiști este de peste 1,5 ori mai mare decât în anul de referință. Începând cu anul 2019, s-a înregistrat o scădere intensă atât în comuna, cât și în județul Harghita, din cauza pandemiei provocate de virusul SARS-CoV.

Figura 33 - Evoluția relativă a numărului de turiști

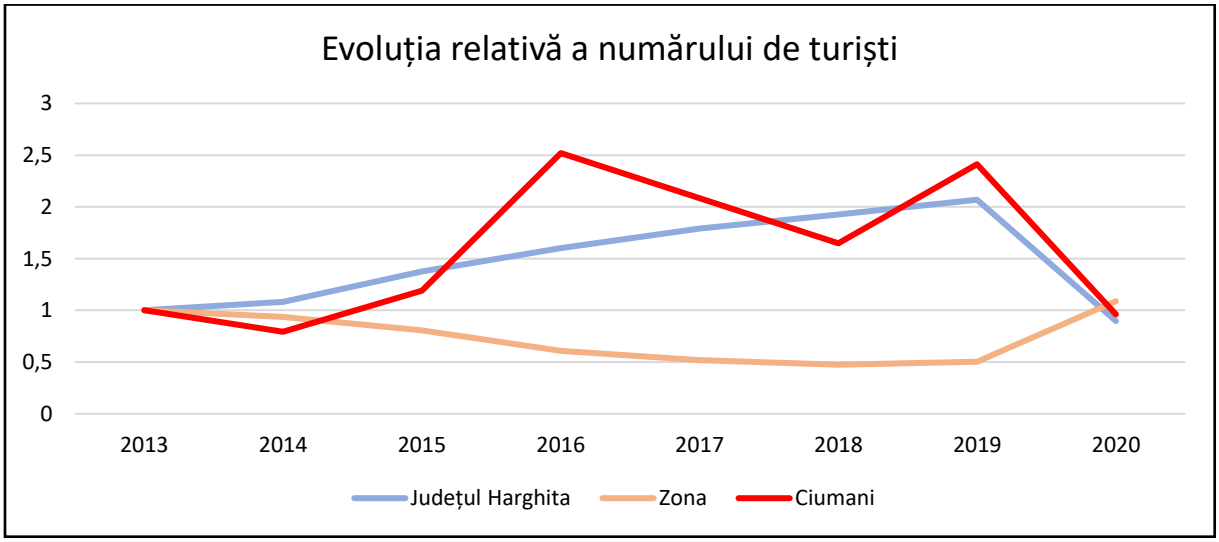

Sursa: INS Tempo, © Planificatio 2021

Harta de mai jos prezintă media pe șapte ani a înnoptărilor în județul Harghita. Cele mai multe înnoptări sunt petrecute în reședința județului, urmată de Gheorgheni, Odorheiu Secuiesc și Praid. Comuna Ciumani este indicat cu gri pe hartă, ceea ce înseamnă că numărul mediu de înnoptări petrecute în comuna în ultimii 7 ani este de peste 1.000.

Hartă 12 - Media înnoptărilor în județul Harghita

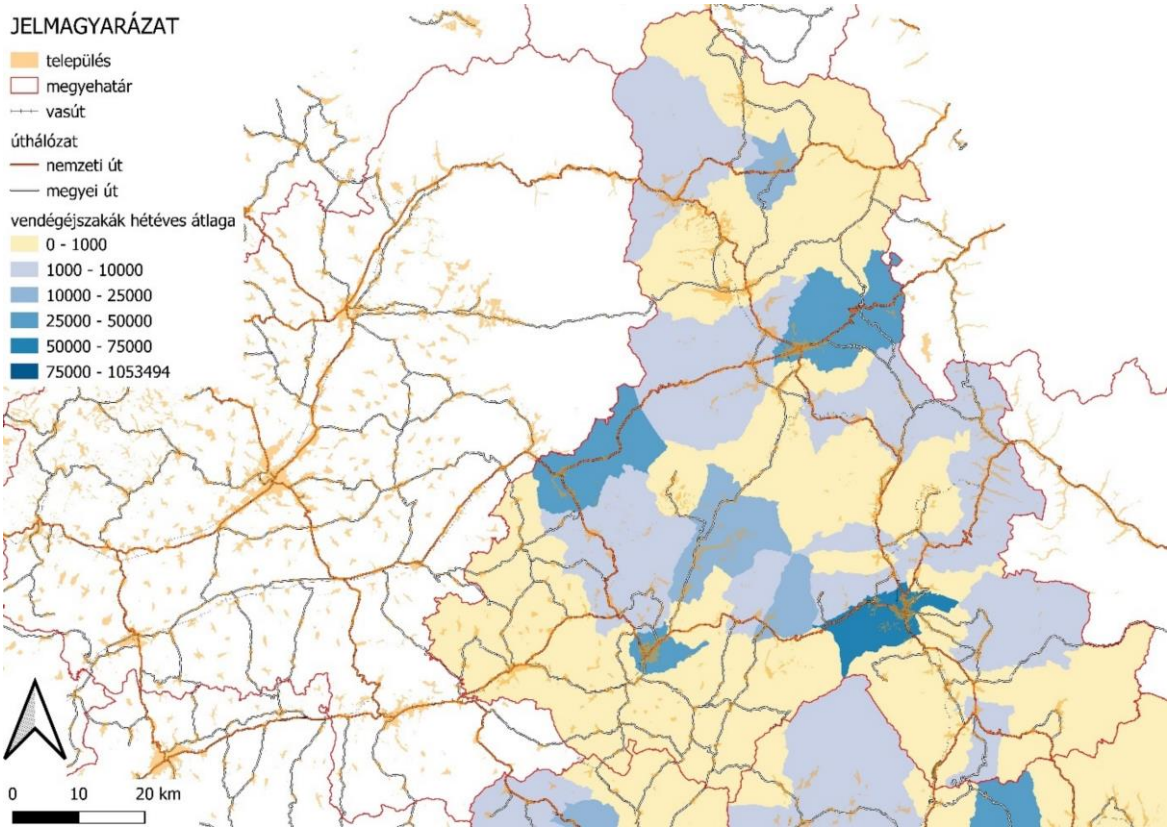

Sursa: INS Tempo, © Planificatio 2021

Graficul de mai jos arată evoluția numărului înnoptărilor petrecute în comuna între 2013 și 2020. Se observă o ușoară scădere la începutul perioadei analizate, urmată de o creștere constantă până în 2016, când au fost 3.422 de înnoptări în comuna. Cea mai mică cifră pentru perioada analizată a fost înregistrată în 2020, cu un total de 832 de înnoptări.

Figura 34 - Evoluția numărului înnoptărilor

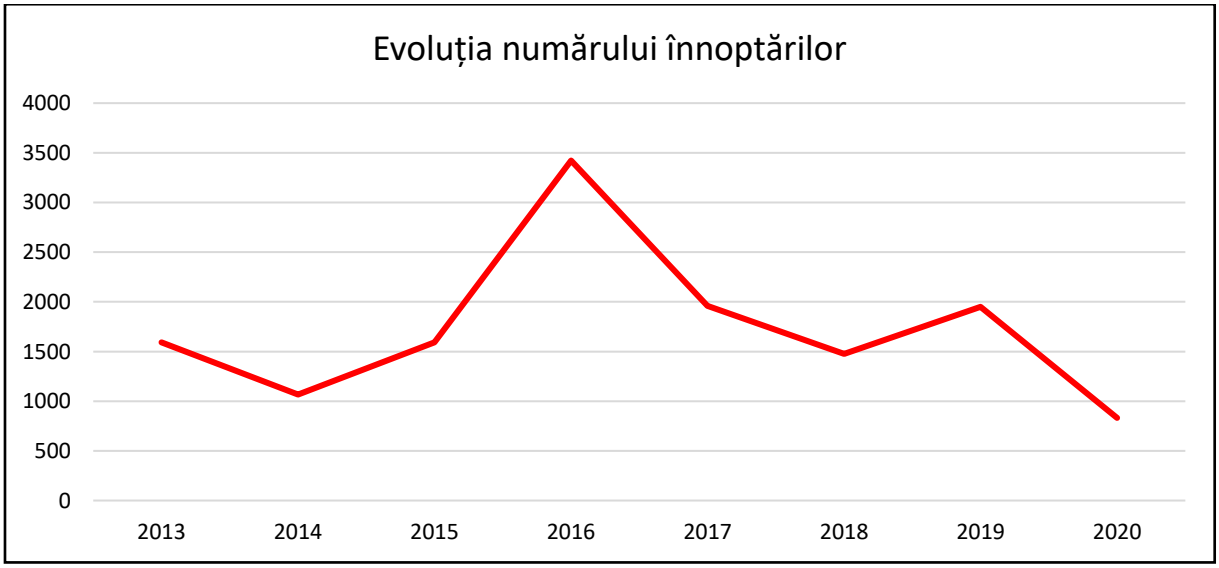

Sursa: INS Tempo, © Planificatio 2021

Agricultura din Ciumani este în plină transformare. Tendința este aceeași ca în tot județul, cu tot mai puțini tineri care aleg agricultura ca profesie, dar tot mai mulți fermieri în vârstă care renunță la agricultură. Figura de mai jos prezintă suprafața agricolă a comunei Ciumani în hectare. Cea mai mare dintre aceste suprafețe este în prezent fâneț, cu un total de 2 943 ha, urmată de terenurile arabile, cu 1 419 ha, în timp ce cea mai mică suprafață agricolă din comuna Ciumani este folosită ca pășune (1 018 ha).

Figura 35 - Distribuția suprafețelor agricole

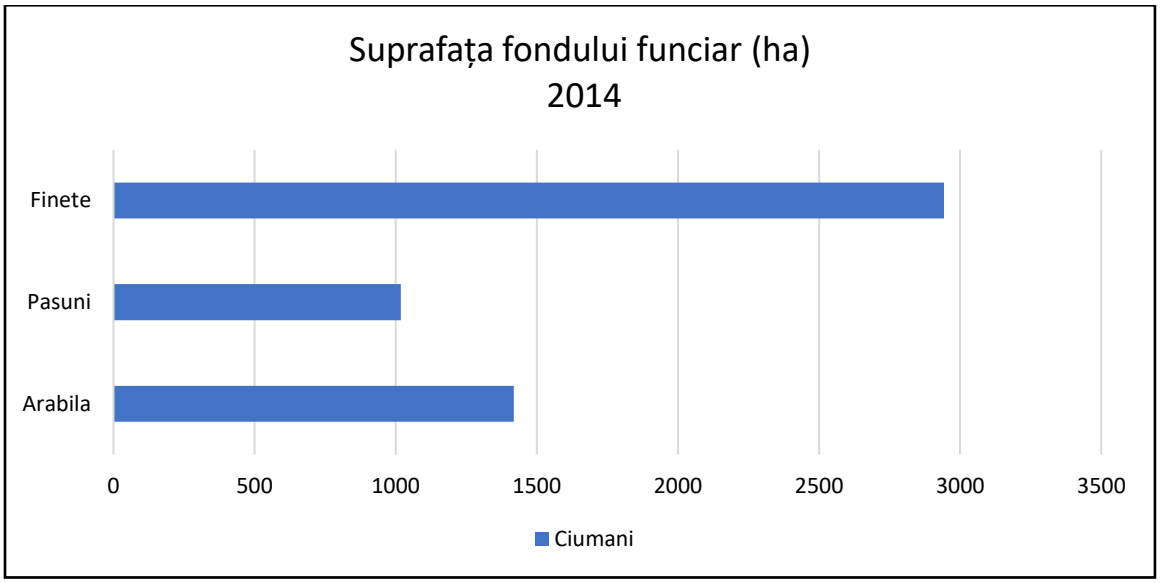

Sursa: INS Tempo, © Planificatio 2021

Tabelul 5 - Evoluția culturilor plantate

	Grâu comun de toamnă	Grâu comun de primăvară	Secară de toamnă	Triticale de toamna	Triticale de primavara	Orzoaică de primăvară	Ovăz de primăvară	Cartofi de toamnă	Lucernă	Trifoi	Alte perene	Pășuni naturale în folosință	Fânețe naturale în folosință
2017	20	110	20	-	20	120	-	120	-	-	1.009	1.111	2.943
2018	25	32	15	-	10	85	41	65	-	-	75	1.111	2.943
2019	30	20	-	-	-	30	50	40	-	-	60	1.018	2.943
2020	70	60	-	10	-	-	170	100	510	210	200	1.018	2.943

Sursa: Direcția pentru Agricultură Județeană Harghita, © Planificatio 2020

Tabelul de mai sus arată distribuția culturilor arabile în comuna. Luând în considerare anul 2020, se poate spune că se cultivă în principal culturi pentru furaje, cum ar fi lucerna, din care 510 hectare au fost semănate în comuna, sau trifoiul, cu 210 hectare. În cea mai mare suprafață a fost semănate ovăz din culturi de cereale. Cea mai răspândită cultură de tuberculi în 2020 a fost cartoful.

În graficele următoare se poate observa distribuția procentuală a efectivelor de animale în anul 2020 și evoluția efectivelor de animale din comuna în perioada studiată. În ultimul an al perioadei analizate au fost 3.064 de ovine, reprezentând 57% din efectivul total de animale, urmate de creșterea bovinelor cu 27%, a porcilor cu 11% și a caprinelor cu 5%.

În plus, se poate observa că numărul de rumegătoare din comuna a scăzut în perioada studiată. În 2016 în Ciumani erau 4.164 de ovine, la sfârșitul perioadei analizate numărul acestora a scăzut cu 1.100. De asemenea, s-a observat o anumită scădere a numărului de bovine și caprine, dar intensitatea a fost mult mai mică. Efectivul de bovine a scăzut cu 12,5%, iar cel de caprine cu 36,2%.

Populația de porci a scăzut, de asemenea, în primii doi ani ai perioadei analizate, dar din 2018 până la sfârșitul perioadei s-a observat o creștere constantă. În doi ani, numărul porcilor din comună aproape că s-a cvadruplat, ajungând la 584.

Figura 36 - Distribuția procentuală a efectivelor de animale

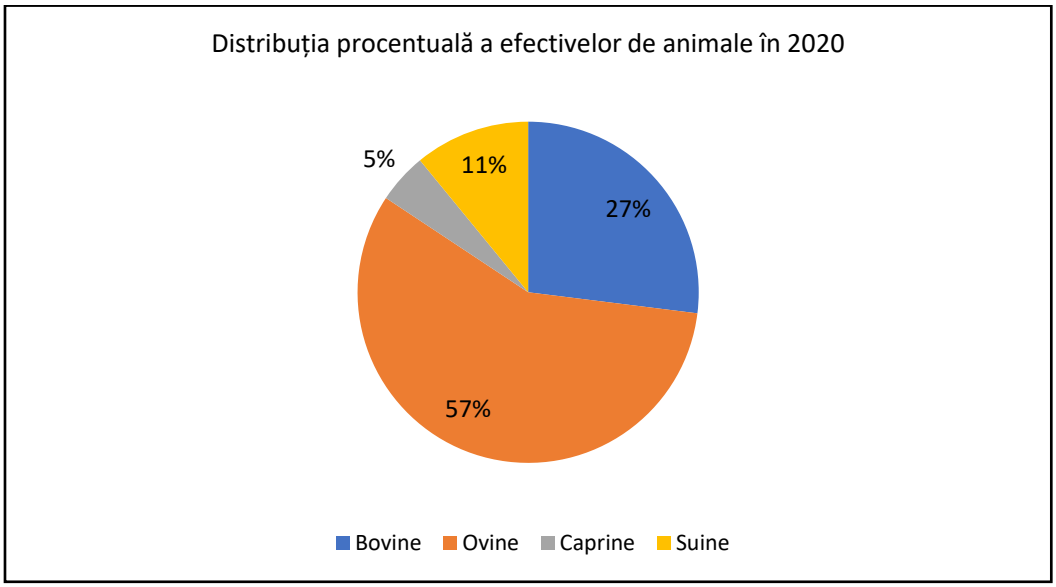

Sursa: DSVSA Harghita, © Planificatio 2020

Figura 37 - Modificarea efectivelor de animale

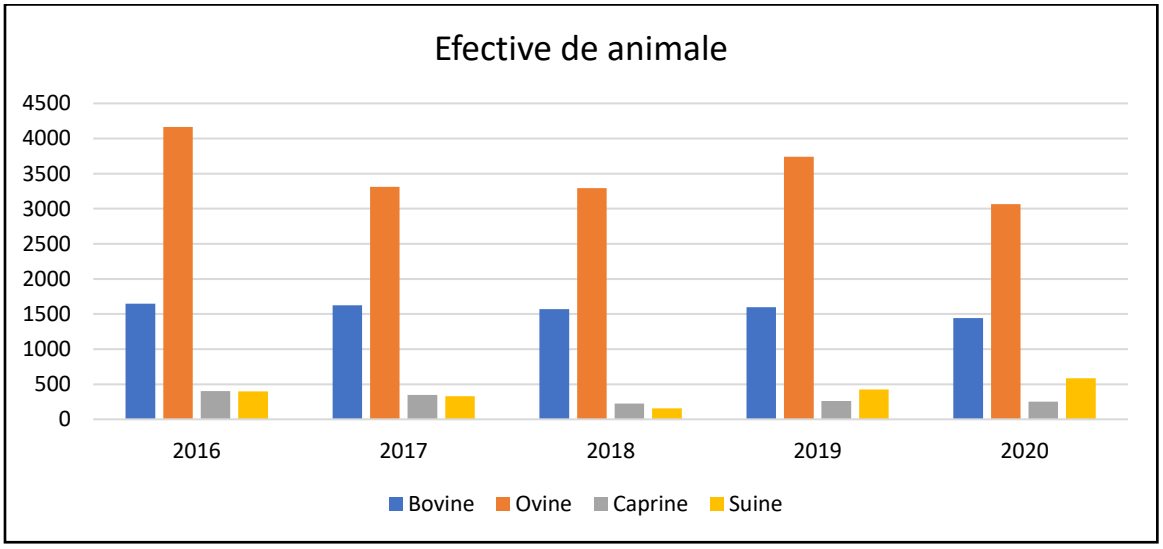

Sursa: DSVSA Harghita, © Planificatio 2020

Graficul de mai jos arată evoluția numărului exploatațiilor zootehnice (persoane fizice și juridice) în Comuna Ciumani între 2016 și 2020. În primul an al perioadei analizate, în comuna existau 561 de exploatații zootehnice, dar până la sfârșitul perioadei acestea au scăzut la 472 de exploatații. Unul dintre motivele declinului constant este faptul că tot mai puțini tineri își văd viitorul ca crescători de animale, în timp ce actualii fermieri îmbătrânesc în mod constant. Un alt motiv este faptul că majoritatea acestor ferme sunt foarte mici (1-2 bovine, 5-6 ovine) și, prin urmare, nu sunt atractive pentru tineri, deoarece nu sunt rentabile din punct de vedere financiar și, în momentul în care actualul fermier îl lasă, nu va fi nimeni care să preia ferma.

În 2020, doar 17 din cele 166 de ferme de bovine aveau mai mult de 15 animale. În ultimul an al perioadei analizate, patru din cele 188 de ferme de ovine aveau mai mult de 150 de capete. După 5 ani, 114 ferme de bovine și 26 de ovine au încetat să mai existe în comună.

Figura 38 - Modificarea numărului de crescători de animale

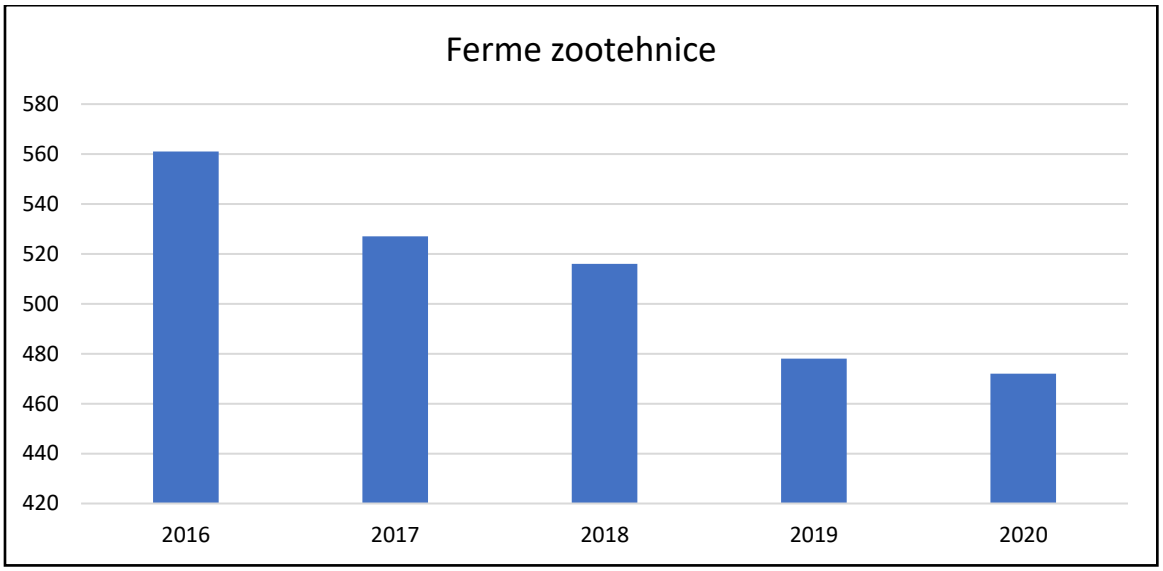

Sursa: DSVSA Harghita, © Planificatio 2020

Evoluția numărului de salariați cu un contract de muncă valabil în anul respectiv între 2008 și 2020 este prezentată mai jos. În ceea ce privește comuna, se poate observa o scădere constantă, cu o intensitatea puternică între 2017 și 2020. La începutul perioadei analizate, numărul de salariați se apropia de 330, și până la 2020 să scadă la 201. Datele județului arată că numărul de salariați a scăzut la începutul perioadei analizate ca urmare a crizei economice, apoi să stagneze până în 2015, cu excepția unui vârf în 2012.

Figura 39 - Evoluția numărului de angajați

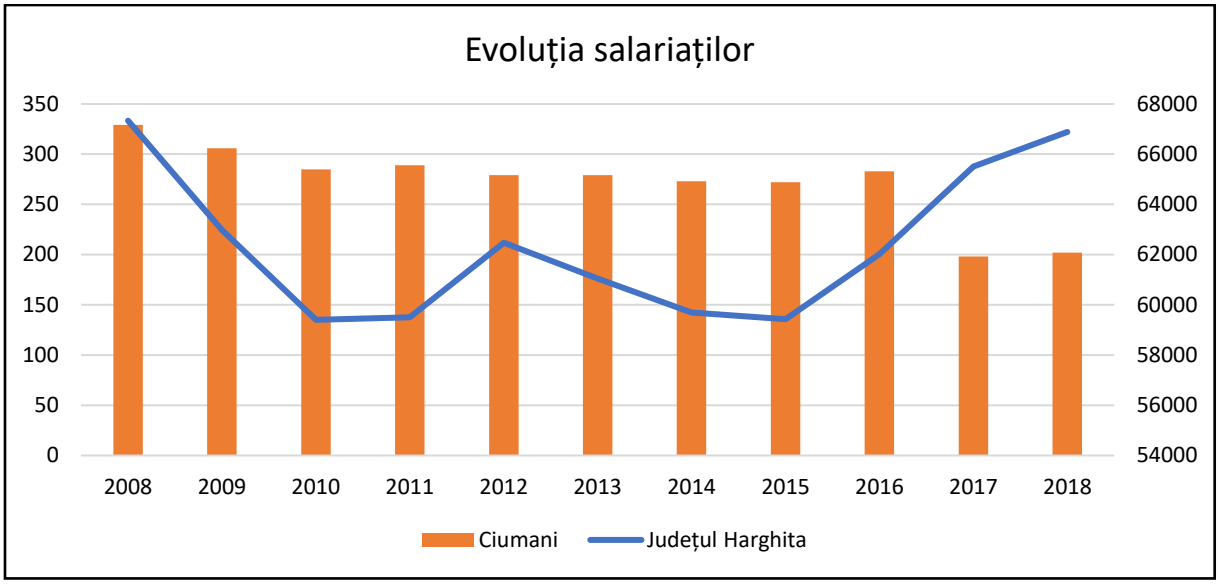

Sursa: INS Tempo, © Planificatio 2021

Figura 40 - Numărul de salariați defalcată pe coduri CAEN

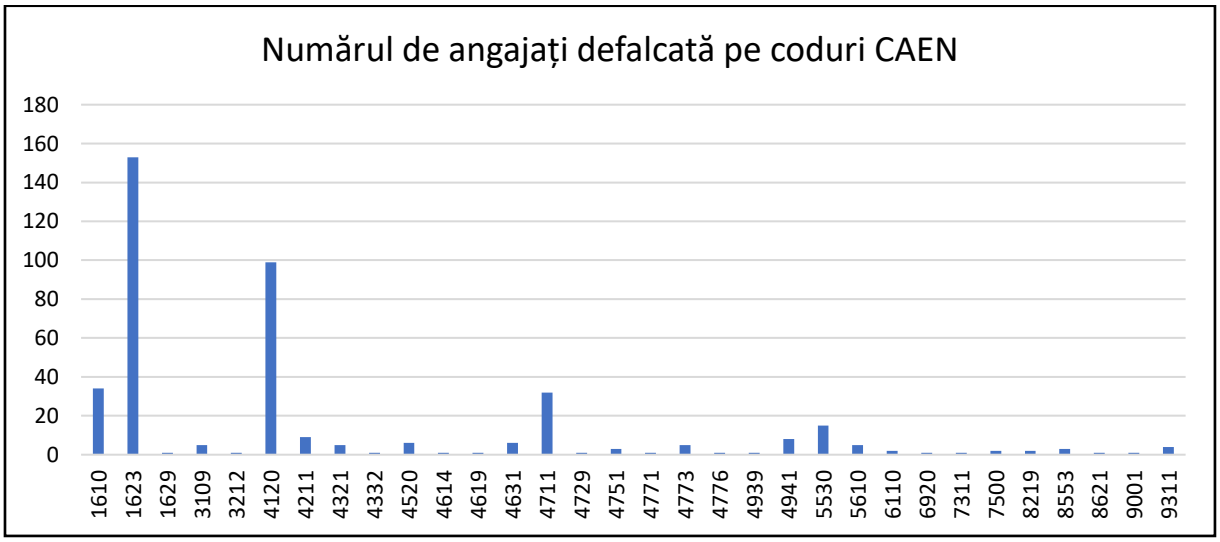

Sursa: Lista Firme, © Planificatio 2021

Graficul de mai sus prezintă numărul de persoane angajate de către firmele înregistrate în comuna. Cel mai mare număr de persoane sunt angajate în întreprinderile care fabrică produse de tâmplărie, cu peste 150 de persoane. Pe locul doi, în acest context, se află întreprinderile de construcții de clădiri rezidențiale și nerezidențiale, cu 99 de persoane angajate. În plus, 34 de persoane sunt angajate în producția de lemn.

Graficul de mai jos arată evoluția numărului de șomeri înregistrați între 2010 și 2021, defalcat pe luni. Impactul crizei economice poate fi observat la începutul perioadei analizate, urmat de o scădere constantă a numărului de șomeri înregistrați. În plus, datele au un caracter sezonier, cu o creștere bruscă a numărului de șomeri înregistrați în lunile de iarnă. Cifrele din județe urmează, de asemenea, tendința de mai sus.

Figura 41 - Evoluția numărului de șomeri înregistrați în perioada ianuarie 2010 - decembrie 2021

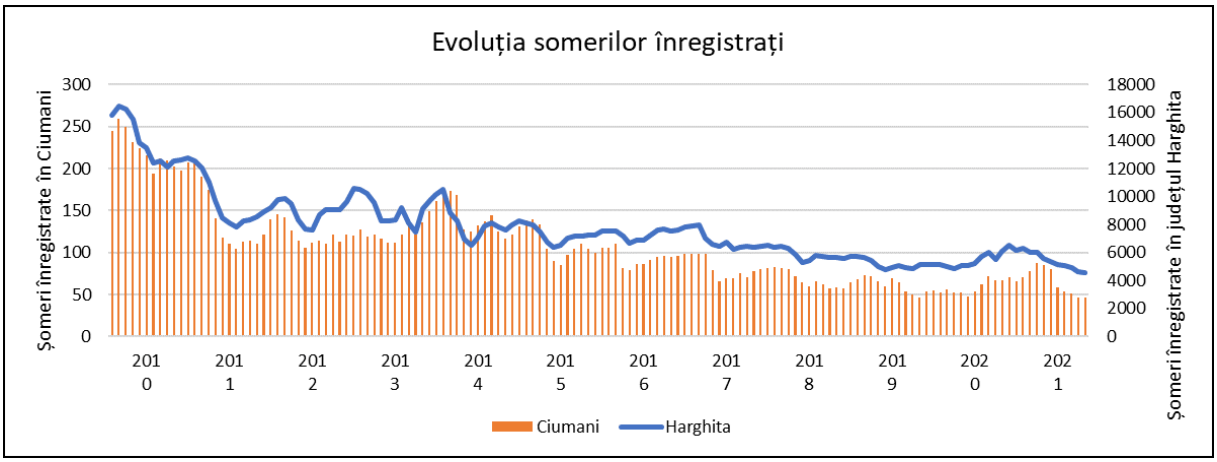

Sursa: INS Tempo, © Planificatio 2021

Salarii

Figura 42 - Evoluția salariului mediu brut la nivel național, regional și județean

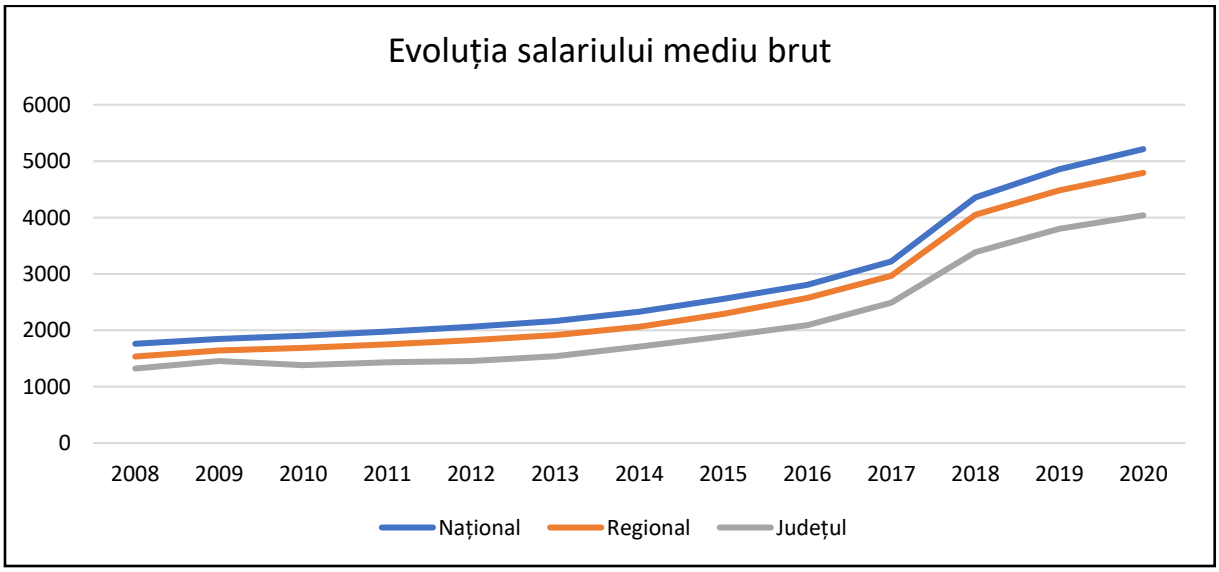

Sursa: INS Tempo, © Planificatio 2021

Graficul de mai sus prezintă evoluția salariului mediu brut lunar la nivelul județului Harghita, al Regiunii Centru și al țării. Se poate observa că salariile medii brute au crescut aproape în paralel la toate nivelurile în perioada analizată, dar începând cu 2014 creșterea la nivel județean a fost mai puțin intensă decât la nivel regional sau național. În județul Harghita, salariul mediu brut în 2008 era de peste 1.300 de lei pe lună, iar până în 2020 această sumă a depășit 4.000 de lei.

Figura 43 - Salariile medii brute pe sectoare economice

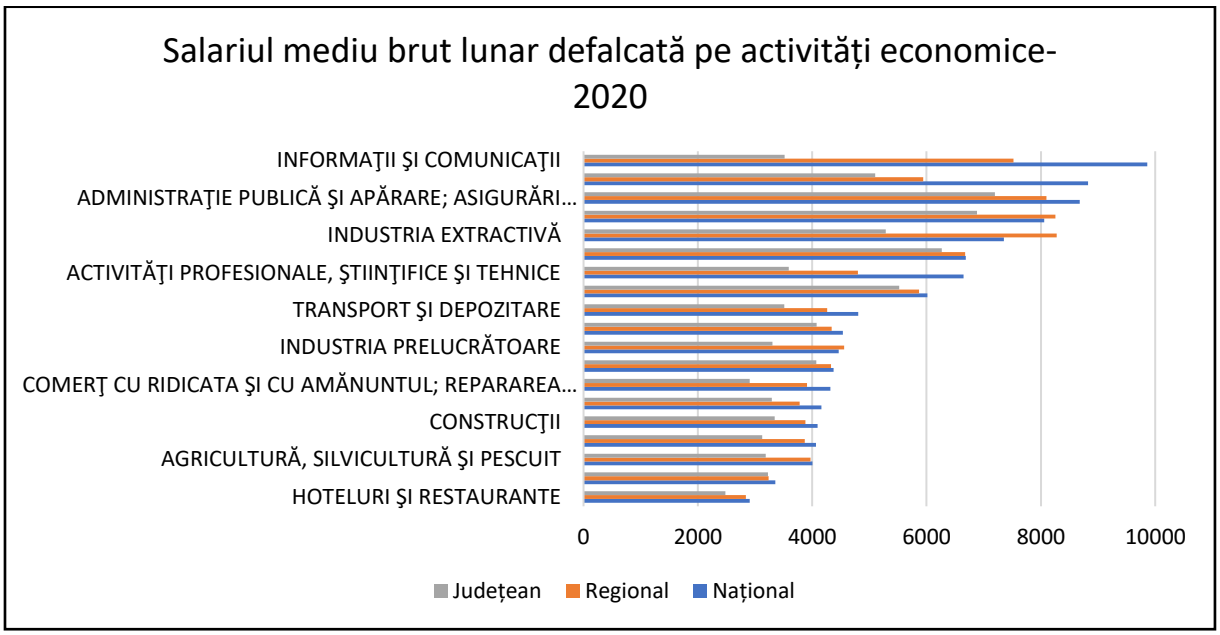

Sursa: INS Tempo, © Planificatio 2021

Graficul de mai sus prezintă salariile medii brute pe sectoare economice în 2020 la nivel județean, regional și național. Cel mai mare salariu mediu brut lunar din țară a fost înregistrat în sectorul informații și comunicații (9.863 lei), urmat de sectorul activităților financiare și de asigurări (8.828 lei) și apoi de cel al administrației publice (8.679 lei). În regiune, cele mai mari salarii medii lunare brute în 2020 au fost înregistrate în sectorul industriei extractive, cu salarii brute lunare de 8.274 de lei, urmat de sectorul energiei electrice, gaze, abur și aer condiționat, cu salarii brute lunare de 8.257 de lei, și de sectorul administrației publice, cu salarii brute lunare de aproximativ 8.100 de lei.

Sectoarele cu cele mai mari salarii medii lunare în județul Harghita sunt:

- administrație publică, apărare; sectorul asigurărilor sociale obligatorii, 7.197 lei brut pe lună,
- furnizare de energie electrică, gaz, abur și aer condiționat, 6.885 lei brut pe lună,
- sănătate umană, sectorul asistență socială, 6.267 de lei brut pe lună.

Cele mai mici salarii medii lunare brute la toate cele trei niveluri - național, regional și județean - au fost în sectorul serviciilor de cazare și alimentație publică. În niciunul dintre cazuri nu a ajuns la 3.000 de lei brut pe lună.

Pentru a determina competitivitatea comunei Ciumani, am analizat modul în care locuitorii locali evaluează oportunitățile de angajare din comuna. Comparativ cu media națională, comuna Ciumani a subperformat la această întrebare, în timp ce media națională a evaluat oportunitățile de angajare din localitatea sa cu 3,31 stele din maxim 5 stele, Ciumani a primit un rating de 2,35 stele.

Figura 44 - Evaluarea oportunităților de angajare

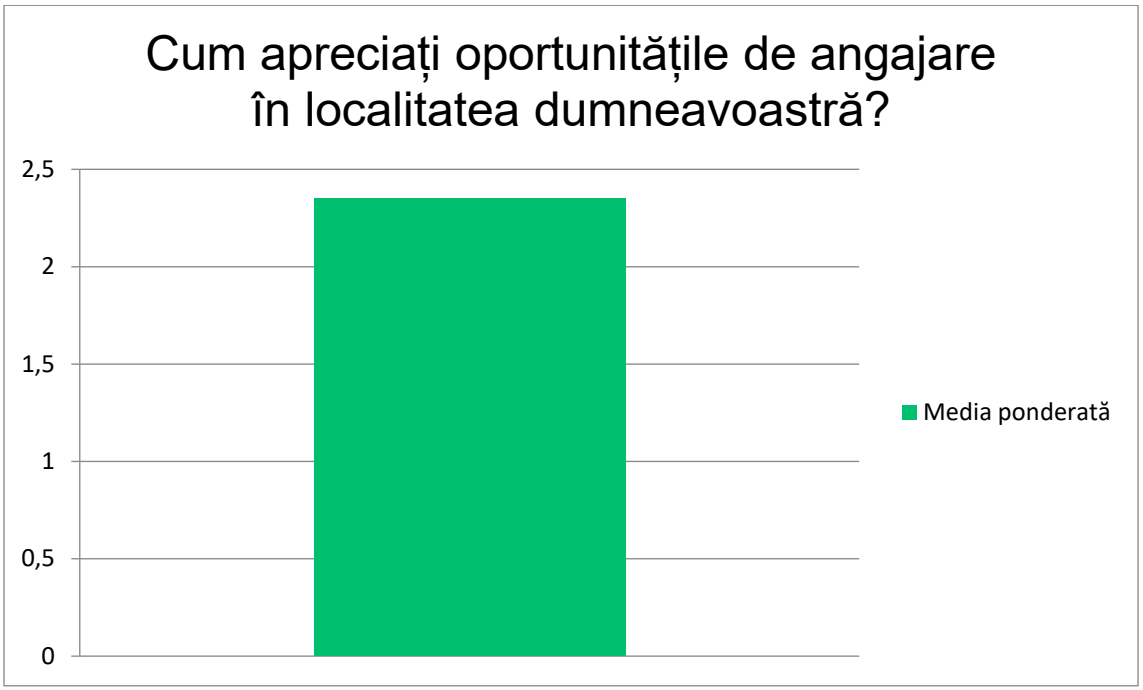

Sursa: © Planificatio 2021

Mediu și climă

Situri Natura 2000

În partea de nord a județului Harghita se află rezervația naturală Bazinul și Munții Gurghiu, care este cea mai extinsă rezervație naturală pentru protecția populației de păsări din județ, iar codul de identificare este ROSPA0033.

Zona Natura 2000, care acoperă o mare parte din localitățile din Gheorgheni, găzduiește numeroase specii de păsări care au nevoie de protecție, printre care *Crex crex*, *Circus aeruginosus, Falco peregrinus, Asio flammeus Aquila pomarina, Ciconia ciconia, Bonasa bonasia, Tetrao urogallus, Aegolius funereus, Glaucidium passerinum, Picoides tridactylus.*

Activitățile umane din zona desemnată pentru protecția păsărilor au un impact major asupra dezvoltării populației de păsări, printre acestea numărându-se activitățile agricole, de exploatare forestieră, de vânătoare și de braconaj. Activitățile agricole includ exploatarea intensivă a terenurilor și utilizarea necorespunzătoare a cositului, ceea ce are un impact semnificativ asupra populației. Exploatarea forestieră are, de asemenea, un impact negativ similar asupra tendințelor populației de păsări. Vânătoarea și vânatul cu năvodul reduc, de asemenea, în mod semnificativ numărul anumitor specii de păsări.

Pentru a proteja populația de păsări, se recomandă o utilizare necorespunzătoare a terenurilor și o reducere a activităților foarte dăunătoare din zonă. Se recomandă ca mediul înconjurător să fie cunoscut și să devină mai prietenos, deoarece acest lucru va reduce, de asemenea, impactul negativ al activităților umane.

Hidrografie

Cel mai caracteristic element de formare a suprafeței este râul Mureș, iar datorită amplasării sale, comuna Ciumani face parte din cursul superior al Mureșului. De asemenea, în comuna se află o serie de cursuri de apă intermitente și permanente, care sunt afluenți ai râului Mureș: Somolyó, pârâul Mihai, pârâul Szedar, Somlyó Mare.

Somolyó alimentează captarea din care se alimentează rețeaua de apă potabilă a comunei. Rezervele de apă potabilă de la Ciumani sunt suficient de mari pentru a furniza apă potabilă pe comuna Joseni, ceea ce va necesita măsuri strategice suplimentare.

Cândva, în sat existau multe izvoare și fântâni. Unele dintre acestea sunt încă în funcțiune astăzi. Din nefericire, atunci când a fost excavat sistemul de canalizare, unele dintre fântâni au fost "sparte" și contaminate.

Este important de remarcat cascada Kőzúgó din Kicsilok, care este o destinație de seamă în repertoriul turistic din Ciumani.

Apă potabilă și apă uzată

Conform datelor de la Oficiul Național de Statistică, lungimea rețelei de apă potabilă din Cimani este de 29 km și nu s-a modificat în ultimii 5 ani, ceea ce nu este în totalitate corect. Administrația comunei extinde și modernizează în permanență rețeaua de apă și canalizare din comuna, care a ajuns aproape la acoperirea integrală a comunei. Necesitatea acestor investiții în infrastructură rămâne, deoarece pentru ca Ciumani să obțină statutul de stațiune de interes local, este necesară îmbunătățirea zonelor turistice și, dacă comuna decide să vândă apă potabilă, să o pună la dispoziția publicului.

Analizând consumul de apă al comunei în general, acesta a crescut de la 500 m^3 la 600 m^3 în 2018. Graficul de mai jos ilustrează acest lucru.

Figura 45 - Consumul zilnic de apă

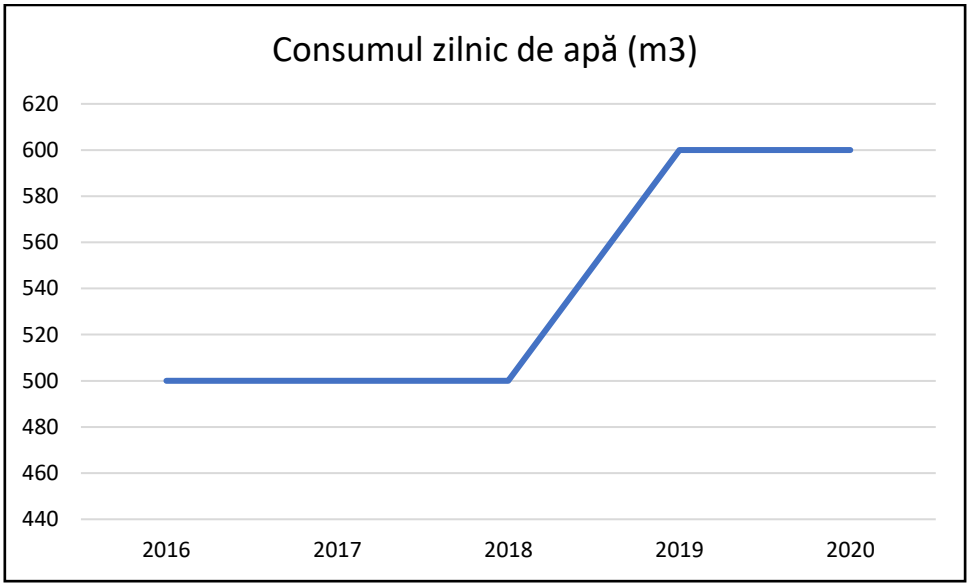

Sursa: INS Tempo, © Planificatio 2021

Clima

Zona este caracterizată de o climă temperat continentală, cu o variație de patru anotimpuri. Precipitațiile apar sub formă solidă și lichidă, sub formă de ploaie și zăpadă. Furtunile și grindina ocazională sunt frecvente în timpul verii.

Suprafața

Datorită locației sale, forma de relief dominantă este muntoasă, ceea ce are o influență puternică asupra suprafeței. Zonele cele mai extinse sunt dealurile, văile și conurile aluviale.

Resurse

Tabelul 6 - Potențialul resurselor disponibile cu economie

	cantitate	venitul unitar	potențial anual (lei)	
arabil	1.419,00	18.000,00	25.542.000,00	22,66%
păsuni-fânețe	3.961,00	1.562,50	6.189.062,50	5,49%
păduri	3.786,00	1.140,00	4.316.040,00	3,83%
energie solară	29,60	488.750,00	14.467.000,00	12,83%
economia locală	411,00	151.376,29	62.215.655,00	55,19%
		TOTAL:	112.729.757,50	

Sursa: © Planificatio 2021

Tabelul 7 - Potențialul resurselor disponibile

	cantitate	venitul unitar	potențial anual (lei)
arabil	1.419,00	18.000,00	25.542.000,00
păsuni-fânețe	3.961,00	1.562,50	6.189.062,50
păduri	3.786,00	1.140,00	4.316.040,00
energie solară	29,60	488.750,00	14.467.000,00
		TOTAL:	50.514.102,50

Sursa: © Planificatio 2021

Datele din tabelele de mai sus sunt reprezentative pentru resursele și potențialul economic al comunei. Majoritatea acestor resurse sunt naturale și nu sunt pe deplin exploatate la potențialul lor optim. Societățile economice active înregistrate în comuna ar fi generat în 2020 o cifră de afaceri de peste 62 milioane de lei, ceea ce ar reprezenta 55,19% din totalul economiei, cu o utilizare durabilă și optimă a resurselor naturale.

- Culturile arabile pot genera până la 25 de milioane de lei în comună, la care se adaugă producția de furaje pentru animale, cu cartofi pentru vânzare. Calculul nu include costurile de producție,
- Producția de animale trebuie și poate continua să se bazeze pe producția agricolă. Pe măsură ce din ce în ce mai multe ferme de creștere a animalelor la scară mică își încetează activitatea zilnică, unitățile rămase au posibilitatea de a prospera. Cifra de afaceri de peste 6 milioane de lei este calculată pe baza agriculturii ecologice, al cărei profil principal este reprezentat de creșterea bovinelor de carne. Economiile de scară pot apărea în același timp cu câștigarea de spațiu. În acest caz, este vorba tot de cifra de afaceri, în calcul nu sunt incluse cheltuielile,
- pentru activele forestiere, s-a luat în considerare rata anuală de creștere a speciilor de arbori din comuna, precum și prețurile actuale ale lemnului de pe piață (pe baza prețului unitar al stocului înainte de recoltare). Această valoare poate fi majorată în continuare, deoarece comuna are cunoștințele profesionale necesare pentru a adăuga o valoare suplimentară la prețul de bază al lemnului. Calculele sunt, de asemenea, prezentate fără costuri,
- pentru energia solară, calculul se bazează pe utilizarea fotovoltaică parțială a acoperișurilor orientate spre sud ale clădirilor și pe prețul pieței angro de energie electrică.

Competitivitatea comunei

Tabelul 8 - Rezultatele sondajului de satisfacție[1]

	DETRACTORS (0-6)	PASSIVES (7-8)	PROMOTERS (9-10)	NET PROMOTER® SCORE			
1. Cât de probabil sunteți să recomandați localitatea în care locuiești în prezent unui prieten sau coleg?	27%	30%	43%	16	RO		
	28%	29%	31%	15	Ciumani		
EVALUAREA	*	**	***	****	*****	*medie*	
2. Cum evaluați oportunitățile de angajare în localitatea dumneavoastră?	11%	13%	28%	27%	20%	3,31	RO
	25%	31%	29%	12%	2%	2,35	Ciumani
3. Cum evaluați calitatea educației publice din localitatea dumneavoastră?	5%	12%	25%	35%	23%	3,59	RO
	5%	12%	30%	35%	18%	3,51	Ciumani
4. Cum evaluați oportunitățile culturale din localitatea dvs.?	6%	13%	33%	28%	19%	3,41	RO
	9%	16%	36%	23%	16%	3,19	Ciumani
5. Cum evaluați parcurile, piețele și locurile de joacă din localitatea dvs.?	6%	14%	27%	30%	23%	3,50	RO
	18%	18%	30%	27%	7%	2,88	Ciumani
6. Cum evaluați servicii de sănătate publică în localitatea dumneavoastră?	11%	16%	36%	26%	11%	3,10	RO
	9%	13%	35%	28%	15%	3,27	Ciumani
7. Cum evaluați siguranța publică în localitatea dumneavoastră?	9%	15%	27%	29%	21%	3,36	RO
	13%	11%	29%	28%	19%	3,29	Ciumani
8. Cum credeți că s-a schimbat localitatea în care locuiți în prezent în ultimii cinci ani?	11%	6%	33%	17%	33%	3,55	RO
	1%	3%	20%	26%	50%	4,22	Ciumani

Sursa: Planificatio SurveyMonkey panel 2021

Pentru a măsura competitivitatea, au fost luate în considerare 6 componente și comparate cu un sondaj pentru întreaga țară. Respondenții au fost rugați să evalueze calitatea locurilor de muncă, a educației publice, a oportunităților culturale, a spațiilor publice, a locuibilității, a serviciilor de sănătate și a siguranței publice din localitatea lor pe o scară de la unu la cinci. În plus, aceștia au fost invitați să voteze cu privire la alte două întrebări:

- ar recomanda localitatea dumneavoastră unui prieten sau coleg,
- direcția pe care a luat-o localitatea în ultimii 5 ani.

În ceea ce privește competitivitatea, comuna Ciumani se situează peste media națională, potrivit respondenților chestionarului pentru direcția pe care a luat-o comuna, cu un scor de 4,22 din maxim 5, ceea ce înseamnă că comuna se îndreaptă în direcția corectă.

Dintre cele 6 componente, doar una dintre ele se situează peste media națională, și anume servicii de sănătate publică a comunei. Trebuie luate măsuri suplimentare pentru a crește competitivitatea comunei. Pe baza evaluărilor, este posibil să se identifice aspectele în care nevoia de intervenție este mai mare, astfel încât să se poată stabili un fel de clasament.

În cazul comunei, cele două componente care au fost cel mai puțin apreciate de respondenți au fost disponibilitatea locurilor de muncă și curățenia spațiilor publice. Pentru ceilalți 4 indicatori de competitivitate, comuna a fost aproape de media națională, dar sunt necesare îmbunătățiri suplimentare.

[1] Promotorul net este propriul instrument de analiză comparativă a studiilor de piață al Surveymonkey (Momentive Europe UC FKA SurveyMonkey 2 Shelbourne Buildings, 2nd Floor, Shelbourne Road, Ballsbridge, Dublin 4, Irlanda, Tax ID IE3223102GH). Planificatio are un contract de utilizator valabil.

Tabelul 9 - Date privind societățile active

Cel puțin 1 angajat, cel puțin 1.000 de lei cifră de afaceri.	***2015***	***2020***	***Schimbare (%)***
Numărul de întreprinderi active	94	51	-45,74%
Numărul de angajați	522	411	-21,26%
Rentabilitate	-4,8%	5%	+204,17%
Cifra de afaceri	51 de milioane	62 de milioane	+21,57%
Cifra de afaceri cu inflația	55 de milioane	62 de milioane	+12,73%
Numărul mediu de angajați	5,6	5,1	-8,93%

Sursa: © Planificatio 2021

În 2015, în comuna existau 94 de întreprinderi active, în 2020 erau cu 43 de întreprinderi mai puține, pentru un total de 51 de întreprinderi active. Aceasta înseamnă că 45,74% din întreprinderile active au dispărut. În același timp cu scăderea numărului de întreprinderi, și numărul de angajați a scăzut cu 111 în 5 ani. Este important de remarcat faptul că, pe lângă reducerile observate în ceea ce privește numărul de întreprinderi și de angajați, profitabilitatea întreprinderilor a crescut puternic. Acest lucru sugerează că acele întreprinderi care apar în datele din 2015, dar nu apar în datele din 2020, funcționau în pierdere. Astfel se explică scăderea numărului de întreprinderi și creșterea rentabilității în comuna.

Rentabilitatea unei companii poate crește, de obicei, din două motive. Un posibil motiv este faptul că poate realiza venituri anuale mai mari, iar celălalt este faptul că cheltuielile sale scad într-un anumit an. Pentru 2020, putem observa o creștere de 21,57% a veniturilor față de 2015.

Mai jos puteți observa modificarea cifrei de afaceri a sectoarelor industriale cu cea mai mare cifră de afaceri în comparație cu 2015. În timp ce cifra de afaceri în construcții, transport de mărfuri și turism a crescut, cifra de afaceri în tâmplărie și exploatare forestieră a scăzut cu un procent.

Tabelul 10 - Principalele sectoare economice în Ciumani

	2015	***2020***	***Schimbare (%)***
Construcții	9,8 milioane	10,7 milioane	+8,41%
Tâmplărie	20 de milioane	16,9 milioane	-18,34%
Exploatare forestieră (1 companie)	5,7 milioane		
Transportul rutier de marfă	700.000	1 milion	+30%
Turism (1 întreprindere)		6 milioane	

Sursa: © Planificatio 2021

Competitivitatea unei localități depinde de valoarea veniturilor și a cheltuielilor pe care le are. Pentru ca o comună să poată realiza investiții suplimentare în infrastructură, este necesar să dispună de fonduri pentru a acoperi coplățile, pe lângă fondurile nerambursabile. Pe baza distribuției bugetului pentru 2020, este posibil să se calculeze veniturile și cheltuielile pe cap de locuitor ale localității. Comparativ cu nivelul național, ruralul românesc, urbanul românesc, județul Harghita, ruralul județului Harghita și urbanul județului Harghita, veniturile și cheltuielile pe cap de locuitor se prezintă astfel:

Tabelul 11 - Venitul pe cap de locuitor al unităților teritoriale de administrare

	Venit pe cap de locuitor
Național	2.674,76 RON
Spațiul rural românesc	2.560,06 RON
Teritorii urbane în România	2.763,35 RON
Județul Harghita	2.510,07 RON
Spațiul rural al Județului Harghita	2.502,46 RON
Teritorii urbane în Județul Harghita	2.519,86 RON
Ciumani	3.281,17 RON

Sursa: Ministerul Dezvoltării, © Planificatio 2021

Mediul politicii de dezvoltare

Planificare națională

Privind mediul politicii de dezvoltare a comunei Ciumani în perioada următoare, vedem două oportunități majore de dezvoltare care apar la nivel național. Pe de o parte, Planul de redresare și reziliență pentru reforme și investiții și, pe de altă parte, Programele operaționale pentru obiectivele tematice prevăzute pentru perioada 2021-2027, sunt considerate fezabile pentru dezvoltarea comunei în cadrul planificării naționale. Prin urmare, în cele ce urmează, vom prezenta obiectivele și prioritățile de dezvoltare de care dispune Ciumani prin aceste planuri și programe.

Planul de redresare și de reziliență urmărește să atenueze impactul economic și social al pandemiei. Instrumentul de consolidare a redresării și reziliației, care se află în centrul Strategiei UE pentru o nouă generație, are ca scop crearea unor economii și societăți europene mai rezistente și mai reziliente și pregătirea acestora pentru tranziția digitală. Peste 700 de miliarde de euro sub formă de împrumuturi și granturi vor ajuta statele membre să reformeze și să investească în aceste domenii.

Ajutorul de 29,2 miliarde de euro aprobat de Comisia Europeană poate fi considerat, de asemenea, un instrument care să ajute România să recupereze decalajul față de jumătatea clasamentului UE. Intervențiile planificate în domeniile energiei verzi, digitalizării, modernizării serviciilor publice, îmbunătățirii serviciilor de sănătate și a sistemului educațional sunt împărțite în șase piloni de politici, și anume:

1. Tranziția spre o economie verde
2. Transformarea digitală
3. Creșterea economică inteligentă, sustenabilă și incluzivă
4. Coeziunea socială și teritorială
5. Sănătate și reziliență instituțională
6. Copii, tineri, educație și competențe.

Pentru a fi eligibil pentru sprijin în cadrul unuia dintre cei șase piloni, Ciumani trebuie să planifice o investiție de tranziție ecologică, coordonată cu alte proiecte, care să fie implementată între 1 februarie 2000 și 31 august 2026.

Pe lângă Planul de redresare și reziliență, programele operaționale ar trebui, de asemenea, menționate în contextul planificării naționale. Programele operaționale sunt planuri detaliate prin care statele membre definesc modul în care vor fi cheltuite fondurile structurale și de investiții europene. Acestea pot acoperi o anumită regiune sau un obiectiv tematic pentru întreaga țară. În contextul programării naționale, sunt descrise mai întâi programele pentru România, urmate de Programul Operațional Regional în contextul programării regionale.

În perioada 2021-2027, România va beneficia de sume importante din fondurile europene structurale și de investiții prin următoarele 8 programe operaționale:

Programul Operațional Creștere Inteligentă, Digitalizare și Instrumente Financiare (POCIDIF) Cel mai important rol în cele 10 axe prioritare ale programului este acela de a sprijini eforturile de digitalizare ale instituțiilor de învățământ și ale întreprinderilor. În domeniul culturii, are în vedere crearea unei

baze de date privind starea monumentelor din România, în timp ce în administrația publică vor fi modernizate sistemele informatice ale Trezoreriei Naționale (ANAF) și Casei Naționale de Pensii (CNPP) și va fi îmbunătățită securitatea cibernetică a administrației publice.

Programul Operațional Asistență Tehnică (Programul Operațional Asistență Tehnică - POAT) Una dintre prioritățile programului este asigurarea funcționării sistemului de coordonare și control al Fondului European de Dezvoltare Regională, al Fondului Social European, al Fondului de Coeziune, al Fondului de Tranziție Echitabilă și al programelor operaționale. Cea de-a doua prioritate este strâns legată de cea precedentă, deoarece vizează îmbunătățirea sistemului de coordonare și control al acestor fonduri și asigurarea transparenței acestora.

Programul Operațional Sănătate (Programul Operațional Sănătate - POS) Asigurarea accesului egal la serviciile de sănătate, modernizarea sistemelor de protecție socială, îmbunătățirea accesibilității, eficienței și rezilienței sistemelor de sănătate și a serviciilor de îngrijire pe termen lung, precum și adoptarea de tehnologii avansate sunt considerate ca fiind obiectivele generale ale Programului Operațional Sănătate.

Programul Operațional Educație și Ocupare (POEO) Prima axă a programului, care promovează plasamentul și integrarea tinerilor, sprijină crearea de centre de tineret, cluburi, dezvoltarea unei rețele de tineri lucrători și orientarea în carieră în cadrul serviciilor publice/private de ocupare a forței de muncă. A doua axă, care se referă la educație, va sprijini creșterea numărului de locuri în creșe și grădinițe și crearea de echipamente suplimentare, achiziționarea de materiale didactice, cum ar fi jucării educaționale și manuale de lucru, precum și sprijinul pentru copiii din grupurile vulnerabile.

Programul Operațional Incluziune și Demnitate Socială (POIDS) Principalele obiective ale programului includ creșterea accesului populației la servicii, reducerea excluziunii sociale a grupurilor vulnerabile, creșterea eficienței sistemului de sprijin social pentru grupuri sociale precum locuitorii din mediul rural, familiile monoparentale, persoanele fără adăpost, familiile cu situație financiară precară, persoanele cu dizabilități, persoanele în vârstă și victimele violenței domestice.

Programul Operațional Transport (POT) În domeniul transportului rutier, este planificată modernizarea variantelor de ocolire. Investițiile în transportul feroviar includ modernizarea infrastructurii feroviare și a stațiilor.

Programul Operațional Dezvoltare Durabilă (PODD) Acest program sprijină, în principal, comunele în vederea creării și îmbunătățirii eficienței energetice și a rețelelor de transport și stocare a energiei, precum și în vederea dezvoltării rețelelor de apă și de apă uzată.

Programul Operațional Tranziție Justă – (POTJ) Programul urmărește să sprijine diversitatea și transformarea economică.

Planificarea regională

Programul de dezvoltare a unei anumite regiuni, în cazul nostru, Regiunea Centru, este definit prin Programul Operațional Regional, care stabilește obiective specifice și ia în considerare nevoile naționale, regionale și locale. Obiectivele stabilite în cadrul acestuia vor permite dezvoltarea durabilă și echilibrată a regiunii.

Pentru a rezuma Programul Operațional Regional al Regiunii Centru, scopul acestuia este de a face din regiune o regiune mai curată și mai atractivă atât pentru rezidenți, cât și pentru vizitatori, cu o economie competitivă bazată pe inovare și cunoaștere, acordând prioritate mediului și utilizării raționale și durabile a resurselor. Structura POR care va fi finanțat prin Fondul European de Dezvoltare Regională este structurată în jurul a opt priorități de investiții, și anume:

1. O regiune competitivă prin inovare și întreprinderi dinamice pentru o economie inteligentă
2. O regiunea digitală
3. O regiune cu comunități prietenoase cu mediul
4. O regiune cu mobilitatea urbana durabilă
5. O regiune accesibilă
6. O regiune educată
7. O regiune cu turism sustenabil
8. O regiune atractivă

Strategia de dezvoltare a Regiunii Centru 2021-2027, tot pentru regiune, conține strategii de dezvoltare pentru 6 domenii, fiecare dintre acestea grupând priorități și măsuri specifice:

1. **Dezvoltare teritorială, dezvoltare urbană durabilă** se referă la consolidarea capacității administrative a autorităților publice locale, extinderea și modernizarea infrastructurii de transport regional.
2. Întreprinderile inovatoare se află în centrul **Competitivitate economică, cercetare-dezvoltare, inovare și specializare inteligentă**
3. Domeniul de dezvoltare a **Resurse umane, incluziune socială, ocupare și sănătate** este transversal din punct de vedere al priorităților, deoarece are legătură cu educația, sănătatea și ocuparea forței de muncă. În domeniul educației, prioritatea este îmbunătățirea calității și eficienței furnizării educației, a serviciilor și a accesului la educație. În domeniul sănătății, se acordă prioritate dezvoltării și extinderii infrastructurii sanitare, creșterii accesului la serviciile de sănătate și chiar cercetării și dezvoltării în acest domeniu. În domeniul ocupării forței de muncă, măsurile active de ocupare a forței de muncă vor fi sprijinite în paralel cu modernizarea pieței muncii.
4. Prioritățile în domeniul **Mediu, eficiență energetică și schimbări climatice** sunt în concordanță cu obiectivele Planului de redresare și reziliență, ale Programului operațional pentru dezvoltare durabilă și ale Programului operațional regional privind reducerea emisiilor de CO2, biodiversitatea, eficiența energetică și atenuarea schimbărilor climatice.
5. Zona de dezvoltare a **turismului și a patrimoniului cultural** a identificat priorități pentru conservarea și restaurarea patrimoniului cultural și istoric, modernizarea infrastructurii regionale de cazare și de agrement, dezvoltarea activităților legate de turism și asigurarea unei forțe de muncă calificate în domeniul turismului.
6. În domeniul **dezvoltării rurale, agriculturii și silviculturii,** se acordă prioritate dezvoltării sectorului agroalimentar, formării profesionale a fermierilor, sprijinirii activităților agricole în zonele montane și diversificării activităților economice.

Planificare locală

În strategia Ciumani pentru perioada 2015-2020 au fost identificate două riscuri la adresa sustenabilității. Una dintre ele era că structura economică specializată ar putea face comuna foarte vulnerabilă la orice schimbări economice globale nefavorabile care afectează sectorul. Celălalt risc era acela că rata natalității în comuna era atât de scăzută încât nu numai că exista un deficit de capital uman pentru diversificare, dar și capacitatea sectorului de prelucrare a lemnului și a tâmplăriei de a fi regenerabil sau de a se auto-susține ar putea fi compromisă.

O altă provocare în domeniul educației a fost reprezentată de reducerea cu 30-40% a populației de vârstă școlară după 2020, în cazul în care nu ar exista nicio schimbare în ceea ce privește migrația și natalitatea. Sustenabilitatea calității sistemului școlar a fost amenințată dacă nu ar putea fi inițiate două clase paralele în clasele 5-8.

Prin urmare, durabilitatea a fost un aspect esențial. Deoarece condițiile de sustenabilitate economică nu erau durabile, erau necesare diversificarea economică, atragerea populației și o educație publică de înaltă calitate.

Au fost identificate condițiile necesare pentru diversificare: dezvoltarea turismului, formarea, reconversia profesională, înființarea de noi întreprinderi în alte domenii. Existența unor servicii de bază de înaltă calitate, a unor servicii financiare de bază, a unor standarde mai ridicate de îngrijire a sănătății, a unui învățământ primar excelent, a unor oferte flexibile pentru ocuparea forței de muncă și antreprenoriat, a unei vieți culturale diverse și a extinderii funcțiilor comerciale și de servicii au fost, de asemenea, identificate ca fiind necesare pentru atragerea populației.

Procesul de inginerie socială

Parte a procesului de socializare:

- 2 întâlniri de lansare cu Primăria.
- Discuții de grup pe următoarele subiecte:
    - Antreprenori
    - Agricultură
    - Activități sociale
    - Rolul femeilor
    - Educație
    - Tinerii
- chestionar reprezentativ, intervievat de un comisar de sondaj - 239 de răspunsuri
- chestionar online - 212 răspunsuri
- o întâlnire finală de proiect cu personalul Primăriei și consilierii.

Dintre respondenții intervievați de către intervievator, 55% erau localnici (născuți în Ciumani sau în satele învecinate) și 33% erau din Gheorgheni. Din cei 239 de respondenți, doar 4 s-au născut în afara granițelor României. În ceea ce privește educația, 48% dintre ei au studii medii sau profesionale. În toate cazurile, nivelul de educație suplimentară în raport cu cel al părinților este mai ridicat. 55% dintre respondenți au doi sau mai mulți copii.

Doar 1,5% dintre aceștia s-ar muta definitiv în străinătate în următorii 3 ani, dar 60% dintre ei cred că și copiii din Ciumani se vor muta comuna, iar 68% dintre Ciumani care locuiesc în prezent în străinătate nu se vor mai întoarce.

Majoritatea respondenților preferă sporturile comunitare și de echipă ca opțiune sportivă preferată, dar numai 16% consideră că este important să se dezvolte oportunitățile sportive în comuna.

Principalele evoluții locale:

- Asigurarea de locuri de muncă - 47%
- Dezvoltarea turismului - 41%
- Calmarea traficului - 33%
- Înființarea unui azil de bătrâni - 30%
- Piață - 26%
- Dezvoltarea serviciilor - 16%
- Extinderea facilităților sportive - 16%
- Extinderea evenimentelor culturale - 14%.
- Sprijin pentru producătorii locali - 13%.
- Conservarea meșteșugurilor tradiționale - 12%
- Reabilitarea băilor locale - 12%
- Incubator pentru start-up-uri - 11%
- Funcționalizarea clădirii și a terenului morii - 8%.
- Grădiniță de zi - 7%
- Proiecte de tip (pentru construcții) - 6%.

Figura 46 - Importanța eforturilor de dezvoltare locală

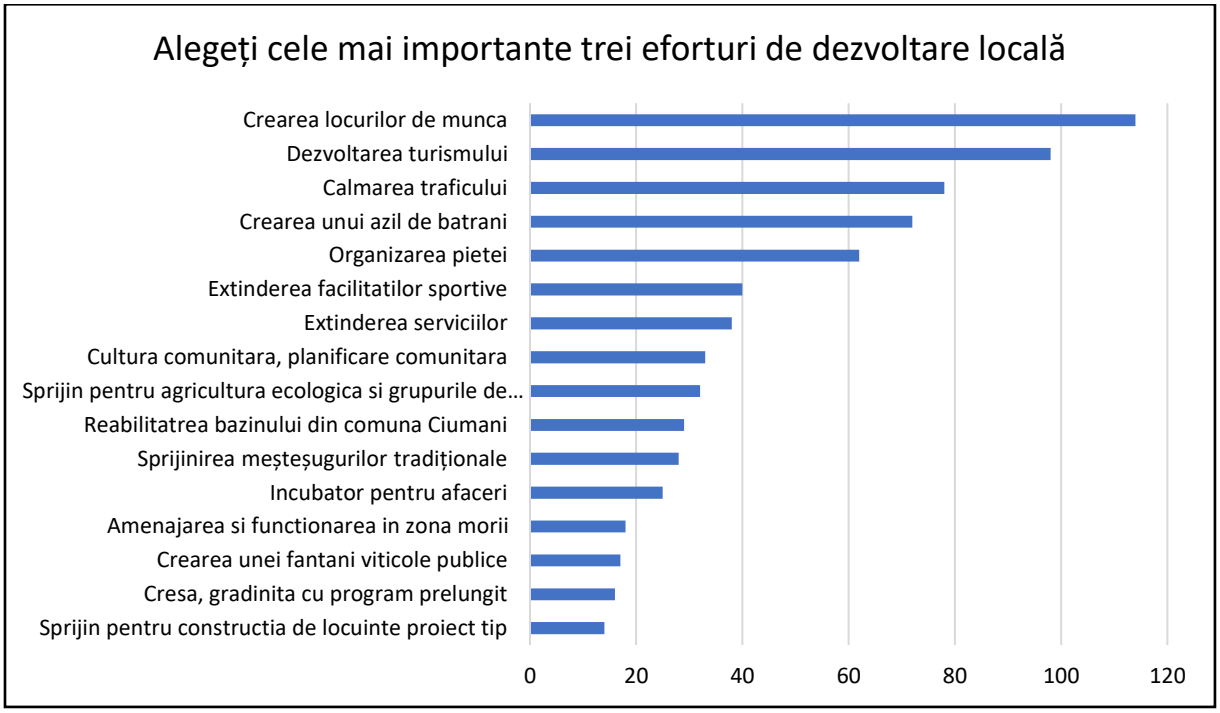

Sursa: chestionar de dezvoltare urbană, © Planificatio 2020

Sărbătorile/evenimentele locale cel mai frecvent menționate: ziua satului, ziua agriculturilor, trecerea frontierei.

Evaluarea nivelului de satisfacție:

- Angajații primăriei - mai degrabă negativi
- Școala locală - mai degrabă pozitivă
- Grădinița locală - mai degrabă pozitivă
- Practica medicală - mai degrabă pozitivă

Există o scădere constantă a acceptării față de o altă naționalitate, respectiv 96% dintre respondenți ar accepta un vecin din altă regiune transilvăneană a județului Harghita, 85% ar accepta un transilvănean de altă naționalitate, 64% un vecin de naționalitate română și 65% un străin. În plus, aceeași tendință se observă și în cazul colegilor și membrilor familiei, cu procente doar mai mici (82% - 79% - 68% - 42% - 46%).

Celelalte roluri ale proprietății publice:

- Sprijin pentru evenimente culturale - 25%
- Sprijin pentru evenimente sportive - 19%
- Sprijin pentru evenimente locale - 13%
- Cooperarea cu antreprenorii - 13%.
- Program de burse pentru tinerii talentați - 12%
- Sprijin pentru asociațiile locale - 10%
- Asistență pentru persoanele cu handicap - 6%
- Serviciul locuințe de serviciu pentru tinerii care se mută acasă - 2%.
-

Figura 47 - Rolul composesoratelor

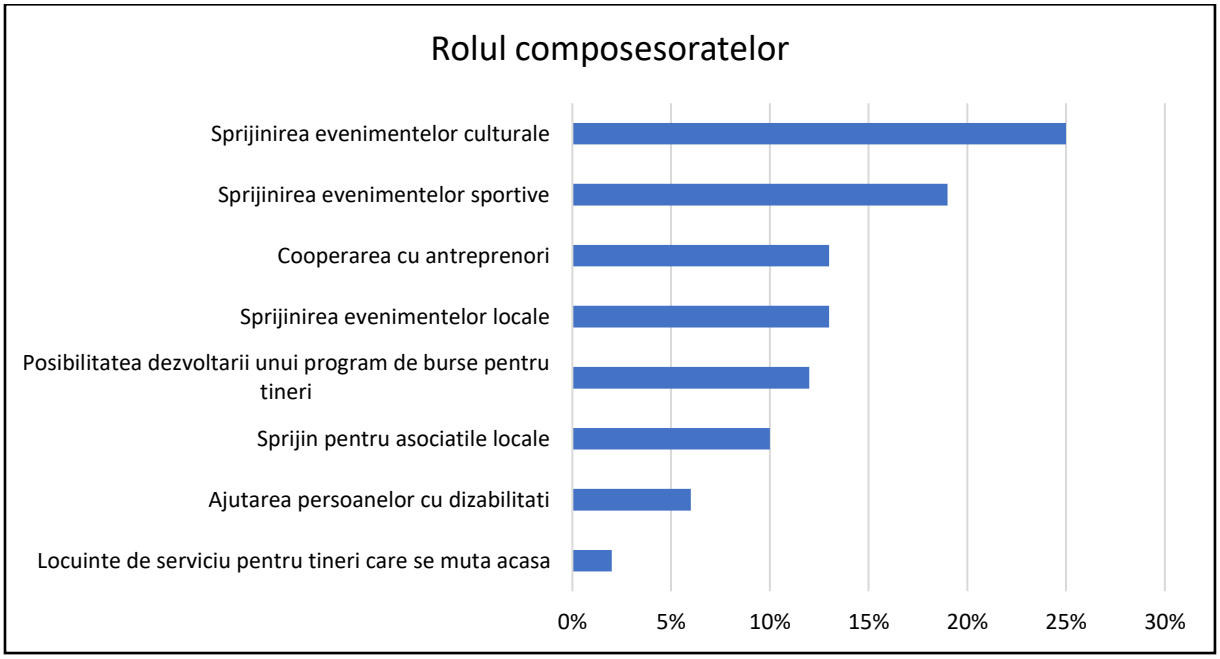

Sursa: chestionar de dezvoltare urbană, © Planificatio 2020

Ciumani este un sat de antreprenori. 55% dintre respondenți sunt lucrători independenți sau ocupă funcții de conducere, iar 27% nu lucrează în prezent. Majoritatea celor care au completat chestionarul și-ar dori să aibă un salariu lunar net de 2500-4000 de lei. Potrivit datelor de la Institutul Național de Statistică, salariul mediu net în județul Harghita în 2020 va fi de 2438 de lei. 99% dintre respondenți ar sacrifica până la o oră și 45% ar sacrifica 300 de lei pentru a face naveta pentru un loc de muncă mai bun. 41% dintre respondenți au urmat un fel de formare/curs în ultimii 10 ani, iar 73% dintre ei ar urma o formare pentru a obține un loc de muncă mai bun. Cele mai importante lucruri pentru ei sunt un salariu bun, un mediu de lucru plăcut și mai multe zile libere.

14% dintre cei intervievați ar fi liber profesioniști, dar această cifră se datorează faptului că 55% sunt deja liber profesioniști sau ocupă o funcție de conducere. Întrebați despre înființarea unei afaceri, majoritatea respondenților au spus că este dificil, riscant, costisitor și birocratic, dar majoritatea consideră că merită.

Pentru 77% dintre respondenți, salariul lunar este cel mai important venit, ceea ce sugerează pluriactivitatea. Veniturile din vânzarea laptelui și a cărnii sunt foarte mici în comună. La acestea se adaugă subvențiile pentru terenuri (19%), acțiunile din proprietatea publică (15%) și dividendele (14%). 36% dintre respondenți au un venit lunar cuprins între 5.000 și 10.000 de lei. Cele mai multe familii din Gheorgheni sunt formate din 4 membri (38%), ceea ce presupune că venitul lunar pe persoană poate ajunge la 2.500 de lei.

Sondajul arată că locuințele din Ciumani sunt dotate cu cele necesare traiului de zi cu zi, care contribuie la sentimentul de confort al celor care locuiesc acolo, însă dorința de a construi este scăzută în comuna. Cei care au planificat o extindere verticală sau orizontală abia au atins 4%. Mai multe persoane au dat răspunsuri pozitive la întrebările privind renovarea unei case existente. 77% dintre locuințe au fost

construite înainte de anii 1990, iar 50% au fost renovate după 2010. 72% dintre cei intervievați ar folosi planuri de construcție standard. 70% dintre respondenți s-ar conecta la rețeaua de gaze.

Potrivit antreprenorilor chestionați, cea mai importantă caracteristică pentru angajare este calificarea profesională. Aceasta este urmată de învățământul terțiar, ceea ce sugerează că sunt necesari mai mulți absolvenți de studii superioare pentru a conduce întreprinderile locale.

Figura 48 - Factori luați în considerare în cadrul angajării

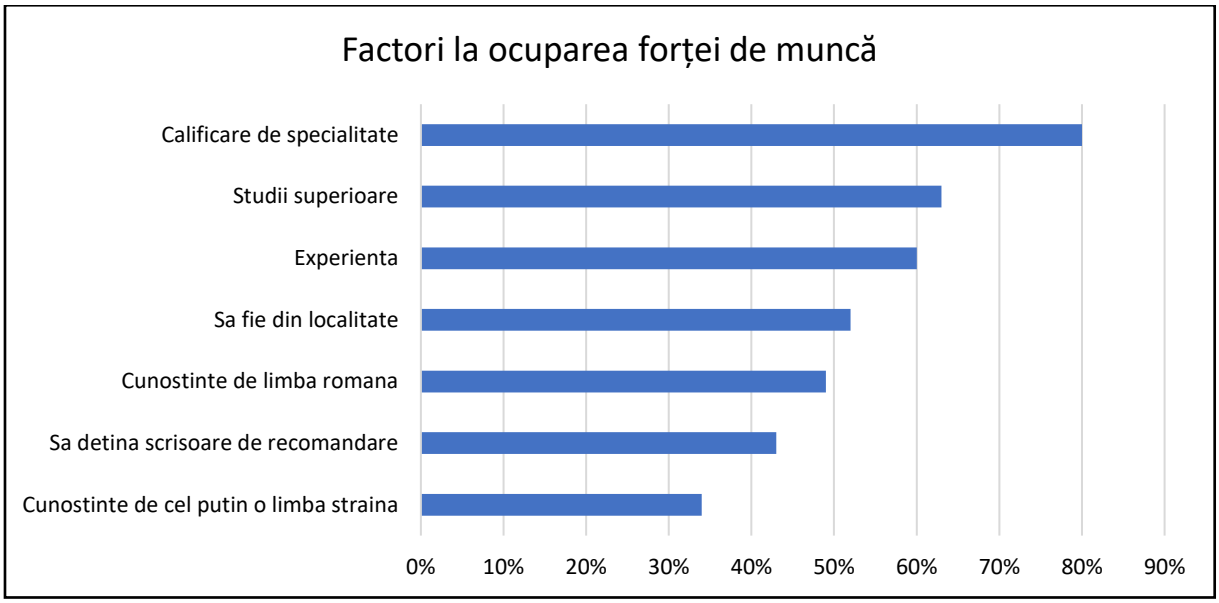

Sursa: chestionar de dezvoltare urbană, © Planificatio 2020

61% dintre respondenți au declarat că agricultura din Ciumani ar trebui să fie mai prietenoasă cu mediul. Majoritatea respondenților consideră că agricultura în Ciumani se va baza pe creșterea animalelor (54%), 42% pe producția vegetală, dar 34% cred că există posibilitatea de a face agricultură cooperativă.

Figura 49 - Viitorul agriculturii

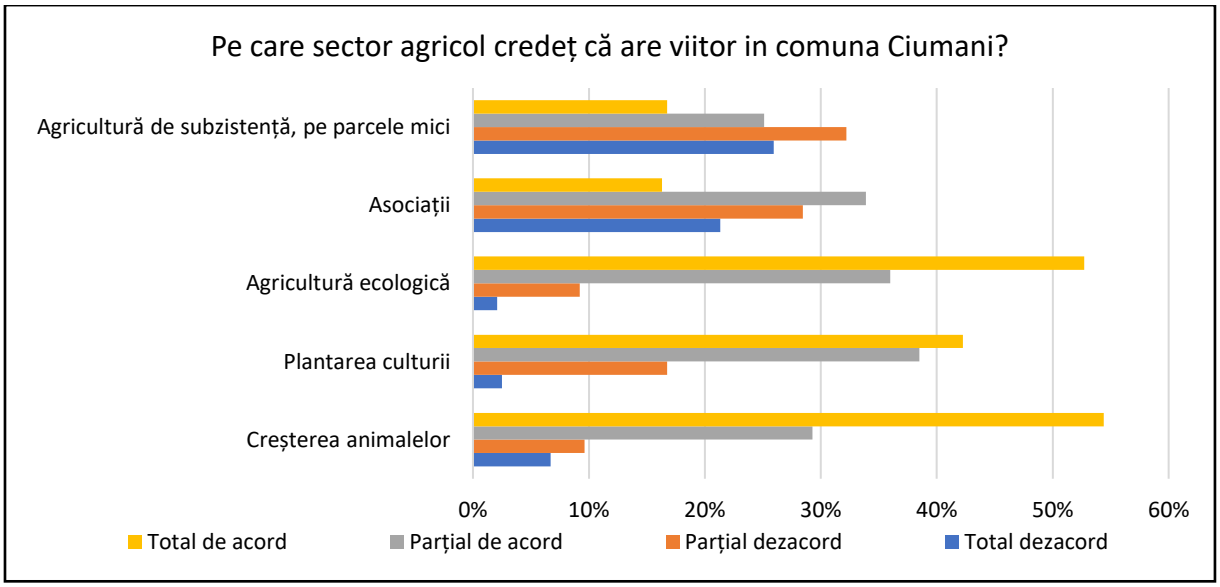

Sursa: chestionar de dezvoltare urbană, © Planificatio 2020

Populația

Populația comunei este în continuă scădere. În perioada de referință, populația din Ciumani a scăzut cu peste 12% în comparație cu populația satului în sine, care, potrivit Institutului Național de Statistică, era de 4.931 de locuitori în 1992, iar în 2020 a scăzut la 4.323 de locuitori. Dacă vrem să ne uităm la evoluția numerică, putem spune că, în aproape 30 de ani, populația din Ciumani a scăzut cu aproape 200 de persoane. În plus, este important de remarcat că intensitatea scăderii în raport cu ea însăși este mai pronunțată decât în cazul județului Harghita.

Spor natural, adică raportul dintre numărul de nașteri vii și numărul de decese, este negativ în comuna. În perioada studiată, numărul deceselor în Ciumani a scăzut constant, dar scăderea numărului de nașteri a fost mai pronunțată, ceea ce explică sporul natural negativ. Ultima dată când rata naturală a natalității a fost mai aproape de valoarea pozitivă a fost în 2014, când au murit cu 9 copii mai mulți decât s-au născut.

Piramide vârstelor al comunei Ciumani arată că populația acestuia este în curs de îmbătrânire. În perioada studiată, numărul persoanelor vârstnice (peste 65 de ani) din comuna a crescut constant, în timp ce numărul persoanelor sub 19 ani a scăzut. Se estimează că numărul persoanelor în vârstă de 65 de ani și peste va continua să crească, ajungând la 980 până în 2030, ceea ce reprezintă o creștere de peste 40% față de anul de referință (1992). De asemenea, soldul migratoriu a comunei este predominant negativă, adică numărul de persoane care pleacă a depășit numărul de persoane care vin. În perioada analizată, soldul migrator al comunei Ciumani a fost pozitiv în total 2 ani, în timp ce soldul migrator al județului Harghita a fost negativ până în penultimul an al perioadei analizate.

Observații importante privind demografia:

- 4.150 de locuitori în 10 ani, față de 4.300 în prezent.
- Numărul elevilor de grădiniță va fi de 50 în 10 ani, față de 96 în prezent.
- Numărul de copii cu vârste între 0 și 4 ani va fi de 130, în prezent fiind 160.
- Grupa de vârstă 50-54 de ani reprezintă vârful demografic în prezent, iar numărul persoanelor în vârstă va continua să crească în următorii 15 ani sau cam așa ceva.

Asistență socială

În total, în zona Gheorgheni există 20 de instituții de asistență socială, dintre care majoritatea au fost înființate în Gheorgheni. În ceea ce privește gama de activități, există 8 centre de zi, 10 centre rezidențiale, o bucătărie socială și o altă instituție care oferă servicii pentru persoanele în vârstă, persoanele cu dizabilități și persoanele cu diverse dependențe.

Comparând datele județului cu cele zonale, se poate observa că aproape 16% din unitățile de asistență socială din județ se află în zona Gheorgheni.

În prezent, în comuna Ciumani există două instituții de asistență socială.

Centrul de îngrijire Sfântul Vicențiu Pali din Gheorgheni al Fundației Sfântul Francisc ajută copiii din mediile mai defavorizate ale satului să recupereze decalajul față de colegii lor prin învățare și educație după-amiaza.

Următoarea instituție este Centrul Social Napfény, ale cărui activități pot fi împărțite în două grupe: servicii contractate și servicii comunitare, precum și programe de menținere a vieții sociale și de transfer de cunoștințe.

Voluntariatul joacă, de asemenea, un rol important în viața comunității. Voluntariatul ca activitate de grup se desfășoară în cadrul instituției începând cu anul 2017. Voluntariatul joacă, de asemenea, un rol foarte important în păstrarea comunității.

În comuna analizată, cele două instituții de asistență socială încearcă să satisfacă toate nevoile locuitorilorcomunei, dar 30% dintre respondenții la chestionare au indicat că este nevoie de un azil de bătrâni în comuna. Examinarea datelor demografice confirmă necesitatea acestui lucru și, prin urmare, este important să se ia măsurile necesare pentru înființarea acestui serviciu.

Procesul de inginerie socială

La începutul planificării au avut loc două întâlniri de lansare cu personalul primăriei, urmate de discuții de grup (pe teme de antreprenoriat, agricultură, activități sociale, femei, educație, tineret), completarea chestionarelor offline, completarea chestionarelor online și o întâlnire finală de proiect cu personalul primăriei.

Datorită bunei cooperări cu comunitatea, a fost posibil să se cunoască problemele, ideile, sugestiile și nevoile populației, deoarece este extrem de important într-un astfel de proces de planificare ca planurile viitoare să fie în armonie cu viziunea comunității.

60% dintre respondenți consideră că următoarea generație (generațiile următoare) se va muta din comuna, iar 68% dintre persoanele care locuiesc în prezent în străinătate nu se vor mai întoarce; prin urmare, ar trebui să se pună accentul pe creșterea atractivității comunei pentru a-i atrage pe cei care se mută sau locuiesc în alte localități și pentru a-i păstra pe cei care locuiesc acolo.

Printre principalele evoluții locale se numără crearea de locuri de muncă, dezvoltarea turismului, fluidizarea traficului, crearea unui azil de bătrâni și a unei piețe.

Se poate spune că Ciumani este un sat antreprenorial, deoarece 55% dintre respondenți sunt lucrători pe cont propriu sau ocupă o funcție de conducere. Pentru respondenți, cele mai importante lucruri din punctul de vedere al locului de muncă sunt salariile excelente, un mediu de lucru plăcut și numărul de zile libere. Pentru a obține un loc de muncă mai bun, respondenții ar cheltui o oră pentru a face naveta și 300 de lei pe lună pentru combustibil. Potrivit antreprenorilor chestionați, cel mai important lucru pentru angajare este o calificare profesională, urmată de o calificare de studii superioare. Pentru mai mult de 75% dintre respondenți, salariul lunar este cel mai important venit, în timp ce veniturile din vânzarea laptelui și a cărnii sunt foarte mici în comună.

Provocări și obiective de dezvoltare

Pe baza proceselor de socializare, au fost evidențiate următoarele provocări de dezvoltare. Unele dintre ele sunt derivate din analiza chestionarelor, altele din discuțiile din cadrul focus-grupurilor pe teme specifice. Acestea sunt completate de problemele și provocările identificate de echipa de proiectare în calitate de comentatori externi.

Provocări legate de calitatea vieții

P1 consolidarea procesului de repatriere
P2 îmbunătățirea calității educației
P3 stimularea hocheiului pe gheață
P4 oferta culturală
P5 crearea condițiilor de acces la administrarea online
P6 construirea unei clinici pediatrice
P7 proiectarea unei case de sănătate
P8 dezvoltarea pistelor pentru biciclişti
P9 oportunități limitate pentru sporturi de masă și sporturi individuale de agrement
P10 Extinderea serviciului în satul Szászfalu

Provocări legate de economie

P1 salarii mici
P2 rolul suplimentar al proprietății publice
P3 prezența caselor de chei
P4 agricultură durabilă
P5 construcția de case mobile - inovație
P6 Pierderea spațiului de prelucrare a lemnului
P7 formare pentru profesioniști
P8 înființarea agroturismului
P9 dezvoltarea unei cooperative de creștere a animalelor
P10 agricultură concentrată
P11 furnizarea de modele de desene sau modele
P12 prezența pârtiilor de schi
P13 dezvoltarea turismului
P14 creșterea bovinelor de carne
P15 creșterea mangalică
P16 restaurare
P17 antreprenori care se reunesc
P18 cooperarea între furnizorii de cazare
P19 formarea antreprenorilor
P20 promovarea gastronomiei
P21 organizarea de cursuri de formare
P22 dezvoltarea lanțului de distribuție
P23 deficitul de forță de muncă
P24 înființarea unei unități de prelucrare a cărnii
P25 Posibilitatea de a utiliza clădirea Hajnal
P26Piața producătorilor

Provocări complexe de dezvoltare

P1 proprietate problematică
P2 lipsa de viziune
P3 prezența daunelor provocate de animalele sălbatice

Provocări legate de societate

P1 numărul de mutări este în creștere
P2 numărul de nașteri este în scădere
P3 populația vârstnică în creștere
P4 prezența unor familii trunchiate
P5 munca în străinătate
P6 înființarea unui azil de bătrâni
P7 promovarea voluntariatului
P8 dezvoltarea rețelelor sociale
P9 sprijin pentru organizațiile de tineret

Provocările în materie de dezvoltare pot fi abordate prin intermediul următorului set de obiective generale:

O1 Îmbunătățirea condițiilor pentru dezvoltarea economică
O2 Îmbunătățirea calității vieții centrată pe oameni
O3 Crearea condițiilor pentru o economie și o comunitate bazate pe cunoaștere intensivă
O4 Oportunități culturale deschise și de înaltă calitate pentru toți
O5 Crearea unui mediu favorabil generațiilor
O6 Asigurarea egalității sociale și a egalității de șanse
O7 Consolidarea rolului de integrare al comunei
O8 Dezvoltarea unei gestionări înțelepte a resurselor naturale
O9 Îmbunătățirea complexă a condițiilor de mobilitate
O10 Îmbunătățirea eficienței energetice
O11 Dezvoltarea turismului

O1 Îmbunătățirea condițiilor pentru dezvoltarea economică

I1.1 o creștere de cel puțin 20% a numărului de angajați în sectorul serviciilor
I1.2 nivelul salarial mediu local nu trebuie să fie cu mai mult de 15% mai mic decât cel din Miercurea Ciuc
I1.3 numărul de întreprinderi implicate în cooperarea în materie de inovare ar trebui să fie de cel puțin 5
I1.4 prezența întreprinderilor care au ca activitate principală cercetarea și dezvoltarea, min. 2
I1.5 nicio reducere a numărului de persoane angajate de antreprenorii locali

O2 Îmbunătățirea calității vieții centrată pe oameni

I2.1 toate instituțiile de învățământ primar ar trebui să fie fără bariere
I2.2 instituțiile culturale ar trebui să fie accesibile
I2.3 facilități de sănătate accesibile și bine echipate
I2.4 proprietăți de închiriat în cadrul programului de locuințe de închiriat, min. 800 m2

O3 Crearea condițiilor pentru o economie și o comunitate bazate pe cunoaștere intensivă

I3.1 cel puțin 400 de elevi vor fi dotați cu dispozitive digitale în învățământul public
I3.2 20 de săli de clasă inteligente
I3.3 Înscrierea a 20 de studenți pe an la cursuri de formare profesională dezvoltate în parteneriat cu antreprenorii

O4 Oportunități culturale deschise și de înaltă calitate pentru toți

I4.1 dublarea numărului de prezentări
I4.2 o creștere de cel puțin 40% a numărului de persoane care participă la cursuri
I4.3 menținerea numărului de grupuri de dans și de fanfară

O5 Crearea unui mediu favorabil generațiilor

I5.1 cel puțin 20 de persoane cu demență și alte nevoi de îngrijire
I5.2 cel puțin 40 de locuri în cămine de bătrâni și alte centre de îngrijire rezidențială
I5.3 modernizarea spațiilor publice
I5.4 o creștere de cel puțin 10% a ratei natalității

O6 Asigurarea egalității sociale și a egalității de șanse

I6.1 cel puțin 80 de elevi într-o clasă integrată în învățământul primar
I6.2 numărul de elevi romi care au acces la învățământul superior ar trebui să fie de cel puțin 5
I6.3 ghișeu unic pentru consiliere socială și administrativă cel puțin 600 de cazuri pe an

O7 Consolidarea rolului de integrare al comunei

I7.1 proporția rezidenților din regiune la evenimentele sportive ar trebui să ajungă la 10%.
I7.2 proporția persoanelor din regiune la evenimentele culturale ar trebui să ajungă la 10%.
I7.3 proporția persoanelor din regiune care studiază în instituțiile de învățământ ar trebui să fie mai mică de 3%.

O8 Dezvoltarea unei gestionări înțelepte a resurselor naturale

I8.1 Replantarea suprafețelor forestiere destinate recoltării ajunge la 100%.
I8.2 acoperire completă a serviciilor de apă
I8.3 instalarea unei capacități solare de cel puțin 1 MW

O9 Îmbunătățirea complexă a condițiilor de mobilitate

I9.1 o reducere cu cel puțin 10% a utilizării mașinilor în cadrul comunei
I9.2 bilete complexe (transport și cultură, transport și turism) - cel puțin 9000
I9.3 cel puțin 60% dintre elevi merg cu bicicleta și pe jos la școală

O10 Îmbunătățirea eficienței energetice

I10.1 cerere maximă de energie pentru încălzire de 80 kWh/m2/an pentru clădirile publice noi sau modernizate
I10.2 Asigurarea faptului că sălile de clasă din toate instituțiile de învățământ sunt sub 2500 ppm CO2
I10.3 Utilizarea de energie electrică 100% regenerabilă în instituțiile publice

O11 Dezvoltarea turismului

I11.1 obținerea statutului de stațiune locală
I11.2 acoperirea integrală a zonelor turistice cu rețele de apă și canalizare
I11.3 un minim de 100 de locuri
I11.4 dezvoltarea a 5 rute turistice suplimentare

Intervenții propuse

În formularea intervențiilor propuse, am luat în considerare mai multe surse de informații. Următoarele obiective au fost derivate în primul rând din informațiile disponibile din procesele sociale, dar ne-am inspirat și din măsurile propuse în strategia de dezvoltare anterioară. Procesul de cartografiere socială a fost o serie de trei exerciții de consultare desfășurate în intervale de timp paralele, ale căror informații au oferit o imagine cuprinzătoare a satului Ciumani. În timpul discuțiilor din cadrul focus-grupurilor, un anumit subiect a fost discutat cu persoane care activează în acest domeniu. Sondajul direct, reprezentativ, a fost utilizat pentru a afla opiniile locuitorilor comunei despre satul Ciumani și percepția acestora asupra problemelor specifice. În plus, a fost realizat un benchmark pentru a evalua nivelul de satisfacție al locuitorilor comunei în comparație cu media din România. Totodată, au fost analizate nivelurile de dezvoltare națională, regională și județeană, pentru a armoniza cât mai mult strategia de dezvoltare locală cu viziunea de dezvoltare pentru perioada 2021-2027.

În principal, prin intermediul acestor metode de planificare au fost elaborate următoarele intervenții propuse.

Formare și economie

Unul dintre punctele cheie pentru dezvoltarea economiei este organizarea formării profesionale. Fie că este vorba de formare pentru tineri, adulți sau antreprenori.

- organizarea de evenimente de orientare profesională pentru elevii din clasele a VII-a și a VIII-a, în conformitate cu nevoile pieței locale a muncii

Este necesar să se organizeze evenimente de orientare profesională în cadrul cărora elevii din școlile locale să poată obține o imagine de ansamblu asupra vieții de zi cu zi a întreprinderilor din comuna, ajutându-i astfel să ia decizii mai târziu. Aceste evenimente necesită un parteneriat triplu între primărie, instituțiile de învățământ locale și întreprinderile locale. După cum a arătat sondajul prin chestionar, antreprenorii locali au nevoie de o forță de muncă calificată, pe care doresc să o atragă la nivel local. Evenimentele de orientare profesională pot contribui la apropierea cererii și a ofertei, adică pot fi primul pas în formarea viitoarei forțe de muncă. Astfel de întâlniri le permit tinerilor din localitate să evalueze în mod realist tipul de forță de muncă de care comuna va avea nevoie în viitorul apropiat și, astfel, să ia o decizie optimă în ceea ce privește continuarea studiilor.

Scopul acestui program ar fi dezvoltarea unor trasee de înaltă calificare, care să formeze arhitecți, ingineri constructori sau chiar economiști agricoli, care să contribuie la dezvoltarea durabilă a economiei locală.

Conectivitate:

- Îmbunătățirea condițiilor pentru dezvoltarea economică;
- Crearea condițiilor pentru o economie și o comunitate bazate pe cunoaștere;
- Dezvoltarea turismului;
- Consolidarea rolului de integrare al comunei.

Educația îmbunătățită digital era deja prezentă înainte de pandemia Covid, iar situația cu virusul nu a făcut decât să accelereze procesul. Pentru a profita pe deplin de impactul pozitiv al dispozitivelor inteligente, trebuie să învățăm să le folosim la un nivel înalt. Acesta este un proces mai lung, al cărui prim pas este învățarea.

- Găsirea unei universități care să promoveze educația digitală
    - Implicarea instituțiilor de formare a cadrelor didactice în măsurători

Pentru a accelera procesul de învățare, considerăm că este nevoie de o cooperare cu o universitate. Rolul instituției partenere se va baza în primul rând pe observare și măsurare, urmate de o propunere pentru o utilizare mai eficientă a instrumentelor digitale. Educația de calitate este, de asemenea, o atracție nu doar pentru familiile din Ciumani, ci și pentru familiile tinere din zona.

Pentru a îmbunătăți educația, nu este suficient să dispunem de o gamă completă de instrumente digitale (deși acest lucru este esențial), ci formarea profesorilor locali este, de asemenea, un element-cheie. Programele Erasmus oferă profesorilor locali posibilitatea de a se familiariza cu viața de zi cu zi a unei alte instituții de învățământ, ridicându-și astfel competențele didactice la un nivel și mai ridicat. Așadar, condițiile de predare de calitate necesită ambele:

- Complet echipat cu instrumente digitale
- Îmbunătățirea eficienței energetice
- Programe Erasmus pentru profesori

În plus, sunt necesare intervenții la nivelul infrastructurii pentru a se asigura că instituțiile de învățământ locale pot educa generațiile viitoare în clădiri care respectă standardele secolului XXI.

- Consolidarea, renovarea, modernizarea și echiparea școlii elementare "Köllő Miklós" (clasele I-IV)
- Modernizarea energetică a unei școli pentru clasele V - VIII
- Renovarea terenului școlii în aer liber
- Proiectarea unei grădinițe și a unui centru de îngrijire de zi
- Amenajarea și dotarea unei clădiri de educație extrașcolară
- Construirea unei creșe cu o singură grupă într-o clădire existentă
- Construirea unei bucătării pentru deservirea unităților de învățământ și asigurarea de mese calde pentru elevi
- Achiziționarea de către comuna a școlii Marospart și utilizarea acesteia în scopuri educaționale

Conectivitate:

- Crearea condițiilor pentru o economie și o comunitate bazate pe cunoaștere;
- Asigurarea egalității sociale și a egalității de șanse;
- Consolidarea rolului de integrare al comunei.

Crearea infrastructurii sportive

Practicarea sportului și crearea unei infrastructuri care să îl susțină pot avea multe efecte pozitive asupra unei comunități. Pe lângă faptul că este o condiție prealabilă pentru un stil de viață sănătos, sportul are un efect educativ în rândul tinerilor și contribuie la consolidarea coeziunii comunitare. Având în vedere popularitatea tot mai mare a sportului în comuna, atât în rândul tinerilor, cât și al altor grupe de vârstă, este esențial să se creeze oportunități pentru activități sportive pentru o gamă cât mai largă de persoane. Pentru a crea facilități sportive care să răspundă nevoilor populației locale, se propun următoarele investiții pentru dezvoltarea unei baze sportive:

- Dezvoltarea și dotarea unei baze sportive multi-sezoniere, prin renovarea patinoarului în aer liber și a clădirilor acestuia.
- Crearea unui complex sportiv prin construirea unei săli de sport, a unui teren mare de fotbal și a unui bazin de înot

Conectivitate:

- Crearea unui mediu favorabil generațiilor.
- Consolidarea rolului de integrare al comunei.

Centrul de antreprenoriat

Ciumani se află în poziția norocoasă de a se putea numi un sat antreprenorial. Discuțiile de grup cu antreprenorii locali au subliniat în mod clar nevoia unui spațiu antreprenorial comun. Fosta clădire a fabricii de bere ar putea fi răspunsul la această nevoie.

- Renovarea eficientă din punct de vedere energetic și funcționalitatea clădirii fabricii de bere.

Antreprenorii locali au nevoie de un spațiu în care să se întâlnească, să împărtășească experiențe și chiar să încheie parteneriate. Implementarea unui centru de antreprenoriat ar stimula atât sfera economică, cât și cea socială. Acesta ar putea fi completat de o berărie artizanală locală sau de o cafenea, devenind astfel un loc de întâlnire ideal. Acesta ar putea oferi un spațiu pentru câteva mici întreprinderi nou înființate, iar sălile de conferință ar putea oferi oportunități de formare pentru antreprenori, fie online, fie offline. În plus, partea de *formare profesională și de afaceri ar fi* perfect în concordanță cu partea de *afaceri, deoarece ar* putea oferi un loc de desfășurare a evenimentelor de orientare profesională și ar putea fi folosită pentru a organiza cursuri pentru studenți în viitoarea sală de conferințe. Crearea unor săli de studiu suplimentare ar maximiza utilizarea spațiului disponibil și ar oferi astfel comuna un centru regenerator pentru transferul de cunoștințe.

Conectivitate:

- Îmbunătățirea condițiilor pentru dezvoltarea economică;
- Crearea condițiilor pentru o economie și o comunitate bazate pe cunoaștere;
- Dezvoltarea turismului.

Spații publice regenerabile

Atât chestionarul offline, cât și discuțiile din cadrul focus-grupurilor au arătat că oamenii din Ciumani apreciază spațiile comunitare ca locuri de întâlnire. Fie că este vorba de spații comunitare acoperite sau de spații publice, aceste spații servesc la păstrarea identității localnicilor. Cu toate acestea, sondajul de referință online a arătat că aceste spații publice au nevoie de o reînnoire, deoarece localnicii le evaluează sub media din România.

Au fost identificate trei spații publice actuale:

- Piața Miklós Borsos
- Piața Kossuth Lajos
- O parte din Szászfalusi
    - Activități sportive și de recreere în aer liber
    - Crearea unui parc de recreere: cu loc de joacă, bănci, echipamente de antrenament stradal.

Imaginea acestor trei spații publice trebuie modelată astfel încât localnicii și vizitatorii să aibă sentimentul comun că acestea fac acum parte dintr-o zonă centrală. Piața Kossuth Lajos, Piața Borsos Miklós, cu prezența sa funcțională, și partea din Szászfalusi, cu facilitățile sale sportive, dau aproape un sentiment de centralitate urbană. Pentru a le face să se simtă mai bine împărtășite de către localnici, aceste spații au nevoie de o imagine și de marketing suplimentare. De asemenea, este important să se realizeze o legătură între spații, nu numai din punct de vedere fizic, ci și în ceea ce privește imaginea pe care oamenii o au despre ele.

- Nu conectați doar fizic următoarele
    - Centrul de antreprenoriat
    - Piața Kossuth
    - Piața Miklós Borsos
    - Szászfalu
- Renovarea Pieței Kossuth / Centru
- Construcția/amenajarea/echiparea locurilor de joacă
- Playhouse
- Scenă fixă în aer liber cu vestiare, bănci, scaune

Conectivitate:

- Îmbunătățirea condițiilor de mobilitate;
- Dezvoltarea turismului;
- Crearea unui mediu favorabil generațiilor.

Planificarea utilizării terenurilor

Fezabilitatea realizării acestor obiective depinde în mare măsură de constrângerile impuse de planul general sau de planul de zonare.

- Actualizarea și digitizarea planului general de situație
- Elaborarea unui plan de zonare pentru zona turistică Lok
- Elaborarea unui plan de zonare pentru utilizarea zonei Nyírkert în scop recreativ-sportiv-turistic

Protecția civilă

În măsurarea competitivității comunei, a apărut online o nevoie de îmbunătățire a siguranței publice, respondenții evaluând siguranța publică a comunei sub media națională. Pentru a lua deciziile corecte în această privință, este necesar să se ia în considerare întregul spectru de factori care influențează percepția de siguranță.

- Înființarea unui centru de protecție a cetățenilor
- Construirea unei stații de pompieri
- Instalarea unui sistem CCTV în comuna

Obiectivele strategice menționate mai sus vor spori sentimentul de siguranță al locuitorilor, iar investițiile vor oferi comunei un sentiment de recuperare a decalajelor în această privință.

Agricultura durabilă

Agricultura este o parte importantă a economiei din Ciumani. Ca urmare a dimensiunii terenurilor arabile disponibile și a discuțiilor cu fermierii, este clar că această agricultură se bazează pe creșterea animalelor, deoarece calitatea și cantitatea de teren arabil nu permite realizarea de economii de scară în agricultura arabilă.

- Crearea condițiilor pentru o verticală completă

Creșterea bovinelor de carne ar putea fi un punct de desprindere pentru fermierii locali. Dimensiunea pășunilor și a câmpurilor cosite din sat permite producția de bovine de carne, iar dimensiunea terenurilor arabile permite producerea unei proporții semnificative din necesarul de furaje. Este nevoie de formare pentru a crea condițiile pentru întreaga verticală, punând accentul nu numai pe formarea crescătorilor de animale, ci și pe formarea necesară pentru desfășurarea activităților complementare creșterii animalelor. Pentru a îndeplini cerințele de calitate, medicii veterinari și economiștii agricoli trebuie să fie pregătiți (din nou, revenim la partea de *formare și economie).*

Pentru micii fermieri, cooperativele pot fi o opțiune de supraviețuire. Creșterea animalelor pe bază de cooperative prezintă multe avantaje pentru micii fermieri, deoarece economiile de scară sunt deja prezente:

- Subvenții mai mari pe zone
- Preț de achiziție mai mic pentru furaje
- Preț de vânzare mai favorabil

Aducându-și efectivele de animale în asociație, micul fermier are posibilitatea de a-și diversifica economia, deoarece poate economisi timp și energie prin păstrarea animalelor în comunitate, fără a fi nevoit să-și lichideze turma. Asociația ar putea fi condusă de o persoană competentă, chiar un economist agricol, cu ajutorul a 4-5 persoane, creând 5 locuri de muncă suplimentare în sat.

Implementarea unui abator sub auspiciile parteneriatului ar putea fi, de asemenea, un obiectiv strategic, care ar aduce o valoare adăugată suplimentară și, prin urmare, o creștere a veniturilor. Toate acestea necesită:

- Punct de tăiere
- Magazin demonstrativ, food truck

Gestionarea eficientă a pădurilor

Ciumani este renumit pentru realizările sale în domeniul prelucrării lemnului, iar lemnul este încă materia primă pentru multe afaceri locale, de la extracție, trecând prin prelucrarea de bază, până la fabricarea de produse finite. Centrul de afaceri poate oferi, de asemenea, o platformă pentru companiile care au ca punct comun aprovizionarea și prelucrarea lemnului.

- Reciclarea lemnului, fabricarea de jucării, restaurare

Întâlnirea cu antreprenorii a arătat că există întreprinderi din comuna care practic nu se cunosc între ele. Companiile de exploatare forestieră, împreună cu companiile de prelucrare a lemnului, ar putea obține un profit mai mare prin adăugarea de valoare adăugată, dezvoltând astfel și mai mult puterea economică a locuitorii.

Utilizarea multifuncțională a pădurilor oferă oportunități suplimentare, fie că este vorba de schi fond, ciclism montan, echitație, școli forestiere sau monitorizarea siturilor Natura 2000. Crearea condițiilor pentru utilizarea multifuncțională a pădurilor este de o importanță strategică, deoarece accesul la aceste zone trebuie să fie asigurat pentru toți locuitorii din Ciumani. Este important ca tânăra generație să învețe să protejeze pădurea, ceea ce este cel mai ușor dacă o cunoaște. Măsuri care trebuie luate:

- Alte activități recreative sunt organizate de autoritățile publice, de primării sau de antreprenori.
- Testarea pentru schimbarea speciilor
    - Soiuri mai rezistente la noile fenomene climatice
    - Varietate
- Implementarea unor standarde eficiente de gestionare a pădurilor, aplicarea celor existente

Conectivitate:

- Dezvoltarea unei gestionări înțelepte a resurselor naturale.

Gestionarea deșeurilor

Datele din chestionarul reprezentativ au arătat că localnicii sunt mândri de ordinea și curățenia satului lor, deoarece majoritatea respondenților au enumerat diferitele spații ale satului ca fiind primul lucru pe care îl arată atunci când primesc un oaspete. Se pare că se conturează necesitatea de a lua măsuri suplimentare pentru a păstra ordinea, pe măsură ce cantitatea de deșeuri produsă crește odată cu consumul.

O mare parte din gestionarea deșeurilor poate fi realizată la nivel local. Primul pas constă în evaluarea tipului și a cantității de deșeuri produse la fața locului. Al doilea pas este colectarea selectivă a deșeurilor, care reprezintă o povară pentru instituțiile publice, pentru întreprinderi și pentru întreaga comunitate.

- Compostarea comunitară a materialelor organice
- Înființarea unui depozit de deșeuri selective

Este necesar să se identifice un loc de compostare comunitară și să se organizeze transportul către acesta. Deșeurile organice ar trebui colectate săptămânal, transportate și, după o sortare suplimentară, depozitate la locul de compostare desemnat. Acesta ar putea fi gestionat sub auspiciile

autorităților publice sau ar putea fi înființată o întreprindere în acest sector, care necesită cunoștințe și tehnologie. În funcție de cantitatea de materie organică, se poate solicita compost, dar dacă nu este necesar, acesta poate fi preluat și vândut de către proprietatea publică sau de către furnizorul de servicii. În principal pentru întreprinderi sau asociații agricole locale pentru îmbunătățirea terenurilor arabile de calitate mai slabă și pentru promovarea producției ecologice (legătură cu partea privind *agricultura durabilă* și *silvicultura eficientă*). În cazul în care este gestionat de primărie, se propune introducerea unui buget comunitar și reinvestirea veniturilor generate.

Silver Ciumani

Datele de la Institutul Național de Statistică și discuțiile din cadrul focus-grupurilor au arătat că numărul persoanelor în vârstă care locuiesc în comuna este în continuă creștere, ceea ce implică necesitatea unei intervenții strategice. Viața de zi cu zi a vârstnicilor poate fi ușurată prin mici investiții, cum ar fi bănci cu cotiere pentru a le facilita utilizarea lor, instalarea de defibrilatoare automate în toate instituțiile publice sau dezvoltarea în continuare a clubului de seniori pentru a putea găzdui mai multe persoane în vârstă.

- Centru regional pentru Alzheimer și demență cu îngrijire de zi - fosta clădire moara

În plus, este necesară și înființarea unui centru regional pentru Alzheimer și demență, deoarece în comuna există persoane în vârstă care au nevoie de îngrijire medicală. Persoanele cu aceste boli se retrag adesea din viața socială și prezintă primele semne de depresie. Comunitatea este cea care trebuie să găsească și să îngrijească aceste persoane în vârstă, iar centrul menționat mai sus ar putea oferi un loc pentru acest lucru.

- Proiectarea instituțiilor rezidențiale
    - Utilizarea caselor goale

Dezvoltarea instituțiilor rezidențiale poate ajuta și situația generației mai în vârstă, care poate oferi locuri de muncă suplimentare (legătură cu nișa de *formare și economică).* Achiziționarea de locuințe vacante de către primărie și dezvoltarea condițiilor pentru îngrijirea la domiciliu.

Conectivitate:

- Crearea unui mediu favorabil generațiilor;
- Îmbunătățirea calității vieții centrată pe oameni.

Apartamente de serviciu

Pe lângă stimularea economiei, imaginea comunei este, de asemenea, îmbunătățită prin prezența unor locuințe de serviciu de bună calitate și la prețuri accesibile. Discuțiile din cadrul grupului de discuții au arătat că există un număr de locuințe în comuna care în prezent sunt nefolosite și așteaptă să fie vândute. Ca și în cazul obiectivului *Silver Ciumani,* ar trebui să se profite de această ocazie pentru a cumpăra aceste unități de locuințe de serviciu. Renovarea este diferită în ambele cazuri, dar poate fi realizată cu finanțare nerambursabilă. Iar chiria redusă este suficientă pentru a menține calitatea locuințelor.

- Utilizarea locuințelor libere
- Renovare eficientă din punct de vedere energetic

Pe lângă locuințele cu servicii, discuțiile din cadrul grupurilor de discuții au scos în evidență necesitatea și posibilitatea de a sprijini tinerii cu loturi de teren, planuri de construcție și stimulente fiscale pentru a-i încuraja pe tinerii din localitate să nu-și părăsească satul de origine.

- Lansarea unui program de școala mică pentru tinerii din Ciumani
- Achiziționarea și concesionarea de parcele pentru familiile tinere

Conectivitate:

- Îmbunătățirea condițiilor pentru dezvoltarea economică;
- Îmbunătățirea eficienței energetice.

Investiții în infrastructură

Importanța investițiilor în infrastructură este incontestabilă. Amploarea și calitatea infrastructurii de bază reprezintă un factor decisiv în momentul deciziei de stabilire. Este important nu numai pentru locuitorii comunei, ci și pentru întreprinderile care își desfășoară activitatea în comună, să se facă investiții adecvate în infrastructură. Pe lângă întreținerea și modernizarea rețelei de drumuri din comuna, sunt necesare o serie de investiții în infrastructură:

- Extinderea și modernizarea rețelelor de apă și canalizare, cu o atenție deosebită pentru zonele turistice
    - Reabilitarea sistemului și modernizarea sistemelor de citire
    - Înlocuirea rețelei de canalizare din strada Huszár
- Dezvoltarea rețelei de gaze naturale
- Iluminatul stradal în zonele turistice
- Modernizarea străzilor comunale: asfaltarea drumurilor pietruite, renovarea și consolidarea trotuarelor din asfalt
    - Modernizarea drumului clasificat 61 (DC)
    - Asfaltarea drumurilor comunale clasificate 62 și 63
    - Renovarea și construirea de drumuri forestiere
    - Renovarea și modernizarea drumurilor de câmp
    - Construirea unui nou drum clasificat (DC) în parteneriat cu Joseni între DC 63 - DB 13B
    - Construirea unei piste de biciclete în parteneriat cu primăriile din Bazinul Gheorgheni
- Modernizarea clădirilor publice
    - Energie și modernizare și echipare generală a Centrului Cultural Borsos Miklós
    - Modernizarea energetică a sălii de sport
    - Renovarea cazangeriei

Datorită poziției sale geografice, Ciumani dispune de o cantitate suficientă de rezerve de apă potabilă pentru a putea vinde o parte din ea satului Ciumani, ceea ce va necesita investiții suplimentare în infrastructură:

- Extinderea rețelei de apă și de canalizare și posibilitatea unor racorduri suplimentare
- Renovarea rezervoarelor, modernizarea stației de tratare a apei și extinderea rețelei
- Sediul central și parcarea
- Sisteme de citire modernizate

Conectivitate:

- Dezvoltarea unei gestionări înțelepte a resurselor naturale;
- Oportunități culturale deschise și de înaltă calitate pentru toți;
- Consolidarea rolului de integrare al comunei;
- Dezvoltarea turismului.

Dezvoltarea turismului

Pentru ca o localitate să fie atractivă și stabilă din punct de vedere economic, aceasta trebuie să aibă performanțe bune în mai multe sectoare ale economiei. Un astfel de sector economic este turismul, în care Ciumani are un mare potențial. Comuna, care are în prezent două zone turistice, este bogată în atracții naturale, patrimoniu cultural și facilități sportive. În plus, localnicii sunt renumiți pentru ospitalitatea lor, ceea ce este foarte important atunci când ne gândim la dezvoltarea turismului.

- Obținerea statutului de stațiune locală
- Construirea imaginii satului și marketing
- Înființarea Centrului de Vizitare și a Parcului de Experiență Ciumani
- Crearea unui drum turistic în parteneriat cu Vărșag
- Înființarea unui centru ornitologic / de monitorizare a păsărilor în zona de protecție avifaunistică Natura 2000
- Dezvoltarea versantului superior Nyírkerti
- Amenajarea de trasee de drumeție, zone de odihnă și adăposturi
- Crearea unei atracții turistice în zonele umede: un lac potrivit pentru plimbare cu barca, înot și pescuit
- Amenajarea unei piste de biciclete și a unui traseu pietonal de-a lungul Mureșului

Pentru a se califica pentru statutul menționat mai sus, o comună trebuie să îndeplinească mai multe condiții. Toate aceste condiții contribuie la a pune Ciumani și mai mult pe harta turistică.

Conectivitate:

- Dezvoltarea turismului;
- Dezvoltarea unei gestionări înțelepte a resurselor naturale;
- Consolidarea rolului de integrare al comunei;
- Îmbunătățirea condițiilor pentru dezvoltarea economică.

Dezvoltarea serviciilor de sănătate

Ciumani are performanțe bune în ceea ce privește serviciile de sănătate, dar sunt necesare investiții suplimentare pentru a menține acest nivel ridicat de îngrijire. Discuțiile din cadrul focus-grupurilor au scos la iveală o lacună în sistem, și anume serviciul de gardă pediatrică. Comuna are nevoie de un centru de sănătate în care, pe lângă serviciul de gardă de pediatrie, să existe și un serviciu de gardă pentru medicii de familie.

- Înființarea unui centru de sănătate

Înființarea unui centru de sănătate va îmbunătăți serviciile de sănătate publică din comuna și îl va face mai atractiv pentru tinerii medici și pentru familiile cu copii mici. Pe lângă diagnosticul imagistic, a fost menționată și necesitatea unui laborator.

Conectivitate:

- Crearea unui mediu favorabil generațiilor;
- Îmbunătățirea calității vieții centrată pe oameni.

Piața permanentă

În timpul discuțiilor din cadrul grupurilor de discuție, a fost subliniată necesitatea unei piețe locale acoperite pentru fermieri. O piață locală de fermieri ar oferi producătorilor locali un spațiu pentru a-și vinde produsele. În esență, piața fermierilor ar fi locul în care cererea și oferta locală se pot întâlni. De la faimoasele produse de artizanat ale Asociației de Turism și Tradiții Fenyőalja, la ciocolată artizanală locală din Berri, la produsele fermierilor locali, toată lumea ar avea un loc și ar putea să-și vândă produsele localnicilor și turiștilor.

- Construcția și dotarea unei hale de piață comunală, amenajarea spațiului

Conectivitate:

- Îmbunătățirea condițiilor pentru dezvoltarea economică.

Energie eficientă și la prețuri accesibile

Aprovizionarea cu energie este o problemă din ce în ce mai importantă în prezent, deoarece prețurile la energie sunt în continuă creștere. În prezent, în comuna nu există o rețea de gaz, ceea ce împiedică, de asemenea, adoptarea energiei pe bază de hidrogen, iar în prezent încălzirea locuințelor cu lemne de foc este dăunătoare și nesustenabilă.

- Izolarea blocurilor de apartamente
- Furnizarea de energie regenerabilă pentru clădirile publice
- Crearea de stații de încărcare a mașinilor electrice
- Achiziționarea de mașini electrice pentru administrația publică
- Identificarea și utilizarea surselor de energie regenerabilă
- Proiectarea și construirea unui sistem de protecție împotriva inundațiilor

Se propune elaborarea unui plan de acțiune pentru a analiza alternativele posibile și pentru a afla ce sursă de energie ar putea fi utilizată pentru încălzire și apă caldă. De asemenea, va analiza posibilitățile de trecere a populației la energie durabilă și la prețuri accesibile.

- Elaborarea unui plan de acțiune

Conectivitate:

- Îmbunătățirea eficienței energetice;
- Dezvoltarea turismului;
- Gestionarea înțeleaptă a resurselor naturale.

SMART Ciumani

Atractivitatea unei așezări poate fi sporită prin apariția unor servicii de înaltă calitate. În secolul XXI, un internet în bandă largă stabil și fiabil a devenit parte din viața de zi cu zi a populației active, iar lipsa acestuia este un motiv puternic. Realizarea acestui lucru este demnă de remarcat pentru administrația

comunei din două puncte de vedere. Primul este că va face Ciumani și mai atractiv pentru o societate activă, iar al doilea este că, odată instalat, sistemul poate fi predat unui furnizor de servicii, care va plăti comuna pentru utilizarea rețelei.

- Comuna "inteligentă" / Smart Ciumani - aplicarea tehnologiei informației în spațiile și serviciile publice
- Digitalizarea administrației publice
- Internet în bandă largă

Conectivitate:

- Îmbunătățirea condițiilor pentru dezvoltarea economică;
- Crearea condițiilor pentru o economie și o comunitate bazate pe cunoaștere.